This weekly newspaper is mailed
Tuesday, May 30, 1989

Lietuvos Nacionalinė M.Mažvydo Biblioteka

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 22 (2049) 1989 GEGUŽĖ—MAY 30 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • Tel. (416) 275-4672 • 50 ct.

Plyšiai ir durys

Dengė Lietuvą geležinė uždanga beveik penkis dešimtmečius. Pirmiausia izoliavo ją siaučiantis karas, o paskui nusileido stora sovietinės okupacijos uždanga, kurią Churchillis pavadino geležine. Ji reiškė kančią visiems tautiečiams – ir Lietuvoje, ir išeivijoje. Buvo bandoma visaip ją pralaužti, bet veltui. Tik radijo bangomis galima buvo ją pramušti, nors ir ne visuomet, nes veikė stiprūs trukdytuvai. Bet, laikui bėgant, toje geležinėje uždangoje pradėjo atsirasti plyšiai, pro kuriuos kai kam pavykdavo praliįsti. Okupacinė Lietuvos valdžia bijojo išeivių įtakos, o išeivija nenorėjo kalbėti su okupacinio kalėjimo viršininkais. *Išeivija visą laiką troško bendrauti su savo tautiečiais Lietuvoje, o ne su okupacine valdžia.* Nuvažiuoti į Lietuvą, paverstą kalėjimu, ir keliom dienom tapti kaliniu, kad galėtum pasimatyti su savo giminėmis — nebuvo viliojanti galimybė. Be to, kelionė brangi, labai suvaržyta, slaptų seklių lydima. Muitinės tarnautojai pasitinka tave keleivį kaip didžiausią Sov. Sąjungos priešą, nemandagiai iškrato lagaminus, išvarto, kai kuriais atvejais nusiveda į atskirą kambarį, nuogai išrengia . . . Ir ilgai ilgai taip buvo, kol geležinėje uždangoje tik plyšiai rodėsi.

GERAi betgi sakė kai kurie oratoriai: uždangos nėra amžinos, net ir geležinės. Taip ir įvyko: 1988 m. pabaigoje, ypač šiais metais, sovietinėje uždangoje atsirado ne tik didesni plyšiai, bet ir durys. Pro jas ėmė būriais veržtis tautiečiai iš Lietuvos ir iš užsienio į Lietuvą. Nesimatę giminės po 40-50 metų galėjo susitikti ir bendrauti. Sovietinio kalėjimo sienos, žinoma, dar nesugriuvo, jo viršininkai tebeviešpatauja, bet nebėra tokios žiaurios tironijos, kurioje net su giminėmis negali pasimatyti be seklių palydos, nei tėviškės aplankyti, nei joje pernakvoti. *Atvirų durų politika, atrodo, plečiasi. Pro atviras duris jau prasiveržia ne tik paskiri asmenys, bet ir sambūriai.* Bene pirmasis buvo folklorinis ansamblis "Ratilio", aplankęs visą eilę lietuvių telkinių JAV-se ir Kanadoje. Rengiasi atvykti dainos ir muzikos vienetas "Armonika", kuris taip pat aplankys visą eilę lietuvių kolonijų Amerikoje ir Kanadoje. Toronto lietuvių tautinių šokių sambūris "Gintaras" išskrido Lietuvon, kur galės koncertuoti net keliuose miestuose. Toronto "Atžalynas" rengiasi panašiai kelionei š.m. rugpjūčio mėnesį. Girdėt, kad ir kiti sambūriai rengiasi skristi Lietuvon. O sportininkai jau pradėjo planuoti žaidynes Vilniuje 1990 m., kuriose galės dalyvauti ir išeivijos sportininkai. Pagaliau į atlantinę kelionę iš Lietuvos Amerikon išplaukė net trys jachtos.

ATVIRŲ durų politika, pralaužusi geležinę uždangą, yra naujas tarpsnis mūsų tautos gyvenime. Tai epochinis posūkis, kuris bus didžiai reikšmingas Lietuvos ir lietuvių tautos ateičiai, jeigu nauja geležinė uždanga vėl neatkirs išeivijos nuo tautos kamieno. Gera pradžia jau padaryta, bet ar ji nepakryps geležine linkme, dar niekas negali pasakyti. Tai priklausys nuo politinių viršūnių Maskvoje, kur šiuo metu dvelkia nauja mąstysena bei naujas požiūris į Sovietijos gyvenimą. Tas naujas požiūris atsispindi ir Baltijos valstybių kompartijose. Pvz. Estijos kompartijos viršūnės išleido dekretą (1988.X.14), skatinantį krašto gyventojus užmegzti glaudesnius ryšius su išeivija, nes to reikalauja naujoji Sov. Sąjungos politika, siekianti dialogo, tarpusavio susipratimo visame pasaulyje. Reformos bei demokratizacija Estijoje galinti pakeisti išeivijos nusistatymą Tėvynės atžvilgiu ir atitraukti ją nuo reakcinių grupių. Tai, žinoma, ir Lietuvos kompartijos požiūris. Atvirų durų politika, aišku, siekia ir sau naudos. Ar ji to pasieks, tenka labai abejoti. *Jeigu ji tuo būdu laukia sovietinės okupacijos pripažinimo, niekad nesulauks, nors uždangos duris ir dar plačiau atidarytų. Nepalaužiamas išeivijos nusistatymas yra šis: laisva tauta nepriklausomoje demokratinėje Lietuvoje! Visi esame tos pačios tautos vaikai ir siekiame to paties tikslo!* **Pr.G.**

Taip atrodė Vasario 16 iškilmių pradžia 1989 metais buvusio Karo muziejaus sodelyje Kaune, kur buvo atstatytas sovietų nugriautasis laisvės paminklas. Ši nuotrauka gauta iš Lietuvos

PRANEŠIMAS IŠ ŠVEDIJOS

Suomiškas atsargumas, estiškas realumas

Dabartinis Suomijos užsienio reikalų ministeris Pertti Paasio šias pareigas perėmė neseniai — 1989 m. sausio mėnesį. Jis priklauso socialdemokratų partijai, kaip ir jo tėvas, kuris jai penkiolika metų vadovavo ir du kartus buvo ministeriu pirmininku.

Taigi jam politika — savotiška šeimos tradicija. Tačiau užsienio politika ir diplomatijos menas jam naujas dalykas, todėl spauda naujojo užsienio reikalų ministerio paskyrimą ir pirmuosius žingsnius labai santūriai, jei ne skeptiškai, vertino.

Neseniai Paasio aplankė Kremlių ir gavo, kaip sakoma, savo "ugnies krikštą". Jis sugrįžo iš Maskvos su pažadu, kad dar šį rudenį Suomiją gali oficialiai aplankyti Gorbačiovas. Paasio Maskvoje susidarė įspūdį, kad Suomijos reikšmė Sov. Sąjungos politikoje nesumenkėjo. Jis pripažįsta, kad tiltui pradėjus veikti, tilto statytojo vaidmuo turi mažėti.

Tai sakydamas Suomijos užsienio reikalų ministeris turi galvoje ligšiolinį savo krašto vaidmenį Rytų ir Vakarų santykiuose. Šiuo metu, kai Sov. Sąjunga mezga santykius su kitomis Vakarų valstybėmis ir kai prekyba su Suomija nebeturi tos reikšmės, kaip anksčiau, daugelis mano, kad ir šios šalies politinis svoris mažėja.

Paasio sutinka, kad pasaulio politikos padėtis smarkiai pakito, tačiau Suomija, pasak jo, santūriau vertina viešumo ir pertvarkos pastangas kaimynų šalyje, todėl kai kurie apžvalgininkai aiškina, kad suomiai atsargiai reaguoja tik dėl to, kad jie netikri, kuo viskas baigsis. Suomija, sako Paasio, kitaip šį faktą aiškina: "Mes savo pažiūras ir nuotaikas reiškiame nekeldami balso".

Suomiai labiau negu daugelis kitų įgudę stebėti Sov. Sąjungos reiškinius, todėl tai, kas ten vyksta, jiems neatrodo kažkas nepaprasto. Tokia šalta realistiška pažiūra, sakoma, ypač veikia amerikiečius, kurie vykdami Maskvon paprastai stabteli Helsinkyje.

Suomiai ir baltiečiai

Suomijos ir Sov. Sąjungos santykiai, be abejonės, šiandien kitokie negu prezidento Kekkoneno laikais, kai abiejų šalių santykius asmeniškai nuspręsdavo vadovai, susitikę pamedžioti ar pameškerioti. Dabar vadovų asmenybės nebeturi lemiamos reikšmės. Daug svarbiau, kokius istoriškus laikus išgyvena kraštas. Kokie laikai, tokie ir vadovai. Pokario sąlygomis turėjo pakisti suomių nusistatymas Maskvos atžvilgiu. Tada buvo Paasikivio ir Kekkoneno, tvirtų asmenybių, laikas. Štai kodėl pasaulio politikos konjunktūriški pokyčiai nesukrečia tų pamatų, ant kurių stovi Suomijos politika Sov. Sąjungos atžvilgiu.

Mums, be abejonės, rūpi, kaip Suomijos užsienio reikalų ministeris vertina Baltijos valstybių reikalus. Stockholmo dienraščio "Dagens Nyheter" korespondentui jis taip sakė: esą tokių, kurie Baltijos šalių raidos nenori laikyti vidaus reikalu, bet mano, kad apie tai turėtų kalbėti pusė pasaulio. Suomija visiškai nesusideda su ta puse, sako Paasio, pasitenkindamas pažymėti, jog tai, kas šiuo metu vyksta broliškoje tautoje, apie 70 kilometrų į pietus nuo Suomių įlankos, "įdomu". Jo nuomone, Suomija negali būti Estijos atžvilgiu tokia pasyvi kaip Švedija. Negali būti kalbos apie kokias nors suomių ir švedų kultūros varžybas estų žemėje.

Kai kam Estija atrodo kažkas naujo, nes Suomijos santykiai su Estija turi seną tradiciją. Šiuo metu Estiją nuolat lanko Suomijos ministeriai. Glaudžiai bendradarbiaujama gamtosaugos srityje. Suomijai nepatinka, kad Sov. Sąjunga vis dar slepia žinias apie ekologines nelaimes. Tačiau diplomatai mėgsta optimizmą. Todėl ir Suomijos užsienio reikalų ministeris pareiškė viltį, kad ateityje šios rūšies žinių perdavimas pagerės.

Estiškas realizmas

Estas Tiitas Madissonas, buvęs politinis kalinys ir teisių gynėjas, prieš dvejus metus buvo priverstas išvykti iš Estijos. Apsigyveno Švedijoje, kur vadovauja estų sąžinės kalinių šalpos centrui.

Viešėdamas Amerikoje Madissonas lankėsi Vašingtone ir buvo amerikiečių Europos saugumo ir bendradarbiavimo komisijos svečias. Kalbėdamasis su komisijos nariais, jis pareiškė, kad Baltijos respublikų žmonės Michailo Gorbačiovo nelaiko savo gelbėtoju. Estijos, Latvijos ir Lietuvos veikėjai esą naudojasi Gorbačiovo pertvarkos politika, kad pagerintų sąlygas savo kraštuose. Baltiečiai, pasak jo, nesieja didesnės laisvės vilčių su Gorbačiovu. Estijoje esą niekas neturi iliuzijų dėl Gorbačiovo. Tai tipiškas sovietinis vadovas daugeliu požiūrių. Madissonas kaltino Gorbačiovą, kad jis padarė daug antidemokratiškų dalykų. Nors inteligentija gali sveikinti

(Nukelta į 2-rą psl.)

KANADOS ĮVYKIAI

Naujoji ambasada Vašingtone

Finansų ministerio M. Wilsono paskelbtas biudžetas ir dėl jo kilęs triukšmas visiškai nustelbė Kanados naujosios ambasados atidarymą Vašingtone gegužės 3 d. Juostelę perkirpo Kanados ministeris pirm. B. Mulroney, Vašingtonan atskridęs su užsienio reikalų ministeriu J. Clarku. JAV vyriausybei atstovavo valstybės sekr. J. Bakeris ir naujasis ambasadorius Kanadai E. Ney. Šešių aukštų pastatas, suprojektuotas kanadiečio architekto A. Ericksono, išaugo pagrindinėje Pensilvanijos gatvėje netoli kapitoliu vadinamų JAV kongreso rūmų. Su senųjų pastatų stiliumi Kanados ambasadą susieja aštuonios kolonos, o modernizmą atskleidžia požeminis garažas ir blizgantis stiklas viršutiniuose aukštuose. Naujoji ambasada Kanadai kainavo $90 milijonų, bet ji dabar šimtmečius garsins Kanadą JAV sostinėje Vašingtone, kur lankosi daug politikų ir turistų iš viso pasaulio. Ministeris pirm. B. Mulroney, atidarydamas ambasadą, ją dedikavo Kanados ir JAV gyventojų draugiškumui. Atidaryme dalyvavo keli šimtai amerikiečių ir kanadiečių svečių. Juos sutiko naujasis Kanados ambasadorius D. Burney, pakeitęs ilgametį ambasadorių A. Gotliebą, prieš keletą metų išgarsintą karingai nusiteikusios žmonos Sondros. Ji viešame svečių sutikime ranka kirto į veidą ambasadoje socialine sekretore dirbančiai amerikietei Connie Connor.

Opozicinės partijos, aštriai kritikavusios Kanados ministerio pirm. B. Mulronio konservatorių vyriausybę dėl nepakankamo išlaidų apkarpymo jos kovoje su biudžetiniais

(Nukelta į 9-tą psl.)

Pasaulio įvykiai

SOVIETŲ SĄJUNGOJE ĮVYKO ISTORINIAI KOVO 26 D. išrinktų 2.250 liaudies deputatų posėdžiai. Iš tikrųjų liaudžiai buvo leista balsuoti tik už 1.250 deputatų, o 750 be liaudies rinkimų pasiskirstė pati kompartija ir jai palankios organizacijos. Tas trečdalis, atrodo, turi tikslą užtikrinti kompartijos kontrolę liaudies deputatams. Ji išryškėjo, kai atėjo laikas deputatams bendrame posėdyje balsuoti už naująjį Sovietų Sąjungos prezidentą, kurio pagrindiniu kandidatu buvo paskelbtas M. Gorbačiovas. Daug kas tikėjosi, kad kandidatuos ir B. Jeltsinas, Maskvos distrikte gavęs daugiau kaip penkis milijonus balsų. Jį išgarsino atleidimas iš Maskvos kompartijos vado pareigų ir pašalinimas iš kompartijos politbiurio dėl priekaištų M. Gorbačiovo reformoms, kad jos esančios nepakankamos ir per lėtos. B. Jeltsinas betgi atsisakė kandidatuoti. Jis sakėsi esąs kompartijos narys, remiantis M. Gorbačiovą, kurį kandidatu pasiūlė kompartijos centrinis komitetas. Vieninteliu M. Gorbačiovo varžovu tapo didesnio svorio neturintis leningradietis inž. A. Obolenskis. Opozicinės grupės bandė reikalauti, kad M. Gorbačiovas prieš rinkimus padarytų savo laimėjimų ir klaidų apžvalgą. Tokios rezoliucijos šalininkams pavyko surinkti tik 379 pritariančius balsus, kai posėdžių salėje tuo metu buvo 2.155 liaudies deputatai. Didžioji jų dauguma atsisakė M. Gorbačiovo reformų apžvalgos. Tada jis pats pasiūlė savo kritikams ateiti prie mikrofono ir pareikšti norimas mintis. Tų kritiškų minčių M. Gorbačiovas klausėsi gerą valandą.

Lengva pergalė

Prezidento rinkimai baigėsi lengva M. Gorbačiovo pergale: už jį balsavo 2.123 liaudies deputatai, prieš – 87, susilaukė 11. M. Gorbačiovas buvo išrinktas penkerių metų laikotarpiui. Tas pats asmuo prezidentu gali būti renkamas tik du terminus iš eilės. Iš šių pareigų prezidentą tegali pašalinti slaptu balsavimu liaudies deputatai. M. Gorbačiovas oficialiai vadinsis naujojo aukščiausiojo sovieto pirmininku, bet jis tvarkys užsienio reikalų ir krašto apsaugos reikalus, pasirašys tarptautines sutartis, pasirinks vyriausybės narius, kuriuos turės patvirtinti aukščiausiasis sovietas.

Netikėta įtampa

Didžiausios įtampos atnešė balsavimo nesutarimai, kai atėjo laikas liaudies deputatams iš savo eilių išrinkti 452 narius turėsiantį aukščiausiąjį sovietą, kuris kasmet posėdžiaus 6-8 mėnesius ruošdamas naujuosius įstatymus. Tada staiga paaiškėjo, kad liaudies deputatai praras savo svorį, nes valdžia atsidurs naujai išrinkto sovieto ir jo pirm. M. Gorbačiovo rankose. Kadangi aukščiausiasis sovietas bus renkamas visų 2.250 liaudies deputatų, iš jo galės būti išjungti tautinių reformų šalininkai ir aplamai kompartijai nepalankūs žmonės. Protestuoti pradėjo baltiečiai, ypač lietuviai. M. Gorbačiovas Lietuvos delegaciją apkaltino politinės krizės kurstymu. Mat jos nariai pareikalavo, kad jiems būtų leista patiems išrinkti Lietuvos atstovus į aukščiausiąjį sovietą. Pasak Vytauto Landsbergio, leidimas visiems liaudies deputatams balsuoti už Lietuvos atstovus pažeidžia jos suverenitetą. Tad lietuviai grasino boikotuoti rinkimus, jeigu respublikų deputatams nebus leista patiems išsirinkti savo atstovus į aukščiausiąjį sovietą.

Sukta taktika

Lietuvių pasiūlymas nesusilaukė kitų liaudies deputatų pritarimo, nors rinkimuose kaip yla iš maišo išlindo sukta M. Gorbačiovo ir jo vadovaujamos kompartijos taktika. Daug kritikų nepateko į aukščiausiąjį sovietą, kurį dabar lengvai galės kontroliuoti M. Gorbačiovas su kompartijos politbiuru. Rusijos federacinės respublikos atstovu netgi nebuvo išrinktas B. Jeltsinas, nors už jį laisvuose liaudies deputatų rinkimuose Maskvos distrikte balsavo penki milijonai rinkėjų. Rusijos respublikai buvo numatyta vienuolika atstovų aukščiausiajame soviete, o B. Jeltsinas pagal gautus balsus atsidūrė tik dvyliktoje vietoje. Spaudoje taipgi rašoma, kad rinkimus pralaimėjo ir kiti žymūs kritikai – sociologė Tatjana Zaslavskaja, ekonomistas Gavrilas Popovas, žurnalistas Valentinas Logunovas, istorikas Sergejus Stankevič, žemės ūkio specialistas Vladimirovas Tichonovas. Tai tik dalis Vakarus pasiekusių pavardžių. Galutiniai rezultatai paaiškės vėliau, bet jau dabar konstatuojamas nusivylimas suktais rinkimais. Viešas protesto demonstracijas Maskvoje surengė B. Jeltsino šalininkai.

Šiame numeryje:

Plyšiai ir durys
Atvirų durų politika – naujas tarpsnis mūsų tautos gyvenime
Suomiškas atsargumas, estiškas realumas
Suomiai nekelia balso, estai išnaudoja naują padėtį
Izraelis ir Lietuva – kančios šalys
Dviejų tautų likimo panašumas
Mūsų kalba čia ir ten
Lietuvių spauda perkrauta skoliniais iš anglų kalbos
Sovietų ekonominės ir tautinės problemos
Nuo jų sprendimo priklausysiąs Gorbačiovo likimas
Poetų lūpomis praeitį kilnojom . . .
Kanados lietuvių dienos Ontario Londone
Toronto Maironio mokyklai 40 metų
Jos mokiniai, mokytojai, vadovybė ir veikla
Ąžuolų randai
Dokumentinė apybraiža, vaizduojanti sibirinius lietuvių trėmimus
Tiltas tarp Lietuvos ir išeivijos
Nutarta atkurti Vytauto Didžiojo universitetą Kaune
"Žudikai tarp mūsų"
Naujas filmas apie žydų naikintojų ieškotoją

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Road, Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada
Telefonas (416) 275-4672. Second class mail registration nr. 00509
LEIDĖJAS: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai"
REDAGUOJA: kun. dr. Pr. Gaida, Vyt. Kastytis, J. Andrulis, Vyt. Balčiūnas, Č. Senkevičius. Metinė prenumerata – $24, pusmetinė – $13, rėmėjo – $30, garbės – $40 (Amerikoj – JAV dol.). Pavieniai numeriai – 60 ct.
Adresų keitimo reikalu kreiptis tiesiai į "TŽ" administraciją. Skelbimai ruošiamam numeriui priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Bendradarbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

Tėviškės žiburiai (The Lights of Homeland, USPS 740-550) is published weekly, except 1st a. 2nd week in August and 4th week in December by Lithuanian Canadian R.C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc., 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Phone: (416) 275-4672. U.S. office of publication, Lewiston, NY 14092.
Subscriptions: ordinary $24.00, supporter $30.00, honorary $40.00 per year. Second Class Postage paid at Lewiston, NY.
US POSTMASTER: send address changes to: "Tėviškės žiburiai", P. O. Box 1195 Lewiston, NY 14092.
CANADA POST: send address changes to 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Printed in Canada.

Jachtos "Dailė" kapitonas ŽVAIGŽDRAS DRĖMA (kairėje) su savo įgula sodina ąžuoliuką Klaipėdos Vasaros parke priminti pirmajam Lietuvos buriuotojų žygiui per Atlantą Nuotr. A. Juozapaičio

Kaip smiltys srūva laikas...

Kunigas Vytautas Pikturna – 50 metų Dievo ir žmonių tarnyboje, kuri teikė daug džiaugsmo ir skausmo

PETRAS URBUTIS

Kunigas VYTAUTAS PIKTURNA, 1989 m. birželio 3 d. švęs 50 metų kunigystės sukaktį

1989 m. birželio 3 d. kun. Vytautas Pikturna švenčia 50 metų kunigystės sukaktį. Tai gražus gyvenimo kelias, kurį jis pašventė Dievo, Tėvynės ir žmonių tarnybai.

Kun. V. Pikturna gimė 1915 m. vasario 26 d. Kelmėje. 1934 m. baigė Šiaulių gimnaziją ir tais pačiais metais įstojo į Kauno kunigų seminariją. 1939 m. baigė teologijos studijas Vytauto Didžiojo universitete Teologijos-filosofijos fakultete. 1939 m. birželio 3 d. buvo įšventintas kunigu.

Iki pirmojo bolševikmečio kun. V. Pikturna buvo IV gimnazijos Kaune kapelionas. 1940 m. atsidūrė Vokietijoje, kur už pastoracinį darbą su lietuviais buvo suimtas ir įkalintas. 1942 m. vasario 10 d. načių buvo patalpintas į Dachau koncentracijos stovyklą. Ten buvo tikras pragaras! Tik kun. V. Pikturnos stipri dvasia ir gera sveikata su Dievo palaima padėjo iškentėti visas kančias. 1945 m. balandžio 30 d. amerikiečių kariuomenė išgelbėjo iš Dachau kaceto.

Pokariniai metai Europoje buvo sunkūs ir audringi. Padirbėjęs su lietuviais, kun. V. Pikturna nutarė tęsti studijas Italijoje, bet okupacinės kariuomenės buvo sulaikytas ir turėjo likti Austrijoje, kur trumpą laiką studijavo Insbrucko universitete, vėliau persikėlė į Miuncheną. Čia jis studijavo ir aktyviai reiškėsi lietuviškoje veikloje.

1949 m. atvyko į JAV. Greitai įsijungė į parapijinį darbą Angelų Karalienės parapijoje Bruklyne. Čia suorganizavo lietuvišką mokyklą. Buvo "Lux Christi" žurnalo redakcijos narys. Bendradarbiavo "Ateityje", "Darbininke", Šv. Pranciškaus varpelyje" ir kt. Yra parašęs tris pamokslų knygas "Šviesa ir gyvenimas". Atskirai yra išleidęs knygelę "Amžinoji auka".

Dabartiniu metu sukaktuvininkas yra labai veiklus lietuvių kolonijose – dirba pastoracinį darbą Floridoje (Juno Beach, Pompano Beach) ir kitose lietuvių kolonijose. Vasaros metu išvyksta į Bruklyną – Angelų Karalienės parapijoje pavaduoja atostogaujančius kunigus.

Sukaktuvininkas yra vedęs daugelį rekoleckijų ir pasakęs daug prasmingų pamokslų. Teko girdėti, kad jis šią brangią sukaktį švęs Lietuvoje Vilniaus arkikatedroje. Visi linkime jam sveikatos ir gausios Dievo palaimos! Rašinėlį baigsiu paties sukaktuvininko žodžiais:

Pro Tavo pirštus, Viešpatie,
kaip smiltys srūva laikas,
pro Tavo pirštus jis
bėga kaip vanduo,
o aš renku jo trupinius,
kaip renka žiedus vaikas . . .

Lietuviška salelė krikščionybės centre

Visuomenės užmiršta svarbi lietuvių institucija Romoje – Šv. Kazimiero kolegija

PREL. L. TULABA

Perskaitęs prel. A. Bartkaus, Šv. Kazimiero kolegijos rektoriaus, laišką, kuriuo kreipiasi į lietuvišką visuomenę, primindamas kolegijos reikalus ir prašydamas paramos, susipažinęs su Religinės šalpos metinėmis išlaidomis, – noriu, kaip buvęs ilgametis kolegijos organizatorius ir rektorius, tarti savo žodį.

Ilgus metus aukojomės ir kentėjome, organizuodami ir vadovaudami kolegijai, bet tylėjome. Atrodė, kad lietuviška visuomenė mumis nesidomėjo, o jei kartais patylomis prabildavo, tai vien priekaištus paberdavo. Dievo Apvaizdos laiminami sukūrėme kolegiją ir ją daugiau kaip 40 metų išlaikėme. Dirbome ir šiandien dirba vadovybės žmonės be algos, be draudos, be pensijos. Nebuvo ir nėra kitos galimybės.

Kai nūdien lietuviai turi milijoninius fondus, kai milžinišką sumą pinigų sudėjo lituanistikos katedrai Ilinojaus universitete, kai milžiniškos sumos išleidžiamos visokiems suvažiavimams, kai Religinė šalpa vien personalui išleidžia $400.000 į metus, – negalime toliau tylėti.

Visi suminėti lietuviškos veiklos darbai turi savo prasmę bei reikšmę, bet ar mažesnę svarbą turi kolegija mūsų tautiniam ir religiniam gyvenimui? Esu tikras, jog kolegija teikia net didesnį įnašą mūsų išeivijai ir mūsų santykiams su Lietuva bei Bažnyčia Lietuvoje. O juk Bažnyčia šiandien Lietuvoje yra pagrindinis ramstis kovoje už laisvę ir tautines vertybes.

Kolegija visada buvo ir yra nepamainomas tarpininkas tarp Šv. Sosto ir Bažnyčios Lietuvoje. Be kolegijos ar turėtume arkivyskupus ir nuncijus lietuvius? Ar mes turėtume lietuvių koplyčią Šv. Petro bazilikoje? Ar būtume galėję turėti tokius šv. Kazimiero ir Lietuvos krikšto minėjimus, kokius turėjome Romoje? Be kolegijos ar turėtume tokius glaudžius ryšius su Šv. Sostu, kokius turime?

Kolegija buvo ir yra lietuviškos informacijos centras bei šaltinis Italijoje ir visoje Europoje. Ji yra mažas Lietuvos kampelis viso krikščioniško pasaulio centre – Romoje.

Neužmirština taip pat, kad kolegija paruošė lietuviškai sielovadai išeivijoje visą eilę kunigų.

Turint visa tai prieš akis, pagrįstai galima laukti ir reikalauti, kad lietuviška visuomenė atkreiptų savo dėmesį į kolegiją, ją labiau vertintų ir daugiau visokeriopai remtų.

Kolegija yra reikalinga finansinės paramos. Jos jinai laukia visų pirma iš lietuviškų finansinių veiksnių, taipgi iš pavienių geraširdžių asmenų, kurie iki šiolei rėmė ir remia įvairius fondus rinkliavomis, palikimais ir asmeninėmis aukomis. Kolegija laukia taip pat moralinės ir dvasinės paramos. Laukia maldų. Laukia kandidatų. Juk jaunų kunigų lietuviškai sielovadai labai trūksta.

Į visus kreipiamės. Visus prašome atsiminkite šv. Kazimiero kolegiją. Užtikrinkite jai ramią ir sėkmingą ateitį.

Red. pastaba. Aukas šv. Kazimiero kolegijai galima įteikti per savo parapijas arba siųsti jos rektoriui: Rev. Msgr. A. Bartkus, Via Casalmonferrato 20, 00182 Roma, Italia

Izraelis ir Lietuva – kančios šalys

Lietuvos žydo, persikėlusio iš savo gimtinės Izraelin, apmąstymai apie dviejų tautų likimo panašumą

Y. DAMBA

Psichologinės problemos žmogaus, patekusio iš "akvariumo" į visiškai jam nežinomą laisvą pasaulį, nors ir nėra naujos, tačiau gan sunkios.

Išblokštas žmogus

Devyniolika metų prabėgo nuo to skausmingo išsiskyrimo su Lietuva, su savo draugais, praeitimi, tačiau liko atmintyje sunkūs psichologiniai momentai, kai ruošdamasis išvykti klausiau save, ar verta palikti gimtąjį kraštą: kasdien prarasiu dalelę savęs, būsiu priverstas atprasti nuo pasaulio, kuris man buvo brangus, kuris buvo mano; juk visa kas buvo mano prakaitu išmokta, staigiai neteks vertės.

Psichologinis pasiruošimas išvykti Izraelin, buvo įtemptas ir sudėtingas. Be to, jaučiau aiškų vidinį nerimą, nes beveik nežinojau savo tautos istorijos, filosofijos, kultūros raidos ir hebrajų, t.y. valstybinės kalbos šalies, į kurią rengiausi persikelti. Vienu žodžiu, bijojau virsti mankurtu – žmogumi, už miršusiu kas jis, kur gimęs, augąs, neprisimenančiu savo vardo, vaikystės, šeimos . . .

Naujos šaknys

Tačiau iš sunkios savo praeities įsisavinęs blaivų požiūrį į gyvenimą, turintis nestandartišką pasaulėjautą, aš, atvykęs Izraelin, gana greitai įsiskverbiau į šalies tikrovės esmę, pajutau po kojomis tvirtą pagrindą. Išnykus atsivežto nepilnavertiškumo kompleksui, pradėjau leisti šaknis į nacionalinę tradiciją, nešti atsakomybę už savo kraštą, tautą, supratęs, kad tai vienintelė galimybė gyventi.

Šiandien aš jau nebepanašus į tradicinį praeities žydą be savo šalies, nebepanašus į kosmopolitą, neturėjusio galimybių įleisti šaknis į aplinką, kurioje tėvai ir gimtinė turėjo istoriškai susiklosčiusias reikšmes. Šiandien, išreikšdamas savo tautos pasipriešinimo pražūčiai vidinį balsą, šaukiu: "Leiskite mums gyventi savo gyvenimą šiame civilizuotame pasaulyje! Užtenka! Jau per daug aukų sudėjome ant mūsų tautos laisvės aukuro!"

Slėpininga prigimtis

Yra kažkas mūsų prigimtyje, kas neleidžia mums galutinai žlugti, kas verčia mus, peržengus pačią kritiškiausią nevilties ribą, vėl ryžtis gyventi bei rasti tame gyvenime prasmės atšvaitą. Per daugelį išblaškymo po pasaulį metų, pergyvenę eilę katastrofų ir genocidų, išvystėme savyje savitvardą – tvirtos valios skydą, kuris šiandien pasaulio rūstumo akivaizdoje pridengia mus nuo papildomų mirtinų smūgių. Ypač svarbu mums dabar, kai mūsų tauta, po 40 metų nepriklausomybės, pergyvena neapsakomai sunkias dienas, gindama savo tėvynę. Istorijos dėsniai negailestingi – nepriklausomybė nėra dovana, ją reikia iškovoti, apginti ir išsaugoti. O tai, manau, sunkiausia, ypač mažoms tautoms.

Istorinė tėvynė

Kiek daug vilčių sudėjome į istorinę mūsų tėvynę, kiek daug už ją praliejome ašarų, kraujo, kokią neįtikimai brangią kainą mokame šiandien, nenorėdami prarasti valstybinio savarankiškumo, nacionalinės kultūros, savitumo. Senasis Izraelio kraštas šiandien virto mūsų egzistencijos pagrindu, galingu simboliu. Šis neįkainojamas žemės sklypelis, jo žmonės ir kultūra – tai dvasinga senosios ir naujosios istorijos substancija, kuri teikia žydams tęstinumo, jėgos, dvasinės laimės, moralinės didybės ir užtikrina nekintamą vietą pasaulio erdvėje.

Pavojus, kuris gresia tam žemės sklypeliui, dar nepašalintas. Anksčiau ar vėliau, priešų stumiamai, galime vėl atsidurti ties bedugnės riba. Ką bekalbėtų istorikai, žinovai, filosofai, kaip jie beaiškintų šį baisų atvejį, – viena aišku: jei pralaimėsime, – žūsime. Ir joks stebuklas neįvyks.

Šią žiaurią tiesą gerai žinome mes ir visas pasaulis. Prie mūsų sienų stovi stipri, grėsminga jėga, turinti už nugaros 21 valstybės ekonominį ir karinį potencialą. Be to, šalyje siaučia beatodairinis teroras, kurio inercija tokia didelė, kad net alternatyva gyventi ar mirti atrodo nereali.

Nereikia didelio įžvalgumo įžiūrėti šių išorinių ir vidinių negatyvinių aplinkybių įtaką kasdieniniam mūsų gyvenimui bei valstybės valdymui. Bet, sunkiu išmėginimų ir žūtbūtinės kovos užgrūdinti, įveikiame ir politinių problemų sprendimą.

Kovų našta sunki, bet tai mūsų laisvės kaina, natūrali savigyna, tautos gyvenimo galimybių užtikrinimas sau ir būsimoms kartoms.

Lietuviai ir mes

Lietuvių tauta, manau, pritaria mūsų vidaus ir užsienio politikai, siekiančiai tos srities tautų taikaus sambūrio. Lietuviai žino mūsų vertę ir vietą pasaulyje, nes yra patyrę rūsčius gyvenimo išbandymus. Jų šalies plotas ir gyventojų skaičius labai jau arti Izraelio.

Pažvelgę į gilią, skaudžią Lietuvos istoriją, matome ir jos neapsakomai sunkią, nuklotą daugybe aukų, praeitį, pradedant nuo Lietuvos valstybės įsteigimo metų, kai ji buvo iš dviejų pusių apsupta kalavijuočių ir riterių, kurie 1236 m. įsiveržę į Lietuvą, žiauriai nusiaubė kraštą. Istorija žino, kokią kainą sumokėjo lietuviai laimėję mūšį ties Šiauliais (Saulė), prie Durbės ežero 1260 m. Čia prisimintinos ir Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino kovos, ginančios Lietuvos sienas, tautos laisvę nuo kryžiuočių ir kalavijuočių. Tų kovų bei aukų dėka jis įamžino Vilnių kaip Lietuvos sostinę. Lietuvių karių didvyriškumas ginant savo laisvę rodo, kaip karštai lietuviai mylėjo savo kraštą, kaip pasiaukodami kovėsi.

Vėliau (1363 m.) Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Kęstučio kovos su totoriais, Vytauto Didžiojo kovos Žemaitijoje už jos sujungimą su Lietuva. 1410 m. Žalgirio mūšis, sutriuškinęs kryžiuočių ordiną. Pasirašyta Torunės mieste taikos sutartis labai jau panaši į Izraelio ir jo kaimyno laikino pobūdžio taikos sutartį. Ir Lietuvių tautai taikos sąlygos buvo labai jau nepalankios, tarsi ne ji, o kryžiuočiai būtų laimėję Žalgirio mūšį. Tik 1422 m. paskelbęs ordinui karą, Vytautas D. grąžino Lietuvai Žemaitiją ir Užnemunę.

Vėliau Lietuvos karai su Rusijos valstybe, išsivadavusia iš totorių jungo. 1569 m. Lenkijos pasiryžimas visiškai įjungti Didžiąją Lietuvos kunigaikštystę į jos sudėtį ir įvėlimas Lietuvos į eilę ilgų bei vargingų karų su Švedija. Lietuvos teritorijos prijungimas prie Rusijos per trečiąjį Žečpospolitos padalinimą.

Napoleonas, pradėjęs karą prieš Rusiją 1812 m., visų pirma užėmė Lietuvą. Pirmieji susirėmimai tarp vokiečių ir rusų kariuomenių I D. kare 1914 m. vyko Lietuvos žemėje. 1915 m. įsiveržę į Lietuvą vokiečiai nuniokiojo šalį, sudegindami eilę miestų ir miestelių. Net Lietuvos žemę pavadino "Ober-Ost".

Nedaug trūko Lietuvai tapti Lenkijos provincija, jei nebūtų apsigynusi ir įsitvirtinusi kaip nepriklausoma valstybė. Pažymėtina konfliktų situacija, kai Lenkija, sulaužiusi Suvalkų sutartį, 1920 m. spalio 9 d. užgrobė Vilnių.

Neužmirštamas 1923 m. sausio mėnesio žygis, kai lietuviai, padedami atvykusių iš krašto gilumos savanorių, sukilo prieš vokiškąją direktoriją ir užėmė Klaipėdos kraštą. Konvencija dėl Klaipėdos teritorijos buvo pasirašyta 1924 m. gegužės 8 d., o 1939 m. kovo 22 d. Klaipėda vėl buvo atplėšta nuo Lietuvos. 1940 m. sekė sovietų okupacija, 1941 m. – vokiečių, 1944 m. – vėl sovietų.

Šimtmetinė grėsmė

Per amžius bandė svetimšaliai kariautojai kalaviju ir ugnimi naikinti lietuvių tautą. Lietuvos žemę trypė ir tebetrypia svetimų karių batai, nes jos nuodėmė ir kaltė yra ta, kad ji maža, o jos tauta myli savo istorinį žemės sklypelį.

Bet lietuvių kovos dvasios nepalaužė nei sunki Lietuvos istorijos praeitis, nei santvarkų kaita. Atvirkščiai, jos psichologinių ir moralinių išbandymų dėka lietuviai šiandien realiai suvokia pasaulį, neapykantos supratimą, neviltį, savo bei kitų mažų tautų beviltiškumą ir laisvės kainą.

Nei lietuviai, nei žydai nenori, kad jų tautos atsidurtų ant pragaišties ribos ir negrįžtamai išnyktų. Jų troškimas – turėti nepriklausomą gyvenimą savose valstybėse, jausti laisvę, grožį, tiesą ir savo pastangomis kurti tautinę egzistenciją.

Taurumo keliu

Koks menkas ir didingas yra žmogus didžiojoje visatos apsuptyje. Kreipdamasis į Dievą, kaip į vienintelę sielos atramą, mūsų kraštų žmogus klausia save, kokios ideologinės, moralinės bei psichologinės užtvaros pastojo jam kelią

(Nukelta į 9-tą psl.)

Suomiškas atsargumas, estiškas...

(Atkelta iš 1-mo psl.)

jo politiką, tačiau eiliniam žmogui dabar keleriopai sunkiau negu anksčiau.

Būdamas Estijoje, Madissonas surengė vieną pirmųjų viešų demonstracijų naciųsovietų sandėrio metinių proga, reikalavo viešai paskelbti sovietinėje spaudoje susitarimus, pagal kuriuos Rytų Europos kraštai buvo padalyti į Maskvos ir Berlyno įtakos sferas.

Nepasitiki Vakarais

Madissonas dabar reiškia viltį, kad pagerėjus Amerikos ir Sov. Sąjungos santykiams JAV nekeis savo ilgalaikės politikos nepripažinti prievartinio Baltijos valstybių prijungimo prie Sov. Sąjungos.

Antra vertus, kad ir labai ši nepripažinimo politika svarbi baltiečių siekiams, Madissonas sakė neturįs jokių iliuzijų, kad Vakarai tvirtai remtų Baltijos valstybių laisvės reikalą. "Mes neturime jokių iliuzijų dėl Vakarų ar net JAV paramos, — sakė jis. Istorija rodo, kaip sandėriais jaltose ir miunchenuose buvome pardavinėjami". Baltijos valstybių veikėjai esą negali pasikliauti Vakarų parama. Teisių gynėjai pasikliauna savimi ir tuo, ką mes su kitomis pavergtomis tautomis galime įstengti vieningame fronte. Visas Baltijos kraštų klausimas daugeliui žmonių gali atrodyti žuvęs reikalas, bet jis aiškiai toks nėra tiems, kurie tuose kraštuose gyvena — kalbėjo Madissonas. Daugeliui baltiečių jų kova esanti paskutinis išsigelbėjimo šansas, paskutinė galimybė išvengti išnykimo nuo žemės paviršiaus.

Tai nelaimė, bet galbūt tiesa, kad žmonės, kurie gyvena demokratiniuose kraštuose, negali suprasti demokratijos ilgesio ir reikės tų, kurie gyvena autoritetiniuose ar totalistiniuose kraštuose. Taip kalbėjo estų teisių gynėjas Tiitas Madissonas amerikiečiams Vašingtone. **Lmb.**

MEDELIS CONSULTING
1407 Sarcee St. Oshawa, Ont. L1G 4N2
SUTVARKOM dokumentus iškvietimui giminių iš Lietuvos arba jums privačiai ten apsilankyti.
PALAIKOM ryšius su kultūriniais vienetais, ansambliais Lietuvoje.
IŠRŪPINAM iškvietimus meninėms grupėms apsilankyti – koncertuoti Lietuvoje.
Šiais ar visais kitais reikalais, kreipkitės į
Stefą ar **Algį Medelius**, vakarais **tel. (416) 434-1847.**

Dr. Gina J. Ginčauskaitė
optometristė
1551 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A5
(prie Lietuvių namų)
Priima pacientus pagal susitarimą
Telefonas 532-7115
Susitarus priima pacientus ir vakarais

A†A
ONAI KAPTEIN
mirus,

dukrą AIDĄ DREŠERIENĘ su vyru VALTERIU, vaikaičius – KARINĄ, INGRID ir RIČARDĄ su šeimomis, sūnus – GUSTAV ir EDVARD nuoširdžiai užjaučiame –

Joana ir Stasys Bubuliai
Aldona ir Edvardas Bubuliai
Diana ir Claus Wiese

PADĖKA
A†A
Mano teta
ONA RUŠIENĖ
mirė 1989 metais sausio 26 dieną.

Esu dėkinga Prisikėlimo parapijos kunigams už maldas prie karsto ir Mišias, solistui V. Verikaičiui už giesmes.

Nuoširdžiai dėkoju visiems velionies ilgamečiams draugams už dalyvavimą Mišiose, maldas, Mišių aukas ir gėles, užjautusiems žodžiu ir raštu.

Ačiū visoms ponioms už pyragus.

Aldona Kolovski su šeima

Canadian Art Memorials Ltd.
76 Lakeshore Road West, Port Credit, Ont. L5H 1G4

LOUIS TEMPORALE - oficialus skulptorius - Bank of Canada, Bank of Montreal, Bank of Nova Scotia ir Archives Bldg. King George VI Niagara Falls

Atlieka įvairius kapų paminklų akmens ir skulptūros darbus — greitai ir meniškai. Užsakymus atliekame pagal projektus ir taip pat turime didelį pasirinkimą pagamintų paminklų lietuvių kapinėms

Užsakykite jau dabar, kad mes galėtume neskubėdami atlikti visą menišką darbą pagal pageidavimus.

Darbovietės telefonas 278-2757
Namų telefonas 278-4529

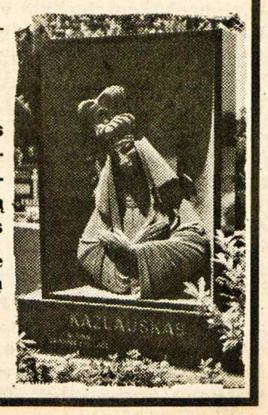

Mūsų kalba čia ir ten

AURELIJA M. BALAŠAITIENĖ

Nenuginčyjama tiesa yra ta, kad gimtoji kalba emigracijoje išsigimsta, praranda savo spalvingumą, savinasi gyvenamojo krašto barbarizmus ir visais atžvilgiais skursta. Mūsų spaudos puslapiuose retkarčiais pasirodantys kalbos patarimų skyreliai daugiau kreipia dėmesį į gramatiką, negu į žodžių reikšmę, kritikuoja kai kurių žodžių vartojimą, bet nesiūlo pakaitalų ar naujadarų. Dabartinėje laisvojo pasaulio lietuviškoje spaudoje, kurioje puslapius užpildo daugiausia lietuvių kalbos pagrindus atsivežę iš savo tėvynės, žodingumas išliko labai ribotas, nesukūrus modernaus gyvenimo terminologijos net ir gyvenamų namų kasdieninėje aplinkoje (mixer, blender, humidifier, dehumidifier, freezer). Nauji žodžiai taip pat yra labai reikalingi technikoje, medicinoje, net ir sporte. Lietuviai golfininkai vis dar neturi tinkamų išsireiškimų, kad galėtų lietuviškai vartoti to žaidimo terminus.

Nereikalingi skoliniai

Tenka spaudoje užtikti patarimus, kad savo kalbą grynintume ir papildytume, sekdami dabartinės Lietuvos kalbą. Ilgą laiką ignoravusi okupuotos Lietuvos propagandinę spaudą, tik retkarčiais pavartydama kurį nors draugų atneštą leidinį, paskutiniuoju metu pradėjau su dideliu dėmesiu skaityti "politinį, visuomeninį ir literatūrinį" žurnalą "Švyturys". Mane ypatingai nudžiugino ir nustebino ilgas žurnalisto pokalbis su kardinolu Vincentu Sladkevičiumi (1988 m. spalio 19 nr.). Stačiai buvo sunku patikėti, skaitant tokią atvirą ir labai kritišką kardinolo kalbą, nepaliestą jokios cenzūros. Pradėjau skaityti kitus straipsnius, apsakymėlius, noveles, skaitytojų laiškų forumą. Netrukus susidariau įspūdį, kad "Švyturio" kalba man jau yra svetima ir, kas įdomiausia, perkrauta barbarizmais ir skoliniais ne iš rusų, bet iš anglų kalbos. Čia randu "tarnybos stresą" (aš būčiau pavartojusi "įtampą"), o žodis "ferma" mane nupurto. Kitame straipsnyje yra "abstrahuotas ieškojimas" ir vietoj "tautinės kultūros" yra "nacionalinė kultūra". Rašydami apie lietuviškumą, paprastai naudojame žodį "Tautinė sąmonė", bet Lietuvoje jau kalbama apie "savimonę"...

Sunku suprasti

Straipsnyje apie gamtos apsaugą Lietuvoje (tame pačiame "Švytury"), skaitau apie "galvanikos atliekų utilizavimo techniką" (kodėl ne "sunaudojimo"?), "intoksikaciją" ir "nuodingų medžiagų nukenksminimą". Kas būtų, jei mūsų žurnalistai rašytų apie suaukotų pinigų "utilizavimą" kokiam nors projektui remti? Ar mūsų redaktoriai, nuvarginti savo darbo "streso", "neutilizuotų" savo mėlynų pieštukų? O gal, vakarienės metu išgėrę stiklelį vyno, pasiduotų "intoksikacijai" ir ranka numotų į naują stilių galvodami, kad tai tik lietuvių kalbos "nukenksminimas", ieškant naujų išsireiškimo formų.

Vienoje įmonėje yra gaminama "produkcija". Ar produkcija nėra vien gaminimo procesas, bet ne gamybos objektas? Čia tai jau tikrai reikia vertėjo. Problemos yra sprendžiamos "kompleksiškai". Ar tai reiškia, kad komplikuotai, o gal remiantis tam tikrais kompleksais...? Bandau suprasti, kas yra "fitoplanktono biomasė" ir spėlioju, kaip "vanduo yra siurbiamas iš grunto" (ground?). Straipsnis informacinis ir įdomus, bet ne visai suprantamas. Toliau aiškinama apie "maisto produktų dotacijos mechanizavimą". Nesupratau, kas yra "dotacija". "Diferencijuojamas mokestis" ir "atskaitymų normatyvai" lieka blankia mįsle. Tarp man nesuprantamų žodžių yra "mėnuleigis" (kalbant apie rašytojų honorarų biurokratiškas painiavas). O Nabisco pyragaičių "asortimentas" straipsnyje gali būti išeivijos žurnalisto savižudystės pradžia, nors jį laisvai vartoja lietuvis žurnalistas Julius Gruodis.

Nauji terminai

Mūsų išeivijos kalbos žinovai peikia tokių žodžių vartojimą, kaip "biznis" ar "biznierius". Atrodo, kad tie žodžiai, kaip ir telefonas, ir automobilis, jau yra tapę tarptautiniais, o Juliaus Gruodžio ilgame straipsnyje apie honorarus, valiutą ir prekybą su užsieniu jie yra plačiai vartojami. Vietoj jų, esame verčiami vartoti "prekyba" arba "prekybininkas", nors "biznis" plačia prasme apima bet kurią pelningą ekonomikos gyvenimo sritį, įskaitant net ir pramoginį meną (show business).

Rašydama šias eilutes aš nebandau kritikuoti lietuvių kalbos, kuri vyrauja mūsų tėvynėje. Man yra aišku, kad lietuviai joje jau susikūrė mokslui reikalingus terminus, kai kuriuos pasiskolinę, kai kuriuos išvertę, kai kuriuos "nukalę". Turime mūsuose užsilikusį primityvios žemdirbystės padargų ir gamtos aprašymų žodyną su čiobreliais, ūsnėmis, akėčiomis ir grėbliakočiais, bet atsiliekame nuo modernaus gyvenimo. Naujų žodžių vartojimas, išmetus slaviškuosius (dūšia, brotstva, griekas, torielka...), kalbos neskriaudžia, tik rodo jos gyvastingumą ir santykį su pasauliu. Juk kadaise buvo bandoma kaliošus pavadinti "purvabridžiais", bet tas žodis neprigijo, kaip neprigys ir kiti, nes kalba yra tautos įrankis, kuriuo arba reikia naudotis, arba jo atsisakyti. Ir tai nusprendžia tik patys žmonės.

Naudinga skaityti

Antra vertus, pagalvoju, kad išeivijos lietuvių žodynas yra pasidaręs savotiškai archaiškas, sustojęs ties penktojo dešimtmečio pradžia, ir niekuo nepasipildęs. Privalome kreipti dėmesį į taisyklingą gramatikos ir sintaksės vartojimą, nes tai yra mažai besikeičiantis kalbos pagrindas, kurio mes, nuo tautos kamieno atskilusi šaka, neturime teisės liesti. Bet gal nereikėtų taip labai "blusinėti" žodžius ar išsireiškimus, kai rašomos recenzijos ir vertinimai. Senokai pasirodžius mano "Susitikimui pamary", vienoje recenzijoje gavau barti už panaudojimą žodžio "baletkos" — balerinos šliuraitės? Gal ir vėl netinkamas žodis... Vėliau klausinėjau pas žinovus, bet niekas man vienu žodžiu to apavo negalėjo pavadinti, nors tą pavadinimą atsivežiau iš Šiaulių mergaičių gimnazijos kūno kultūros pamokų... O gal ir baletui reikėtų ieškoti kito žodžio? Ir operai? Ir simfonijai?

Taip pat pastebiu, kad "Švyturio" tematika daugiausia liečia aktualijas, mažai vietos skiriama prisiminimams, nebent jie būtų dokumentuoti, trumpi ir labai reikšmingi. Nestinga naujo atvirumo epochoje kritikos, vietos ne vien moksliniams, bet ir religiniams bei "nacionaliniams" reikalams. Lietuvių kalbos žodynas, jau visiškai nutolęs nuo mūsiškių taip garbinamos kaimo aplinkos, rodo technologijos pažangos padarytą įtaką, be kurios jokia tauta nebegali egzistuoti, jei nenori atsilikti. Jaučiu, kad pasidarė naudinga skaityti Lietuvoje leidžiamus leidinius, tuo praturtinant ir atnaujinant savo žodyną.

Century 21 OFFORD REALTY LTD.
Member Broker
38 Hurontario Street,
Collingwood, Ont. L9Y 2L6
Parduodant, perkant ar tik dėl informacijos apie namus, vasarnamius, ūkius, žemes Wasagos, Staynerio ir Collingwoodo apylinkėse kreipkitės į

Angelę Šalvaitytę, B.A.,
pirkimo ir pardavimo atstovę.
Ji mielai jums patarnaus.
Darbo tel. (705) 445-5640, namų tel. (705) 429-6428.

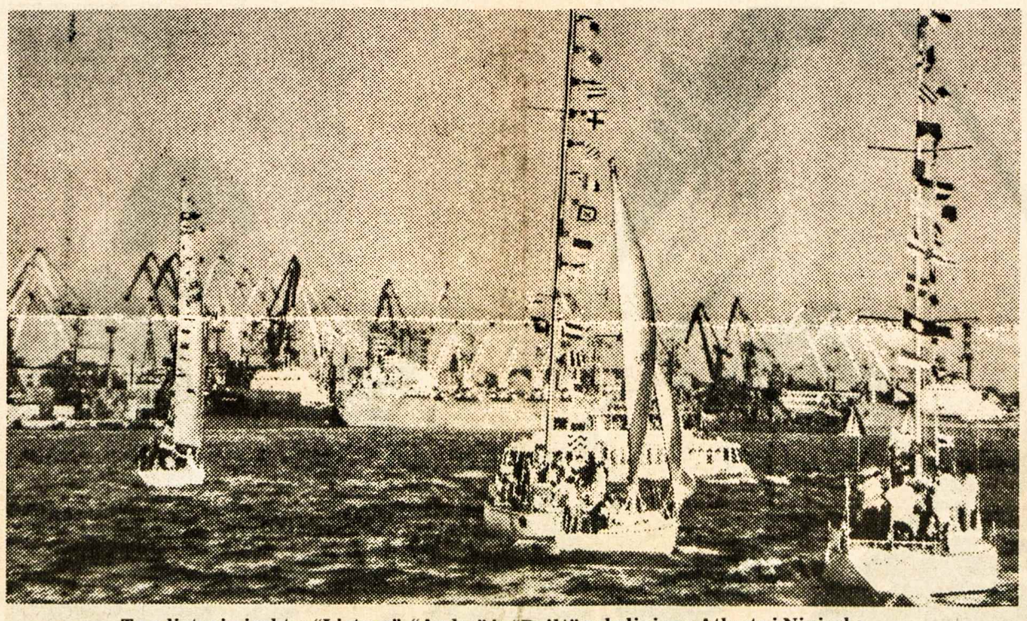

Trys lietuvių jachtos "Lietuva", "Audra" ir "Dailė" pakeliui per Atlantą į Niujorką

Sovietų ekonominės ir tautinės problemos

ANTANAS BUTKUS

Kremliaus stebėtojai vieningai tvirtina, kad Gorbačiovo likimas pareis nuo dviejų pagrindinių problemų tinkamo išsprendimo – ekonominės ir tautinės. Pernai grįžęs iš atostogų rugsėjo gale jis buvo kritikuojamas, kad nieko nedaro dėl labai pablogėjusio maisto produktų pristatymo ir vis didėjančio gyventojų nepasitenkinimo Armėnijoje ir Baltijos kraštuose, tai Gorbačiovas palaikė kaip bandymus jį nuversti. Šią nuomonę palaikė ir Kremliaus gerai informuoti šaltiniai, kad Gorbačiovui liko tik šeši mėnesiai laiko įrodyti, jog sugeba tas problemas tvarkyti. Sunku paneigti, kad yra kitaip, nes įvestos mėsos, sviesto ir cukraus kortelės, vis kylančios prekių kainos be jokio atlyginimo padidinimo prislėgė žmones, ir jie pradėjo garsiai skųstis, kad persitvarkymas tereiškia daugiau darbo už mažesnį atlyginimą. Šią sunkią padėtį Ligačiovas pavadino anarchija ir nihilizmu, o konservatyvusis valdančiųjų elitas pradėjo galvoti, kad atėjo laikas pašalinti Gorbačiovą iš sekretoriaus pareigų. Gelbėdamas šią padėtį Gorbačiovas pertvarkė Kremliaus vadovybę, pareikalaudamas jos sudėtį sumažinti iki pusės. Šalia to, jis nušalino A. Gromyko ir pats pasivadino Sov. Sąjungos prezidentu. Nors jis ir pašalino KGB viršininką, pastarasis (Čebrikovas) pasidarė legaliosios politikos komisionierius centriniame k-te, o Ligačiovas ir toliau pasiliko politbiure.

Šia proga pravartu prisiminti Kruščiovą ir palyginti jo buvusią padėtį su dabartine. Kruščiovas taip pat po trijų metų valdžioje susekė prieš jį ruošiamą sąmokslą ir sugebėjo pašalinti visus savo priešininkus iš politbiuro, ir vis tiek jis valdžioje išbuvo tik 7 metus. Gorbačovas turi surasti išeitį iš anksčiau minėtų problemų, nes "muzikinių kėdžių" perstatinėjimas padėties neišgelbės. Vis didėjančiam maisto produktų trūkumui sumažinti imtasi desperatiškų priemonių – naudoti subsidijas maistą pirkti iš užsienio. Atsarginio kapitalo toms subsidijoms mokėti ilgai neužteko, o vis didėjanti infliacija stumia krašto ūkį į katastrofą. Jau sustabdyti, didelį prestižą nešę, erdvės skrydžiai ir imtasi kitų drastiškų taupymo priemonių.

Iš kitos pusės, jeigu sovietų imperija sugriūtų, tuoj pat ir komunizmas būtų sunaikintas, dar vis tiek pasiliktų Rusiją, kurią prieš 150 metų taip vaizdžiai aprašė grafas Astofas de Custinas. Jo knyga "Caro imperija" buvo būtina perskaityti studijuojantiems sovietų istoriją, nes joje tiksliai aprašytas rusų charakteris ir jų visuomenė dar gerokai prieš Markso-Lenino atėjimą, kolektyvizaciją, ir terorą. Tačiau anų metų Rusijos gyvenimas labai panašus į šiandieninį sovietų gyvenimą. Tad ir Custino darbas niekados nebuvo toks vertingas, kaip kad jis yra šiandien, kai Gorbačiovas stengiasi atitaisyti praėjusių 71 metų komunistinės valdžios trūkumus. Jeigu šiandieninės Gorbačiovo reformos ir atrodytų, kad bus pastovios, vis tiek tenka prisiminti Custino pastabas: "Rusijoje nėra garantijos tolerancijai. Jos nėra nei viešoje nuomonėje, nei valstybės konstitucijoje, kaip ir visuose kituose reikaluose. Čia tolerancija yra suteikta vieno asmens, kuris ką šiandien davė, tai jis gali atšaukti rytoj."

Jeigu šiandien Gorbačiovo valdžia atrodo saugi ir populiari, tai Custinas įspėja, kad "Rusijoje tą dieną, kai ministeris praranda valdžią, tai jo draugai ir rėmėjai jo atžvilgiu lieka kurčiai ir nebyliai!" Jeigu atrodytų, kad Gorbačiovo reformos pataikauja, pamėgdžiodamos Vakarų demokratijas, pagal Custiną, nereikėtų rusų kaltinti už tai kokie jie yra, bet kaltinti juos už tai, kad pretenduoja būti tokiais, kokiais yra vakariečiai. Rusai nesistengia būti civilizuoti, kiek jie stengiasi mus įtikinti, kad jie yra civilizuoti. Nežiūrint Custino kritikos dėl rusų suktybių, paslaptingumo ir socialinių neteisybių, jo studija turėtų mumyse sukelti simpatijas Gorbačiovui ir jo reformų vykdytojams, nes Custinas vaizdžiai parodo, kokia didelė problema yra Gorbačiovui, kuris turi pašalinti ne tik stalinistinį komunizmą, bet taip pat ir panaikinti penkis šimtus metų trukusias rusų tradicijas.

Šalia to, rusai negali lengvai pamiršti tūkstantį metų užsitęsusios mongolų okupacijos, tradicinės ekspansijos Europoje ir Azijoje, "šventos" caro autokratijos, valdžios suplakimo su religija, slaptumo ir policijos (NKVD) tironijos, kaip kad amerikonai negali pamiršti tūkstantmetinių Magna Carta tradicijų, parlamentarinių žmogaus teisių, nepriklausomos teisinės sistemos ir laisvos imigracijos.

Gal ir gali kiek paguosti Gorbačiovas, nes jis nėra pirmas vadas, kuris sutinka didelį pasipriešinimą iš vietinių biurokratų, nes tuos biurokratus prieš 150 metų Custinas aprašė kaip despotus, žiauriai prispaudusius ne tik žmones, bet ir carą, kuris jautė, kad nėra toks galingas, kokiu jis vaizdavosi. Biurokratija yra žiauri ir sunkiai įveikiama jėga visur, nes jos ginklas, tai veikimas neva "dėl tvarkos" ir socialinės teisybės. Tačiau žiauriausia biurokratija yra Sovietų Rusijoje.

Sovietai ir aršieji jų vidaus priešai

Balandžio 16-tą šia antrašte "NY Times" paskelbė C. Bohlan straipsnį, kuriame išvardintos Maskvos "nacionalinės problemos". Gi kas įvyko Gruzijoje šių metų balandžio pradžioje, kur riaušėse žuvo 19 žmonių, tai nebuvo tipiška tautinė problema. (Šis terminas vartojamas pavaizduoti etnines grupuotes, kaip senų ir išsišakojusių tautybių venetus, jau egzistavusius prieš caro ir sovietų valdžias). Pradinė priežastis, dėl kurios tūkstančiai gruzinų išėjo demonstruoti į Tbilisio gatves, buvo ginčas dėl žemės, o ne dėl ekonominių ar politinių teisių, ir ne dėl komunistų kontrolės ar vykdomos rusifikacijos. Tačiau šios problemos ir Gruzijoje greitai perėmė viršų ir iššaukė sovietų karių per didelę reakciją. Nežiūrint dešimtmečių sovietinės valdžios ir dar šimtmečių po caro jungu, daugumas nerusų tautybės žmonių sovietų imperijoje dar išlaiko stiprius tautinius jausmus.

Konkurencija ar "perestroika"

Tautybės konkuruoja daug kur su Gorbačiovo persitvarkymo programa. Tautiniai sąjūdžiai pasinaudoja Gorbačiovo perestroikos šūkiais, ir jų politika siekia atviro dialogo. Gorbačiovo problema prasideda tuomet, kai jis, kaip Armėnijoje, uždraudė tautinį pasireiškimą, tada jis prarado jaunimo paramą, kuri jam buvo labai reikalinga savom reformom įgyvendinti.

Atbudusi tautinė sąmonė taip pat sukelia kitą dar neatsakytą klausimą: ką reiškia būti sovietų piliečiu (palyginus jį su rusų, gruzinų ar estų), kai bus pilnai įgyvendintas persitvarkymas? Ar pavyks Gorbačiovui pasirinkti naują programą, kuri galės sujungti vis labiau byrančią komunistų visuomenę?

JAV statistikos duomenys rodo, kad Sovietų Sąjungoj šiuo metu yra apie 35 valstybinės sienos, kurias ginčija įvairių tautybių žmonės. Tie sienų pakeitimo reikalavimai yra tokie nesuderinami, ir todėl sovietų valdžios nepajėgumas tuos ginčus izoliuoti, kaip tarp Armėnijos ir Azerbaidžano, ir toliau kels neramumus, nepasitenkinimą ir net neapykantą. Tie nesibaigiantys konfliktai vis reikalaus sovietų valdžios didesnio dėmesio, pinigų ir ad hoc komitetų sprendimams daryti. Visus tuos tautinių interesų konfliktus tinkamai išnarplioti reikia tolerantiškumo, kuris yra dar per kietas riešutas įkąsti dabartiniams sovietų valdžios aparačikams.

Iš kitos pusės, stiprus tautinis jausmas nebūtinai priešTarauja Maskvos planams. Gi decentralizacija yra vienas iš Gorbačiovo perestroikos planų, nes jos prieglobstyje lengviau galima susitvarkyti su nepaklusniais aparačikais. Šiuo metu kai kurios tautos, pvz. Baltijos valstybės, pradėjo reikalauti pilnos nepriklausomybės, kitos, įskaitant Armėniją ir Gruziją, nori daugiau laisvės imperijos viduje ir neieško kelių iš jos išeiti.

Kai kurie Sovietų Sąjungos tyrinėtojai tvirtina, kad buvusi sovietų politika palaikė tautinius siekius. Laikydama griežtą kontrolę visuose politiniuose ir ekonominiuose sluoksniuose, bei rezervuodama geriausius darbus valdžios centre tik rusams, Maksva leido tautinėms kultūroms klestėti, tačiau tas klestėjimas tegalėjo būti tik komunistinės ideologijos rėmuose.

Kontrolės klausimas.

Balandžio 27 d., "Pravada" išspausdino Komunistų partijos pareigūnų pasisakymus Centriniame partijos k-te. Jie reiškė pasipiktinimą ir didelį nepasitenkinimą dėl dabartinių įvykių, kuriuos sukėlė Gorbačiovo reformos. Ten eilė partijos rajonų vadų kaltino Maksvą, implikuodami Gorbačiovą dėl daromų klaidų ekonomijoje, dėl partijos ir armijos vadų autoriteto sužlugdymo ir dėl tautinių sąjūdžių toleravimo bei priešiškų idėjų skleidimo komunistų partijos narių tarpe. Vienas iš pasisakusių išvardino didelius trūkumus ir pareiškė, kad daugelis tų trūkumų nors yra "stagnacijos periodo" palikimas, tačiau mes turime pareigą prisipažinti, sakė jis, kad daug tų klaidų bei apsiskaičiavimų buvo daroma taip pat ir šiame persitvarkymo laikotarpyje. Dalis nepasitenkinusiųjų buvo tie asmenys, kuriuos rinkėjai atmetė kovo mėnesio rinkimuose, kiti buvo Centrinio komiteto atleisti iš pareigų. Tie pasisakymai užėmė penkis "Pravdos" puslapius. Tai rodo, kad yra atsiradęs didelis plyšys tarp komunistų partijos narių.

Šiuo metu viena iš didžiausių bėdų, varginančių Centrinį komitetą, tai pasireiškią neramumai Ukrainoje, o ne plačiai Vakarų spaudoje aprašytos Gruzijos demonstracijos, kurias numalšinti buvo panaudotos nuodingos dujos, pareikalavusios daug aukų. Ukrainoje tautinis nepasitenkinimas kyla dėl vis labiau dominuojančios rusų politikos ir tas augantis nepasitenkinimas virsta į neapykantą, kuri pasireiškė II D. karo metu, kai Hitlerio beisiveržiančios armijos Ukrainoje buvo sutiktos ne kaip priešai, bet kaip išvaduotojai.

Ukrainos tautinis sąjūdis, nors ir kalba apie autonomiją, bet vis labiau galvoja apie nepriklausomybę, ir jis randa vis daugiau pasekėjų bei šioms idėjoms pritarėjų. To pasekmėje komunistų partijos vadas V. Ščerbitski (79 metų) nenebegali suvaldyti patriotinės poetų draugijos, Bažnyčios ir "perestroikos" šalininkų. Maskva yra pasiryžusi tautiniam įkarščiui Ukrainoje neleisti išsiveržti iki tokio laipsnio, kokiu jis išsiveržė Gruzijoje. O Ščerbitski tvirtina, kad atvirumo politika Ukrainoje yra nebesuvaldoma, ji neatnešė gamybos padidėjimo ir ekonominės pagalbos iš Vakarų. Tat Gorbačiovas yra kaltas dėl tautinių neramumų ir iš jų kylančio pavojaus pačiai Sovietų Sąjungai. Jis reikalauja ne kaltinti komunistų partijos, bet čiupti tuos, kurie, pasinaudodami atvirumo politika, skelbia pavojingas tautines idėjas. Komentatorius Wm. Safire randa galimus tris atvejus: 1. Gorbačiovas laimės ir Ščerbitski bus pakeistas populiaresniu ukrainiečiu, kuris sugebės pristabdyti pasireiškiančią neapykantą Maskvai; 2. Ščerbitski-Ligačiovas laimės ir disidentai bus uždaryti, ir tuo pačiu "glasnost" išnyks, kaip dingo "Prahos pavasaris"; 3. Bus pasiektas kompromisas, kuriame Gorbačiovas suras būdą laviruoti.

Atrodo, kad kompromisas vargu ar beįmanomas, nes Gorbačiovo paskleistos idėjos kaip bacilos jau pradeda graužti visą Komunistų partijos kūną, nes tikros laisvės pasiilgimas nežino ribų.

Jūra ir moterys

B. STUNDŽIA

Atgavus Klaipėdą su pajūriu, iškilo Lietuvai nauji uždaviniai ir atsirado įsipareigojimai. Reikėjo išnaudoti Baltijos jūrą, Kuršių marias ir Nemuno žemupį laivininkystei, žvejybai ir vandens sportui. Vokiečiai turėjo Klaipėdoje kelis prekinius laivus ir garsų, žinomą net Vokietijoje, buriavimo klubą.

Lietuviams viską reikėjo pradėti iš nieko, nes neturėta nei vieno laivo, nei vienos jachtos, ir tik kelis jūrų kapitonus. Reikėjo sumoderninti Klaipėdos uostą, įsigyti prekybos ir žvejybos laivų ir sudominti jaunimą jūrininkyste bei buriavimu.

1921 m. susidariusiai Jūrininkų sąjungai reikėjo įtikinėti valdžios vyrus, kad Lietuvai, ūkiškai stiprėjant, reikės tautinio laivyno ir jūrininkų. Buvo įsteigta Jūrininkystės mokykla ir ją lankiusieji buvo išsiųsti į Suomiją praktikai. Lietuvoje jūrininkystės mokykla toliau nebeveikė ir tik pavieniai stipendininkai buvo siunčiami į užsienio jūrų mokyklas.

Jūrininkų sąjungai į talką atėjo veiklios ir supratusios jūros ir laivyno reikšmę moterys. Jos 1923 metais susibūrė į Lietuvos moterų tautiniam laivynui remti draugiją. Tai buvo retas atvejis kitų kraštų jūrininkystės istorijoje. Draugijos tikslai buvo aiškinti visuomenei apie jūros ir laivininkystės reikšmę, remti išvykusius į užsienio jūrininkystės mokyklas studijuoti jaunuolius ir padėti jūrų skautams. Buvo remiamas ir žurnalas "Jūra", kuris vėliau pasivadino "Mūsų jūra".

Moterų dėka Klaipėdos jūrų skautai įsigijo burlaivį "Budys" su kuriuo lietuviai 1926 metais pradėjo jūrinį buriavimą. Plaukiodami "Budžiu" įgavo praktiką daugelis būsimųjų buriavimo sporto vadovų. Draugija tai pat parėmė ir kitose vietovėse jūrų skautų vienetus.

Savo veikloje moterys ruošė paskaitas, balius, darė rinkliavas, loterijas ir jų darbas bei pastangos nenuėjo veltui. Pradėta rengti jūros dienas, augo tautinis prekybos laivynas, prie Susisiekimo ministerijos įsteigta Jūrininkystės inspekcija, buriuotojai iškovojo Baltijos jūroje keletą laimėjimų ir patys suruošė ir pravedė tarptautinę regatą.

Jūrų skautai ir vėliau jūrų skautės įvairiose vietovėse, pasirodydami su jūreivių uniformomis, primindavo visuomenei, kad Lietuva turi pajūrį, savo uostą, laivus ir žvejus.

Moterys siekė, kad jų seserys kartais padainuotų vieną, antrą jūrinę dainelę, kitos nupieštų pajūrio vaizdą, poetė parašytų apie jūrą eilėraštį, kiekviena pratintų savo vaikus prie vandens ir jiems pasakotų apie jūros grožį. Jos norėjo, kad jaunimas suprastų, kad jūra yra ne tik krašto puošmena, bet ir kelias į pasaulį, kad reikia jūrininkų ir laivų.

Dabar vėl reikia moterų talkos. Deja, Lietuva neturi tautinio laivyno, jaunimas nenoriai eina dirbti į rusiškus laivus, bet yra ten apie tūkstantis buriuotojų, atsikuria jūrų skautai.

Trys jachtos iš Klaipėdos su trispalvėmis šiemet atplauks į Niujorką. Atvykusios įgulos norės paviešėti JAV-se, jų jachtoms – "Audra", "Dailė" ir "Lietuva" trūksta modernių instrumentų, saugumo priemonių ir visokio buriavimui reikalingo inventoriaus. Lietuvoje jūrinių reikmenų krautuvių nėra, o ką nors pirkti užsienyje ne jų kišenėms. Klaipėdoje, Vilniuje ir Kaune atsikūrę jūrų skautai, kaip ir senais laikais, primins tautiečiams, kad Lietuva yra jūrinė valstybė, kad vėl kada nors turės tautinį laivyną ir tam reikia ruoštis.

Aplamai moterys yra jausmingesnės negu vyrai ir jautriau pergyvena iškilusius tautinius reikalus, tad reikia tikėtis, kad jos susiburs, parodys kilnią širdį ir išties pagalbos ranką Lietuvos buriuotojams ir jūrų skautams-ėms.

Pirmiausia galėtų susiburti buvusios jūrų skautės, o vėliau prie jų būrelio prisidėtų ir kitos. Kiekvieną užmojį veikėjoms tenka užsikrauti sau ant pečių ir reikia nemažai lėšų. Bet atbundančią tautą reikia vėl jūriškai nuteikti, kad vėl iš naujo pasisuktų veidu į Baltiją.

ENCHANTÉ Inc.
2938 Dundas St. W., Toronto, Ont., Canada M6P 1Y8
Tel. 769-0631 Fax 769-0586
Daugiarūšė sistema 110-220 voltų
50–60 Hz
Tinka Lietuvai ir kitiems Europos kraštams
*Video *Namų apyvokos reikmenys (šaldytuvai ir kt.)
*Televizijos *Stereo
Įpakavimo patarnavimas į visus pasaulio kraštus

• Supažindinkite savo draugus su "TĖVIŠKĖS ŽIBURIAIS" – atsiųskite dar jų neskaitančių adresus. Jie gaus keletą numerių nemokamai.

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

SPORTUI IR KULTŪRAI

Naujų sporto ir kultūros rūmų susilaukė Kupiškio rajono Antašavos gyventojai. Trijų aukštų pastatą suprojektavo rajono vyr. architektas A. Graužinis, vidaus įrenginius sukūrė M. Graužinienė. Pastate yra patalpos administracijai, koncertų, diskotekų ir sporto salės, papildomos patalpos repeticijoms ir treniruotėms. Naujuosius rūmus pasistatė pats Antašavos kolchozas, jiems išleidęs apie milijoną rublių.

NUODINGAS DEBESIS

Spaudoje rašoma apie nuodingą debesį prie Utenos. Su juo balandžio 9 d. rytą netikėtai susidūrė vilniečių Narvydų šeima, iš Utenos automobiliu važiavusi Tauragnų pusėn. Utenos pakraštyje kelias apsitraukė tarsi migla ar dūmais. Šioje zonoje Narvydų šeima pajuto aštrų kvapą, ėmė dusti, jos nariams pradėjo peršėti akis. Teko apsukti automobilį ir grįžti atgal. Kai pagaliau jie grįžo Vilniun, ėmė nesveikuoti dukra Jovita Narvydaitė, o vėliau ir mama Virguolė Narvydienė. Ligoninėje buvo nustatytas cheminis plaučių sudirginimas. Šį įvykį tyrė Utenos sanitarijos ir epidemiologijos stoties darbuotojai. Narvydų pasakojimu, nuodingas debesis tvyrojo Mockėnų kaime. Apklausinėjus vietinius gyventojus, buvo konstatuota, kad jie nieko įtartino nebuvo pastebėję. Peršasi išvada, kad debesis buvo trumpą laiką nedideliame plote. Mįsle lieka jo atsiradimas. Utenoje yra nuodingas medžiagas vartojančių pramonės įmonių, jų taipgi turi ir kolchozai. Matyt, kažkieno neatsargumas ir buvo šio įvykio priežastimi.

ATLYGIS TREMTINIAMS

Lietuvoje jau pradėtos mokėti kompensacijos už prarastą turtą 1941-1952 m. tremtiniams į Sibirą. Jų iki š. m. balandžio 1 d. priskaičiuota beveik pusšešto milijono rublių. Maždaug pusė šios sumos išmokama iš ūkių, įmonių ir organizacijų lėšų, o likusi padengiama iš vietinio biudžeto. Vidaus reikalų ministerijos duomenimis, tame laikotarpyje iš Lietuvos buvo ištremtos 37.362 šeimos su bendru 120.926 narių skaičiumi. Visi šie stalinizmo laikotarpio tremtiniai buvo reabilituoti ministerių tarybos 1988 m. rugsėjo 20 d. nutarimu ir Lietuvos aukščiausiosios tarybos prezidiumo spalio 21 d. įsaku. Kompensacijoms gauti reikia reabilitavimą patvirtinančių dokumentų. Tokias pažymas išduoda reabilituotųjų sąrašus ruošianti vidaus reikalų ministerija ir juos gaunantys rajonų vykdomieji komitetai. Tikimasi, kad šiuos dokumentus visi nukentėjusieji gaus iki 1990 m. pradžios. Atlygio dydis nepažymėtas. Rašoma tik, kad miestų ir rajonų vykdomieji komitetai, spręsdami turto grąžinimo ar atsilyginimo klausimus reabilituotiems asmenims, turi griežtai vadovautis ministerių tarybos 1988 m. gruodžio 27 d. nutarimu.

OLIMPINĖ UGNIS

Gegužės 12 d. Gedimino pilies bokšte saulė uždegė ugnį, simbolizuojančią Lietuvos olimpinę dieną ir Baltijos respublikų olimpinį atgimimą. Iš tos ugnies liepsnos deglą uždegė žymusis krepšininkas Šarūnas Marčiulionis. Bėgikų estafetę Talinan pradėjo deglą pakalnėn nuo pilies nunešęs Adolfas Aleksiejūnas, lydimas savo eilės laukiančių Lietuvos sportininkų – Nijolės Sabaitės-Razienės, Jono Pipynės, Reginos Nyderytės-Čistiakovos, Kęstučio Orento, Dalios Matusevičienės, Romualdo Bitės, Romo Sausaičio ir kitų. Prasmingai nuskambėjo Lietuvos tautinio olimpinio komiteto pirm. Artūro Poviliūno žodžiai: "Tegu ši ugnis simboliškai įsiliepsnoja kiekvieno Lietuvos piliečio širdyje. Tegu atgimstantis olimpinis sąjūdis prisideda prie mūsų tėviškės suklestėjimo, ugdo dorą, gėrį ir santarvę". Olimpinį deglą perėmė jaunieji bėgikai, palydėti invalidų sporto entuziastų, Vilniaus turistų klubo dviratininkų. Gegužės 12 d. vakarą olimpinis Baltijos respublikų deglas, perkirtęs Širvintų, Ukmergės, Panevėžio ir Pasvalio rajonus, buvo perduotas Latvijos sportininkams. Gegužės 13 d. vakarą estai jį atnešė į Taliną, kur tada posėdžiavo Estijos ir Latvijos liaudies frontų bei Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio atstovai.

SPORTO RELIKVIJOS

Steponas Gečas "Gimtojo krašto" 9 nr. primena skaitytojams, kad jau atėjo laikas įsteigti Lietuvos sporto muziejų. Geriausia vieta jam būtų senas sporto tradicijas turinčiame Kaune. Juk Kauno istorijos muziejuje jau dabar yra apie 300 su sportu susijusių rodinių. S. Gečas mini 1907 m. nežinomo dailininko nutapytus keturiolikos pasaulio stipruolių paveikslus, tarp jų ir lietuvio Jankausko. Yra nutapyti portretai boksininko Juozo Šarkio-Žukausko ir imtynininko Karolio Poželos. Sunkumų kilnotojui ir lietuvių cirko veteranui Jonui Ramanauskui atstovauja svarstis sutrūkusia rankena, primenantis ir jo pirmąjį mokytoją Steponą Darių. Kita medžiaga supažindina su 1885 m. Klaipėdoje įsikūrusia pirmąja Lietuvos sporto organizacija "Neptūnas", su Stepono Dariaus, Juozo Ereto bei kitų sporto organizatorių veikla. Centrinis žydų bankas Lietuvos šaulių sąjungos dvidešimtmečio proga buvo dovanojęs bronzinį briedį tada surengtų krepšinio varžybų laimėtojams. Prie briedžio yra ir sidabrinis samtis, padovanotas Suomijoje gyvenusio lietuvių veikėjo Augustino Marganavičiaus 1928 m. surengtų tarptautinių lengvosios atletikos varžybų čempionui. Yra ir Vito Gerulaičio teniso raketė. Sutelkta medžiaga atspindi Lietuvos sporto istoriją iki Seulo olimpiados. Ją galima būtų gerokai praplėsti ir ateityje didinti, jeigu būtų įsteigtas atskiras Lietuvos sporto istorijos muziejus, kurį siūlo Steponas Gečas.

V. Kst.

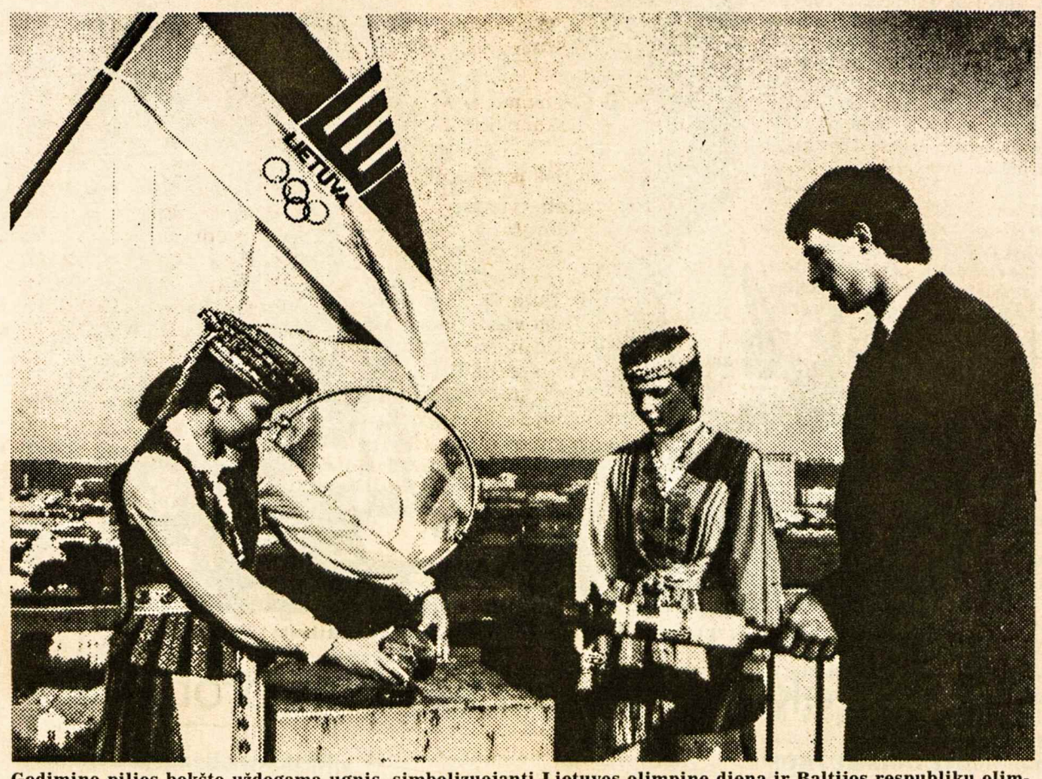

Gedimino pilies bokšte uždegama ugnis, simbolizuojanti Lietuvos olimpinę dieną ir Baltijos respublikų olimpinį atgimimą. Su deglu rankoje jos laukia žymusis krepšininkas ŠARŪNAS MARČIULIONIS. Gegužės 12-13 d.d. tą ugnį į Taliną nunešė estafetėje dalyvavę Lietuvos, Latvijos ir Estijos sportininkai **Nuotr. Dovydo Fligelio**

Sudbury, Ontario

MOTINOS DIENOS minėjimas, suruoštas KLB Sudburio apylinkės valdybos, įvyko "President Hotel", dalyvavo daug motinų, vietos lietuvių ir svečių. Kiekviena motina buvo papuošta gražia rože. Pirmiausia pirm. Juozas Paulaitis visus minėjimo dalyvius pakvietė tylos minute prisimint mirusias motinas, taip pat pasveikino dalyvaujančias minėjime motinas ir palinkėjo daug laimės ir geros sveikatos. Buvo rodomas įdomus filmas iš Sudburio lietuvių bendruomenės gyvenimo prieš 25 metus. Filmą rodė ir tautinę muziką tvarkė Justas Stankus. Vėliau, buvo bendra vakarienė. Taip buvo prisimintos mūsų garbingos motinos.

JUOZAS ir ADELĖ BATAIČIAI, daug dirbę ir pasižymėję lietuvių tautinėje veikloje, apleidžia Sudbury ir išvyksta gyventi į Barrie, Ont. Sudburio LB suruošė jiems gražias išleistuves, įteikė dovanų, palinkėjo gražiai ir gerai įsikurti naujoje vietoje.

"TĖVIŠKĖS ŽIBURIŲ" 17 nr. žūklautojų ir medžiotojų klubo "Geležinis vilkas" veiklos žinutėje, loterijai aukojusių sąraše per klaidą nebuvo įrašyta Valio Bružo pavardė. Pobūvio rengėjai už klaidą atsiprašo.

JUSTINAS ir BIRUTĖ STANKAI, 1989 m. gegužės 24 d. išvyko į Suvalkų trikampį, Lenkijoje, iš ten aplankys ir Lietuvą. Kelionėje išbus visą mėnesį.

KAZIMIERAS ir ELENA ŠVIEŽIKAI, 1989 m. gegužės 26 d. išvyko dviem savaitėm į Lietuvą.

J. Kručas

London, Ontario

PALAIDOTAS a.a. VACLOVAS VAITKUS. Eidamas 81-sius metus mirė balandžio 15 d. Palaidotas Šv. Petro katalikų kapinėse balandžio 26 d. Jo laidojimas buvo sulaikytas, nes jo duktė, gyvenanti Lietuvoje, norėjo dalyvauti tėvo laidotuvėse. Jo žmona mirė 1972 m., dabar iš artimųjų dar liko duktė Jūratė Simanavičienė su vyru (abu dalyvavo laidotuvėse) ir sūnumi Erlandu. Laidotuves labai pavyzdingai tvarkė vienas iš testamento vykdytojų A. Kudirka, padedamas velionies draugų.

Balandžio 25 d. laidotuvių namuose įvyko maldos, vadovaujant klebonui kun. I. Mikalauskui, OFM, o laidotuvių apeigas Šiluvos Marijos šventovėje sekančią dieną atliko iš Mississaugos atvykęs kun. K. Kaknevičius, kuris pasakė ir pamokslą. Ant karsto užberta iš Plungės atvežtos žemės. Visi laidotuvių dalyviai buvo pakviesti pietums restorane.

Vaclovas, kietasprandis žemaitis, iš profesijos miškininkas, daugiausiai dirbęs Plungės apylinkėse, – buvo taip pat gana aktyvus ir lietuviškoje veikloje Londone. Jis reiškėsi KLB Londono apylinkės bei lituanistinės mokyklos veikloje, buvo labai stropus spaudos balių finansinių reikalų tvarkytojas. Tačiau daugiausia jis pasidarbavo parapijai, būdamas ilgamečiu parapijos komiteto, vėliau tarybos, bei prezidiumo nariu. Jis buvo nepaprastai tvarkingas bei pareigingas. Ką jau pažadėdavo, tą ir ištesėdavo! Nereikėdavo niekam rūpintis. Pagal išgales jis paremdavo dukros šeimą Lietuvoje.

Kaip visada, taip ir šį kartą pasitvirtino sena taisyklė: jei žmogus nuoširdžiai dirba ir stengiasi būti naudingu savai bendruomenei, tai jos nariai jam atsidėkoja gausiu atsilankymu į paskutinį su juo atsisveikinimą. Visų dėmesį atkreipė labai ilga vilkstinė automobilių, nusitęsusi per kelioliką blokų, nors tai buvo ir darbo diena.

Mielas Vaclovai, tegul Aukščiausias už visą tai tau atlygina. **D.E.**

Hamilton, Ontario

AUŠROS VARTŲ PARAPIJOS choras ruošia gegužinę birželio 18, sekmadienį, Hamiltono Giedraičio lietuvių žūklautojų ir medžiotojų klube. Prašomi atsilankyti visi iš arti ir toli, būsite skaniai choriščių pavaišinti ir galėsite pabendrauti savųjų tarpe.

HAMILTONO LIETUVIŲ KOLONIJA vis didėja. Kredito kooperatyvo "Talka" vedėjo Rimo Sakalo žmona susilaukė dvynukų – berniuko ir mergaitės. Sveikiname!

Į "ARMONIKOS" koncertą, kuris įvyks birželio 22, ketvirtadienį, 7.30 v.v. Anapilio salėje, Mississaugoje, bilietus galima įsigyti sekmadieniais po Mišių Jaunimo centre. **J.K.**

Winnipeg, Manitoba

MOTINOS DIENOS MINĖJIMAS KLB Winnipego apylinkės valdybos buvo surengtas gegužės 14 d. Pamaldas šv. Kazimiero šventovėje laikė ir tai dienai pritaikytą pamokslą pasakė prel. J. Bertašius. Po pamaldų visi dalyviai susirinko šventovės salėje, kur įvyko motinų pagerbimas. Minėjimą atidarė ir jam vadovavo apylinkės valdybos pirm. Marijus Timmermanas, supažindindamas atsilankiusius su M. Grabienės keturių generacijų šeima. Po to paskaitė kun. V. Rimšelio straipsnį "Motinos reikšmė Dievo ir žmonijos kūrybos plane". Susirinkusieji padainavo motinoms "Ar prisimeni namelį". Po oficialios dalies visi dalyviai buvo pavaišinti kavute ir pyragais.

Įvedu šildymo ir vėsinimo sistemą, atlieku visus taisymo ir skardos darbus

(Esu "Union Gas" atstovas)

Jurgis Jurgutis

Tel. 383-9026

154 Darlington Dr.

Hamilton, Ontario L9C 2M3

UKRAINIEČIŲ IMPORTO IR EKSPORTO BENDROVĖ

FIRCHUKS

Siunčiame siuntinius į Lietuvą.

Turime moteriškų, vyriškų bei vaikiškų drabužių. Taip pat 220 voltažo radijų ir vaizdajuosčių rekordavimo aparatų.

610 Queen St. W., Toronto, Ont., M6J 1E3. Tel. 364-5036

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje, įsikūręs nuosavuose namuose –

HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS "TALKA"

830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6

Tel. 544-7125

Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais – nuo 10 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais – nuo 10 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais — nuo 10 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais — nuo 9 v. ryto iki 12 v. ryto.
Liepos-rugpjūčio mėn. uždaryta.

AKTYVAI PER 29 MILIJONUS DOLERIŲ

MOKAME UŽ:		IMAME UŽ:	
kasd. pal. čekių sąsk. iki .	5.5%	asmenines paskolas	15.5%
santaupas	7.5%	nekiln. turto pask. 1 m..	13.5%
kasd.pal.taupymo s-ta	7%	nekil.turto pask. 3 m..	14%
90 dienų indėlius	9.75%	*Nemokamas čekių ir sąskaitų*	
1 m. term. indėlius	11.5%	*apmokėjimo patarnavimas.*	
1 m. term.ind.mėn.pal.	11%	*Nemokama narių gyvybės*	
3 m. term.indėlius	11%	*drauda pagal santaupų*	
RRSP ir RRIF (pensijos)..	8.5%	*dydį iki $2.000 ir*	
RRSP ir RRIF 1 m.	11.5%	*asmeninių paskolų*	
RRSP ind. 3 m.	11%	*drauda iki $25.000.*	

AUDRA Travel

1989 m. kelionės į LIETUVĄ

"PA... gegužė PARDUOTA IĖ" (Finair)

"SKAMBA, SKA... PARDUOTA KANKLIAI!" Gegu... Birželio 6 ...r France)

"GEGU... Gegu... PARDUOTA Birželio 12 ...r France)

"ŠVE... Birželio ... PARDUOTA ...pos 16 (Finair)

"JUBILIEJINĖ" Liepos 10-23 (Air France)

"ŽOLINĖ" Rugpjūčio 11-20 (Finair)

"GINTARINĖ PALANGA" Rugpjūčio 11-27 (Finair)

"BOBŲ VASARA" Rugsėjo 6-19 (Air France)

"RUDENINĖ" Spalio 6-17 (Air France)

SPECIALIOS GRUPĖS

MEDIKŲ Gegužės 17-24 (Lufthansa)

KREPŠINIO MĖGĖJŲ Liepos 5-23 (Air France ir LH)

Kviečiame užsisakyti keliones iš anksto.

Mūsų biuras:

- Pageidaujantiems paruošia individualias keliones į Lietuvą ir į kitas pasaulio šalis.
- Sutvarko keliones į šiltus kraštus, išvykas pramoginiais laivais, organizuoja slidininkų grupes.
- Sutvarko vizas bei dokumentus iškvietimams.
- Ruošia keliones į geriausias pasaulio sanatorijas.
- Nuperkame automobilius bei kitas dovanas giminėms Lietuvoje.

Visais atvejais garantuojamas sąžiningas ir konfidencialus patarnavimas.

Skambinkite: tel. (416) 769-2500. TELEX: 06-967812 FAX: (416) 763-6279

Rašykite: 2100 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6S 1M7

Registracijos numeriai: 2559030 ir 2475066

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

Čikagos lietuvių dantų gydytojų sąjunga, vadovaujama E. Repšienės, kovo 5 d. Tėvų marijonų koplyčioje prisiminė mirusias nares ir jų šeimas. Tada visos susirinko tradiciniams pavasario priešpiečiams Tautiniuose lietuvių namuose. Priešpiečių dalyvius pasveikino valdybos pirm. E. Repšienė, apgailestaudama, kad dėl ligos negalėjo atvykti buvusi ilgametė pirm. A. Rubšienė. Jai numatytą dovaną — dailininkų Anastazijos ir Antano Tamošaičių knygą apie tautines juostas teko pristatyti į namus. Surengtoje loterijoje P. Murinienės padovanotą velionies dail. Broniaus Murino paveikslą laimėjo visada dantų gydytojų renginiuose dalyvaujantis A. Aglinskas. Trumpame valdybos posėdyje dalis pelno buvo paskirstyta sergančioms dantų gydytojoms.

"Alka" yra vadinamas Amerikos lietuvių kultūros archyvas Putname, Conn., Nekaltai Pr. Marijos seselių vienuolyno sodyboje. Balandžio 15 d. ten atskirus posėdžius turėjo "Alkos" direktoriatas ir "Alkos" išlaikymo fondo taryba su valdyba. Direktoriato pranešimą, susirgus valdybos pirm. dr. A. Stankaičiui, padarė sekretorius ir reikalų vedėjas dr. J. Kriaučiūnas. Iš pranešimo paaiškėjo, kad pastaraisiais metais "Alkos" išlaidos buvo didesnės už pajamas. Jas padidino minimalus atlyginimas už knygų katalogavimą, įsigytas "Canon" kopijuotojas. "Alka" turtėja gaunamais palikimais. Jai buvo gauti dr. J. Gimbuto archyvai, M. Brako, A. Mažiulio, kun. R. Krasausko spaudos rinkiniai. Kai kurie patys parūpina ir spintas. Direktoriato valdybą sudaro: pirm. dr. A. Stankaitis, reikalų vedėjas ir sekr. dr. J. Kriaučiūnas, ižd. S. Miknius. "Alkos" išlaikymo fondo tarybos ir valdybos posėdyje konstatuota, kad fondas turi 43 narius ir $6.000 nejudomą kapitalą, kurio palūkanos naudojamos "Alkos" reikalams. Fondo tarybą sudaro: pirm. dr. J. Gimbutas, vicepirm. kun. R. Krasauskas, sekr. A. Simonaitis, nariai dr. J. Kriaučiūnas, dr. Č. Masaitis, S. Miknius ir dr. A. Stankaitis; valdybą — pirm. dr. Č. Masaitis, sekr. dr. J. Kriaučiūnas, ižd. S. Miknius.

Veiklos trisdešimtmetį balandžio 8 d. Jaunimo centre Čikagoje paminėjo Kristijono Donelaičio lituanistinės mokyklos — pradinė ir aukštesnioji. Minėjimą surengė ir programai vadovavo šių mokyklų mecenatas dr. Leonas Kriaučeliūnas. Veiklos pranešimą padarė K. Donelaičio lituanistinių mokyklų direktorius Julius Širka. Darbas buvo pradėtas 1959 m. spalio 17 d. lietuvių evangelikų liuteronų "Tėviškės" parapijos patalpose. Vėliau jos pasidarė per mažos, teko ieškoti kitų. Dabar dirbama nuomojamose Francis McKay mokyklos patalpose. Pradinę mokyklą yra baigę 636 mokiniai, aukštesniąją — 554 abiturientai. Leidžiamas keturiskart per metus išeinantis laikraštėlis "Pirmieji žingsniai" ir šiemet jau XXIII-sios laidos susilauksiantis metraštis. Tėvų komiteto pirm. Rimo Dumbrio žodį perskaitė Raimundas Geršt ikas. Buvo pagerbti ir apdovanoti ilgamečiai mokytojai — Pranė Prapuolenienė, Ona Gedvilienė, Regina Kučienė, Marija Plačienė ir direktorius Julius Širka. K. Donelaičio lituanistines mokyklas sveikino: vysk. Vincentas Brizgys, Lietuvos garbės konsulas Vaclovas Kleiza, Švč. M. Marijos gimimo parapijos klebonas kun. Jonas Kuzinskas ir evangelikų liuteronų "Tėviškės" parapijos klebonas kun. Ansas Dumpys. Meninę programą atliko mokiniai, pašokdami tris tautinius šokius ir padainuodami kelias dainas. Šokius paruošė Danutė Penčylaitė ir Dalia Polikaitytė, dainas — Audrius ir Darius Polikaičiai. Sukakties minėjimas baigtas vaišėmis ir šokiais.

Australija

ALB Melburno apylinkės narių susirinkimas balandžio 9 d. įvyko Lietuvių namuose. Veiklos apžvalgą padarė kadenciją baigiančios valdybos pirm. inž. Kęstutis Lynikas, primindamas surengtus minėjimus, konferencijas, išlaisvintų lietuvių sąžinės kalinių priėmimus. Finansinę apyskaitą pateikė ižd. Jonas Tamošiūnas. Kultūros ir švietimo vadovė Viltis Kružienė pranešė, kad lituanistinius kursus prie Melburno universiteto lanko 28 mokiniai. Nors buvo sudaryta mandatų komisija, kurion įsijungė Alisa Baltrukonienė, Albina Ramoškienė ir Feliksas Sodaitis, naujos valdybos rinkimai neįvyko. Mat nebuvo surasta pakankamo skaičiaus kandidatų. Dviejų mėnesių laikotarpiui palikta senoji apylinkės valdyba su pirm. inž. K. Lyniku. Ji turės sušaukti kitą posėdį naujai valdybai išrinkti.

Britanija

DBLS Rochdale skyriaus narių susirinkime kovo 11 d. išrinktą naują valdybą sudarė: pirm. D. Banaitis, sekr. S. Sasnauskas ir ižd. S. Aleknavičius. Revizijos komisijon buvo išrinkti: S. Jankaitis, O. Žilinskienė, B. Liegus.

DBLS Bradfordo skyriaus narių metiniame susirinkime balandžio 2 d. pranešimą apie praėjusių metų veiklą padarė valdybos pirm. F. Šilingas. Jis nusiskundė, kad nedaug pavyko surasti naujų narių ir surinkti nario mokesčio. Net ir pakartotinai kviestame šiame susirinkime dalyvavo mažai narių. Susirinkimui pirmininkavo S. Grybas, sekretoriavo J. Adomonis. Naują skyriaus valdybą sudarė: pirm. S. Grybas, sekr. J. Adomonis, ižd. V. Gurevičius. Kandidatu liko A. Traška.

DBLS Stoke-on-Trent skyrius metiniame narių posėdyje išsirinko naują valdybą, kurią sudaro: pirm. Bronė Puodžiūnienė, sekr. V. Dargis, ižd. B. Puodžiūnas ir narys P. Vencaitis. Revizijos komisijon išrinkti K. Kamarauskas ir M. Sveikutis. Pastaraisiais metais mirė du skyriaus nariai — Steponas Čekanauskas ir Povilas Gruodis. Dvi narės pasitraukė. Skyriun įsijungė L. Donaldsonas ir M. Sveikutis. Skyrius dabar turi 38 narius. Pranešimą apie dabartinę būklę Lietuvoje ir DBLS veiklą padarė Vladas Dargis.

DBLS Mančesterio skyriaus metinis narių susirinkimas įvyko Mančesterio lietuvių klube kovo 11 d. Tylos minute pagerbus mirusius skyriaus narius, veiklos pranešimą padarė valdybos pirm. A. Podvoiskis. Paaiškėjo, kad skyrius surengė Tautos šventės ir Vasario 16 minėjimus, rinko aukas Tautos fondui. Tačiau paties skyriaus išdė sutelktų pinigų neužteks ilgam laikui. Susirinkimo dalyviai sekančiai kadencijai paprašė pasilikti tą pačią valdybą ir revizijos komisiją. Tad DBLS Mančesterio skyriui ir toliau vadovaus pirm. A. Podvoiskis, sekr. S. Lauruvėnas ir ižd. A. Jakimavičius. Kandidatu liko J. Duoba. Pasilikusią revizijos komisiją sudaro pirm. V. Paulauskas, nariai V. Rudys ir J. Šablevičius. Skyriaus atstove į DBLS suvažiavimą Londone išrinkta Aldona Podvoiskienė. Susirinkimo dalyvių pritarimo susilaukė P. B. Varkalos sumanymas parduoti prie Londono esančią Lietuvių sodybą ir pirkti mažesnę vidurinėje Anglijoje. Ten ja galėtų naudotis daugiau lietuvių kolonijų. Likęs kapitalas neštų pelną, kuriuo būtų galima finansuoti lietuvišką veiklą ir teikti paramą DBLS skyriams.

Italija

"Rusijos ir Krikščioniškųjų Rytų" organizacijos suvažiavimas balandžio 1-2 d.d. įvyko šiaurinėje Italijoje, tarp Paduvos ir Veronos esančiame Vičencos (Vicenza) miestelyje. Ši organizacija yra išleidusi prel. Vinco Mincevičiaus italų kalbon išverstus Nijolės Sadūnaitės atsiminimus, jo ir kun. dr. Pauliaus Rabikausko, SJ, paruoštą knygą apie kenčiančią Lietuvos Bažnyčią "La Chiesta Martire di Lituania". Jos suvažiavime Vičencoje dalyvavo du lietuviai — Italijos LB valdybos pirm. prel. V. Mincevičius ir buvęs sąžinės kalinys kun. Alfonsas Svarinskas. Balandžio 2 d. buvo laikomos Mišios, skirtos Lietuvai ir jos dvasiniam prisikėlimui. Jas Vičencos vyskupijos generalinis vikaras mons. Zen koncelebravo su kun. A. Svarinsku, prel. V. Mincevičiumi ir 20 kitų kunigų. Po pamaldų įvykusiame suvažiavimo posėdyje prel. V. Mincevičius padėkojo "Rusijos ir Krikščioniškųjų Rytų" organizacijai bei jos nariams už Lietuvai skirtą ypatingą dėmesį. Kun. A. Svarinskas suvažiavimo dalyvius supažindino su lietuvių tautos nueitu ilgu kryžiaus keliu nuo pirmosios sovietinės okupacijos, Lietuvos Bažnyčios patirtomis kančiomis ilgais religijos persekiojimo metais. Jis kalbėjo lietuviškai, vertėju pasikvietęs prel. V. Mincevičių. Kun. A. Svarinsko pranešimo ištraukas rodė vietinė televizija.

Kanados lietuvių dienų pokylyje gegužės 20 d. Londone, Ont. Iš kairės: KLB Londono apylinkės valdybos pirm. P. Kuras, svečias kalbėtojas iš Lietuvos kun. R. Repšys, KLB krašto valdybos pirm. Vyt. Bireta

KANADOS LIETUVIŲ DIENOS

Poeto lūpomis praeitį kilnojom...

Rungėsi sportininkai, dainavo chorai, linksmino tautinių šokių sambūriai, lydimi orkestro, deklamavo skaitovai, kalbėjo pamokslininkai ir visuomenės veikėjai

Tradicinė Kanados lietuvių šventė yra Lietuvių dienos, rengiamos kasmet vis kitoje vietovėje. Šiais metais jos buvo surengtos Ontario Londone jau 32-tą kartą, o Londone – ketvirtą, 1989 m. gegužės 20-21 dienomis.

Šeštadienį suvažiavo sportininkai, tautinių šokių sambūriai, choristai. Kai pastarieji repetavo bei ruošėsi rytdienos programai, krepšininkai ir golfininkai rungėsi salėse ir aikštyne. Apie jų sėkmes bei nesėkmes, tikiuosi, parašys jų pačių korespondentai. Čia paminėsiu tiktai dalyvavusius sporto klubus. Jie sužymėti KLD leidinyje. Tai krepšinio vienetai: Londono "Tauras", Hamiltono "Kovas", Montrealio "Tauras". Dalyvavo ir Toronto lietuvių golfo klubas. Jų nuotraukos įdėtos KLD leidinyje.

Šeštadienio vakare graikų salėje buvo suruošta vakarienė, kurioje dalyvavo apie 300 asmenų. Vakarienės metu kalbėjo svečias iš Lietuvos kun. Ričardas Repšys, iškeldamas dabartinių įvykių Lietuvoje reikšmę tautos ateičiai.

Po vakarienės buvo šokiai, kuriuose dalyvavo įvairių kartų tautiečiai. Buvo tikėtasi gausaus jaunimo dalyvavimo, bet kažkodėl tas rengėjų lūkestis neišsipildė – jaunimas šokiuose nebuvo labai gausus. Bet nuotaika buvo pakili – susitiko seniai besimatę bičiuliai, bendravo, dalinosi įspūdžiais, rūpesčiais, ypač komentavo įvykius Lietuvoje.

Apsaugok Aukščiausias ...

Viena pagrindinių KLD tradicijų yra bendros pamaldos katedrose arba šiaip didesnėse šventovėse. Jos būna skiriamos daugiausia už pavergtos Lietuvos laisvę, meldžiant Aukščiausiojo palaimos tėvynei Lietuvai.

Evangelikams pamaldas laikė kun. A. Žilinskas iš Toronto Redeemer Lutheran šventovėje 12 v.r. Dalyvavo gana gausus būrys tautiečių, suvažiavusių iš įvairių vietovių.

Kun. A. Žilinskas savo pamoksle kalbėjo apie laisvę kaip Dievo dovaną, kurią jos priešai gali sukliudyti ir dažnai sukliudo. Tais atvejais tenka kovoti už jos atgavimą.

Giedojo Londono lietuvių "Pašvaistės" choras, vadovaujamas Ritos Vilienės. Tai choras, kurį sudaro katalikai ir evangelikai. Dėl to tas pats choras vėliau giedojo ir katalikų pamaldose (2 v.p.p.).

Katalikų pamaldos įyko katedroje, kuri buvo pilnutėlė dalyvių. Mišias atnašavo kun. dr. V. Skilandžiūnas iš Otavos su koncelebrantais – kun. J. Liauba, OFM, iš Hamiltono, kun. S. Šileika, SDB, iš Montrealio ir kun. R. Repšiu iš Lietuvos.

Pamokslininkas kun. dr. V. Skilandžiūnas ryškino šias mintis: kur lietuvis, ten ir Lietuva; be jaunimo nėra ateities; dabarties įvykių akivaizdoje reikalinga išmintis; pasiaukojimas ir dvasinė kova veda į pergalę; tai rodo dabartiniai laimėjimai Tėvynėje.

Tikinčiųjų maldavimus giedojo M. Chainauskas, giesmes – jau minėtasis "Pašvaistės" choras, kuriam talkino solistė I. Černienė. Choras nėra gausus nariais, bet gerai išbalansuotas ir dažnai pasirodo viešumoje su giesmėmis ir dainomis.

Prakalbinė dalis

Pagrindinė KLD programos dalis – didysis koncertas. Saunders Secondary School auditorijon 4 v.p.p. susirinko apie 700 žiūrovų.

Sugiedojus "Pašvaistės" chorui Kanados himną, įvadinį žodį tarė KLD rengėjų komiteto vardu KLB Londono apylinkės valdybos pirmininkas P. Kuras lietuvių ir anglų kalbomis. Išvardinęs dalyvaujančius Bendruomenės pareigūnus, latvių, kroatų ir kitus atstovus, pakvietė scenon Kanados min. pirmininko B. Mulronio atstovą parlamentarą T. Clifford, kuris perskaitė ministerio pirmininko sveikinimą ir pridėjo savo linkėjimus, primindamas, kad Baltijos kraštų laisvės byla parlamente yra gerai žinoma, nes ją išpopuliarino kasment rengiami Baltiečių vakarai parlamento rūmuose. Šiemet toks vakaras įvyks birželio 25 d. Jį globos finansų min. Wilsonas.

Londono miesto burmistro sveikinimą perdavė miesto valdybos atstovas T. Wernham, drauge su dukrele pasirodęs scenoje. Pastaroji nešė dovaną svečiui iš Lietuvos kun. R. Repšiui. Miesto atstovas, pagerbdamas svečią, įteikė jam dovaną (plaketę?).

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybos vardu sveikino valdybos narė I. Lukoševičienė (pirm. dr. V. Bieliauskas tuo metu buvo Lietuvoje), primindama įvykius Lietuvoje ir cituodama LPS pirmininko V. Landsbergio kalbą.

Programos atlikėjai

Susirinko minėtos mokyklos salėn, talpinančion 1500 žiūrovų, ir didžiojo koncerto programos atlikėjai, kurių buvo apie 200. Tai visa eilė meninių vienetų iš rytinės Kanados (kitur jų yra vos vienas kitas). Gausūs buvo šokėjai: Toronto "Atžalynas", Hamiltono "Gyvataras", Montrealio "Gintaras" (Toronto "Gintaras" nedalyvavo, nes buvo užimtas kelionės į Lietuvą rūpesčiais). Nemažiau gausūs buvo choristai: Toronto Maironio mokyklos choras, Hamiltono Aušros Vartų, Lietuvos kankinių parapijos iš Mississaugos, Montrealio Aušros Vartų parapijos, Londono lietuvių choras "Pašvaistė", Montrealio lietuvaičių choras "Pavasaris", Toronto Prisikėlimo parapijos choras, Toronto "Volungė". Dalyvavo kai kurie chorai nepilnos sudėties – po keliolika narių ir dainavo, tiktai jungtiniame chore. Jei būtų suvažiavę chorai su visais nariais, nebūtų tilpę scenoje.

Su chorais atvyko ir chorvedžiai: Maironio m-los ir "Volungės" – D. Skrinskaitė-Viskontienė, Hamiltono – D. Deksnytė, Lietuvos kankinių parapijos – J. Govėdas, Montrealio "Pavasario – I. Tark, Montrealio AV – A. Keblys (meninis vadovas), "Pašvaistės" – R. Vilienė. Tautinių šokių sambūrių vadovai – "Atžalyno" V. Vitkūnaitė ir A. Zander, "Gyvataro" – G. Breichmanienė, Montrealio "Gintaro" – S. Akstinaitė-Staškevičienė.

Tautinius šokius lydėjo orkestras: K. Deksnys, D. Pargauskaitė, M. Tarvydas, A. Vaičiūnas.

Visos programos koordinatorė – R. Lukoševičiūtė-Kurienė.

Donelaitiškas koncertas

Visi minėti vienetai buvo įrikiuoti į Donelaičio "Metus", kurių ištraukas skaitė nuolat keisdamiesi: R. Sakalaitė-Jonaitienė, R. Lukoševičiūtė-Kurienė, I. Lukoševičiūtė-Sungailienė ir Vyt. Čuplinskas.

Paskaičius ištraukas iš "Rudens gėrybių", su atitinkamom dainom scenoje pasirodė "Pašvaistės" choras ir su atitinkamais šokiais "Gyvataras" bei "Atžalynas".

Po rudens atėjo žiemos metas. Po ištraukų iš "Žiemos rūpesčių", suplazdėjo scenoje Montrealio gintarietės su "Belzdingėle", o "Volungės" choras – su penkiomis dainomis, harmonizuotomis įvairių kompozitorių ir sujungtų į vieningą pynę muziko J. Govėdo, akompanavusio visam koncertui. "Atžalynas" su "Gyvataru" mikliai audė "Aštuonytį", o jungtinis choras, diriguojamas R. Vilienės, atliko du kūrinius (A. Mikulskio ir A. Stankevičiaus). Tuo baigėsi pirmoji koncerto dalis.

Po pertraukos "Pavasario linksmybės" pradėjo Maironio mokyklos choras, vad. D. Viskontienės. Jis atliko aštuonias dainas ir susilaukė stiprių ovacijų iš publikos. Montrealio gintariečiai ir Toronto atžalyniečiai pašoko porą pavasariškų šokių, o Montrealio "Pavasaris" padainavo keletą pavasariškų dainų. Pažymėtina, kad šio vieneto merginos yra padariusios didelę pažangą. Joms sėkmingai vadovauja estė muzikė I. Tark.

Kai atėjo eilė Donelaičio "Vasaros darbams", ir skaitovai paskaitė atitinkamas "Metų" ištraukas, – scenoje spalvingai sušvito jungtinis choras, sudarytas iš daugelio vienetų narių. Diriguojamas D. Skrinskaitės-Viskontienės, jis padainavo muz. J. Govėdo kūrinį "Šventa žemė" (žodžiai P. Lemberto). Vokalinės programos pabaigai jungtinis choras sudainavo iš operos "Aida" "Didįjį maršą", diriguojant R. Vilienei. Skambėjo galingai ir įspūdingai.

Paskutinį kartą pasirodė su trimis smagiais šokiais "Atžalynas", Montrealio "Gintaras" ir "Gyvataras".

Baigminei daliai scenoje ir salės priekyje išsirikiavo programos atlikėjai, o skaitovai entuziastingai deklamavo poeto J. Marcinkevičiaus poezijos ištrauką, kuri baigiasi žodžiu "Lietuva". Atsiliepdami visi dalyviai taip pat garsiai šūktelėjo "Lietuva"!

KLB krašto valdybos pirm. V. Bireta baigminiame žodyje išreiškė nuoširdžią padėką KLD rengėjams už uolų pasidarbavimą, perskaitė Lietuvoje Aukščiausios tarybos priimtą suvereniteto deklaraciją ir pranešė, kad sekančios Kanados lietuvių dienos įvyks 1990 m. Hamiltone. Suskambo visų dalyvių giedamas Lietuvos himnas, kuriuo buvo baigta ši iškilmė.

Dalis šios šventės dalyvių ir programos atlikėjai nuvyko graikų salėn, kur laukė bufetinio stiliaus vakarienė. Ten dalyviai galėjo ne tik pasistiprinti, bet ir pasišokti, o rengėjai – lengviau atsidusti bei pasidžiaugti, kad viskas sėkmingai praėjo.

Kanadiečių viešumoje

Šiose KLD-se matėsi tik keletas kitataučių bei valdžios pareigūnų, bet Londono gyventojai apie šį renginį buvo informuoti. Dar prieš KLD pradžią, penktadienį, "Ramada Inn" viešbutyje buvo surengta spaudos konferencija, kurioje dalyvavo spaudos, radijo ir televizijos korespondentai. Konferencijoje buvo informuojama ne tik apie KLD, bet ir apie dabartinus įvykius Lietuvoje. Svečias iš Lietuvos kun. R. Repšys papasakojo apie lietuvių tautos pastangas politinėmis priemonėmis iškovoti savo kraštui kiek galint daugiau laisvės, vedančios į nepriklausomybę. Šia medžiaga pasinaudojo ir televizija, ir spauda.

Baigiant

Visų pirma tenka pasigėrėti Londono tautiečių pajėgumu surengti tokio masto iškilmes kaip KLD. Ten gyvena apie 75 lietuvių šeimos, kurios pajėgia išlaikyti savo parapiją su nuosava šventove, sale ir klebonija. Tai jų religinis ir kultūrinis centras, telkiantis visas aktyviąsias pajėgas.

Donelaitiškasis koncertas, įrikiavęs meninius sambūrius į "Metų" laikus, ne tik paminėjo Donelaičio gimimo 275 metų sukaktį, bet ir teikė ryškesnę prasmę visai programai. Skaitovai buvo gerai pasiruošę, skaitė sklandžiai, nors ir ne hegzametriškai. Tiktai tų skaitinių galėjo būti mažiau. Keturi skaitovai bei skaitovės pasirodė po keletą kartų. Skaitė ne tiktai Donelaičio "Metų" ištraukas, bet ir K. Bradūno bei J. Marcinkevičiaus eilėraščius apie Donelaitį. (Deja, šių poetų pavardės nebuvo paminėtos nei spausdintoje programoje, nei koncerto metu).

Visa koncerto programa buvo jaunatviška, išskyrus vyresnio amžiaus choristus. Džiugu buvo matyti scenoje jaunimo sambūrius, šokančius bei dainuojančius. Žymiai mažiau jaunų veidų buvo matyti žiūrovų eilėse.

Verta pasigėrėti ir tuo, kad koncerto programoje vyravo lietuvių kompozitorių kūriniai, kurių tarpe buvo ir trys Kanados lietuviai, būtent St. Gailevičius, A. Stankevičius ir J. Govėdas.

Koncerte atsispindėjo lietuvių menas bei gyvenimas su savita praeitimi. Dėl to prasmingai nuskambėjo scenoje ištarti žodžiai: poeto lūpomis kilnojam praeitį... O tas poetas buvo Kristijonas Donelaitis, miręs prieš 200 metų, bet palikęs nemarų veikalą, prabylantį ir dabarties kartoms.

KLD rengėjai pasirūpino ir leidiniu "XXXII Kanados lietuvių dienos". Leidinys atrodo puošniai, su dail. V. K. Jonyno iliustracijomis iš "Metų", žymūnų sveikinimais, trumpa informacine dalimi, programa, gausiomis nuotraukomis ir skelbimais. Tai KLB Londono apylinkės leidinys, kurį redagavo M. Chainauskas, P. Kuras, A. Petrašiūnas ir L. Navickaitė-Devereaux, spausdino "Danaitis Associates Inc." Toronte. **Dl.**

Ročesterio ansamblio "Lazdynas" šokėjai, balandžio mėnesio pradžioje dalyvavę vakarinės Niujorko valstybės šokių varžybose, kur laimėjo du aukso medalius ir vieną sidabro. Nuotraukoje iš kairės: Daiva Matiukaitė, Ginta Draugelytė, Aras Naujokas, Gailutė Skučienė, Nida Lelytė, Gailius Draugelis, Aušra Lelytė, Raimundas Kiršteinas, vadovė Jadvyga Reginienė, Darius Kavaliūnas, Liza Choromanskis-Cooper, Rūta Manoenko, Kristina Vasiliauskienė ir Birutė Catalfano

Kanados Lietuvių Bendruomenės žinios

Kai kurios lietuvių apylinkės Kanadoje mažėja savo skaičiumi, tačiau jų tautiečiai pasižymi savo ypatingu dosnumu. Aukos vasario 16 proga iš sekančių apylinkių:

Oakvillė: $300 – A. Valė; **$250** – R. Dementavičius, J. Žiūraitis; **$100** – A. Kupitis, V. Pulkauninkas, kun. J. Staškus; **$60** – L. Moorby, H. Vaičeliūnas; **$50** – A. Aulinskas, V. Grabauskas, V. Ivanauskas, M. Jonušaitis, dr. S. Kazlauskas, A. Kuolas, P. Z. Linkevičiai, B. Liškauskas, A. Z. Vaičeliūnai, J. Vaičeliūnas; **$30** – J. Vegelis; **$20** – P. Ališauskas, prel. P. Gaida, S. Jaškus, kun. K. Kaknevičius, I. McKenna, E. Sargautis; **$10** – B. Bagdonas, J. Barzdaitis, K. Juodviršis, M. Krivickas; **$5** – J. Klipčius, M. Žemeckienė. Taip pat gauta $155 solidarumo mokesčio už 1988 metus.

Windsoras: $120 – M. Kizis; **$100** – dr. C. Kuras, dr. S. Kizis; **$80** – S. Naikauskas; **$75** – Vyt. Barisas; **$50** – A. Juškauskas, J. O. Giedriūnai; **$40** – B. Barisas, L. Leparskas; **$35** – A. M. Tautkevičius; **$25** – B. Balaišis, P. Kairys, Al. Tautkevičius, G. Vindašius; **$20** – V. Barisas, J. Barisas, J. Barisas, T. Gureckienė, R. Dumčius, P. Eidukas, A. Liegus, Z. Mistautas, K. Vilkauskas; **$10** – kun. K. Simaitis, V. Kutkus, S. Kowbell.

Londonas: $80 – A. J. Petrašiūnas; **$75** – P. R. Kurai; **$60** – G. Mačys; **$50** – V. Grigelytė; **$40** – E. Petrauskas; **$30** – A. Petrašiūnas, Pr. Kisielienė; **$20** – J. Albrechtas, J. Aušrotas, V. Andriulionis, dr. D. Armstrong, J. Brazlauskas, M. Chainauskas, V. Gudelis, B. Keburis, V. Kuzma, R. Miškinienė, kun. I. Mikalauskas, J. Misius, F. Rusinskas, V. Staškūnas, M. Studniewski, J. Valaitienė.

Kanados lietuvių kultūros muziejui-archyvui: $1,000 – Hamiltono mergaičių choras "Aidas"; **$100** – V. Simonaitis.

KLB krašto valdybos veiklai: $500 – S. Pusvaškis; **$70** – S. A. Zaldokai (Calgary); **$30** – R. Bulovas (Hagersville); **$20** – V. Marcinkevičius, C. Javas (Minesing), A. Rukšys (Sudbury). Visiems aukotojams nuoširdus ačiū.

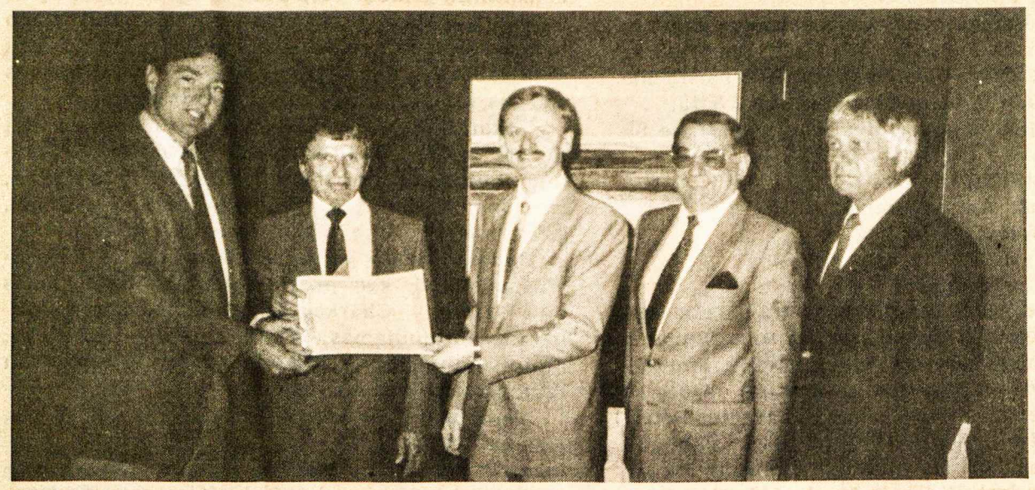

Kanados lietuvių dienose, įvykusiose gegužės 20-21 d.d. Ontario Londone, miesto burmistras įteikia KLB Londono apylinkės valdybai proklamaciją. Iš kairės: burmistras T. Gosnell, A. Petrašiūnas, KLB Londono apylinkės pirm. P. Kuras, E. Iškauskas, R. Vilembrechtas

FUTURE.I
REAL ESTATE LTD. REALTOR

Nijolė Bates
Namų pirkimo bei pardavimo bendrovės atstovė
verslo 769-3300
namų 769-1835
• Patarnauja lietuvių kalba.
• Nemokamas namų įvertinimas
130 Kennedy Avenue,
Toronto, Ontario M6S 2X9
Ne tik namai, bet ir jūsų ateitis

SONA HI FI
VISOS PASAULIO SISTEMOS • PAL • SECAM• NTSC
SONA HI FI TURI VISKĄ
SHARP WQ-T221Z
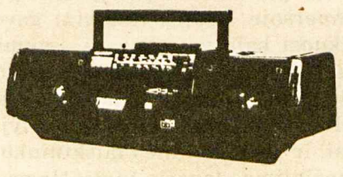
$129.99
110-220 VOLTS
50-60 Hz
Užsukite pas mus įsigyti dovanų savo mylimiesiems arba savo asmeniškai pramogai Kanadoje.
SONY CFS-W365
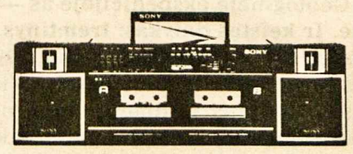
$149.99
TOSHIBA V-83CZ
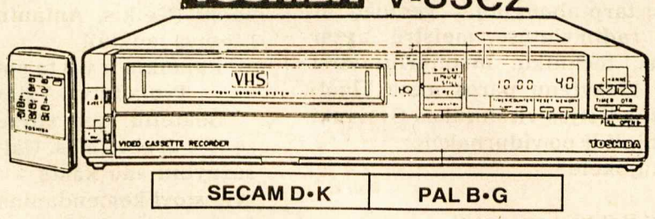

SECAM D•K | PAL B•G
$529.99
HITACHI VM-600E

$1899.99
JVC GF-450 VIDEO CAMERA
$1899.99
NATIONAL PANASONIC NV-M7EN

$1899.99
Mes turime didžiausią pasirinkimą foto aparatų, video aparatų, televizorių, nešiojamų radijų trumpomis bangomis, dvikasetinių magnetofonų ir kitokių aparatų iš tokių žymiųjų firmų:
SONY, JVC, AKAI, AIWA, NATIONAL, PANASONIC, SHARP, HITACHI, TOSHIBA, SANYO, SANSUI ir PHILIPS.
MES TAIPGI SKAITLINIU BŪDU PERFILMUOJAM VIETINĖN SISTEMON UŽSIENIETIŠKAS VAIZDAJUOSTES IR IŠNUOMOJAM DAUGIASISTEMIUS TELEVIZORIUS BEI VCR
SONA HI FI
332 YONGE STREET (North of Eaton Centre) TORONTO, ONT. (416) 591-6616
232 RIDEAU STREET, OTTAWA, ONT. (631) 238-7090

Toronto Maironio mokyklai 40 metų

LIUDA ŠILEIKIENĖ

Šv. Jono Krikštytojo šventovės patalpose 1948 m., spalio 16 d. buvo paskelbta: "Mūsų parapijoje atidaroma lietuviška mokykla. Joje bus dėstoma tikyba, lietuvių kalba (skaitymas, rašymas, gramatika bei literatūra), Lietuvos istorija ir geografija. Ypatingas dėmesys bus kreipiamas į lietuvišką dainavimą ir lietuviškus žaidimus. Neužmirškime savo tėvynės! Neleiskime ir savo vaikams jos užmiršti! Lietuviai mokytojai."

Šios lietuviškos mokyklos Toronte steigėjas ir pirmas vedėjas buvo Vitalius Matulaitis. Jam pritarė Lietuvių sąjungos pirm. B. Sakalas ir parapijos klebonas kun. Petras Ažubalis. Pirmaisiais mokyklos mokytojais sutiko būti St. Šileikytė ir J. Ratkevičius. Į mokyklą įsirašė 7 mokiniai — visi ankstyvesnės kartos (1927-28 m.) lietuvių ateivių vaikai. Atsikėlus į Torontą naujom lietuvių ateivių šeimom, mokinių skaičius daugėjo. Pirmuosius mokyklos metus užbaigė 22 mokiniai. Mokslas vyko Šv. Jono Krikštytojo parapijos gana skurdžiose patalpose. Pirmaisiais mokslo metais vaikams buvo suruošta ir Kalėdų eglutė. Taip prasidėjo nauja lietuvių mokykla Toronte.

Kitose patalpose

Mokinių skaičiui gausėjant, reikėjo didesnių patalpų. 1950-51 metais kun. Petro Ažubalio pastangomis, buvo gautos Šv. Pranciškaus mokyklos patalpos, o 1952 m. mokykla buvo pavadinta Maironio vardu. Patalpos buvo pakankamai geros, bet mokyklai trūko vadovėlių, mokymo priemonių bei programos. Mokytojai mokė vaikus naudodamiesi patyrimu Lietuvos mokyklose ir patys susirasdavo mokymo priemones iš kai kurių atsivežtų knygų. Tačiau mokykloje darbas vyko sklandžiai ir su gerais rezultatais. Kasmet mokykla suruošdavo Kalėdų eglutę, Vasario 16 ir Motinos dienos minėjimus.

Naujas vadovėlis

Susiorganizavus Lietuvių Bendruomenei Toronte, labiau susirūpinta ir lietuviška mokykla, nes jau ir buvo laikas prisitaikyti prie naujų gyvenimo sąlygų. KLB švietimo vadyba suorganizavo komisiją paruošti lietuvių mokyklai programą. Komisijai vadovavo Vitalius Matulaitis, o programą redagavo A. Rinkūnas. Buvo paruošta ir 1955 m. švietimo vadybos išspausdinta 6-ių skyrių mokyklos programa. Tai jau buvo svarbus žingsnis į priekį. Pedagogas A. Rinkūnas išleido trijų dalių visiems 6-iems skyriams vadovėlį "Kregždutė", kuri ilgai tarnavo lietuvių mokykloms.

Pakeista programa

Maironio mokykla sparčiai augo. 1958 metais jau turėjo 310 mokinių. Tais pačiais metais įvykusi mokytojų konferencija Toronte vienbalsiai nutarė pratęsti mokyklą iki 10-ties skyrių. KLB švietimo vadyba išleido naują 10-ties skyrių lituanistinės mokyklos programą. Laiko sąlygos ir aplinkybės reikalavo persiorganizuoti, prisitaikyti prie vaiko, kuris buvo visais atžvilgiais kitoks nei Lietuvoje. Pamažu pradėjo nykti kalbos taisyklių kalimas, kuris buvo pakeistas pasikalbėjimu, gyvos kalbos pavyzdžiu. Pradėjo atsirasti vis daugiau naujų vadovėlių, knugučių pasiskaitymui ir aplamai naujų mokymo priemonių. Mokykla su pasirodymais dalyvaudavo minėjimuose, kasmet ruošdavo Kalėdų eglutę. Prie programų paruošimo, ypač vaidinimų, su dideliu atsidėjimu prisidėdavo kun. B. Pacevičius.

1966-67 mokslo metais mokyklą lankė 614 mokinių. Tai buvo didžiausia mokykla visoje išeivijoje. 1974 m. mokykla atšventė savo 25-ių metų gyvavimo sukaktį, išleisdama plačios apimties metraštinį leidinį.

Mažėja mokinių skaičius

1972-73 mokslo metais mokykloje beliko 410 mokinių. Mokinių skaičiaus sumažėjimui didžiausia priežastis buvo prieauglio sumažėjimas šeimose (tai buvo pastebima ir angliškose mokyklose). Kitos priežastys — gal tėvai pavargo, pradėjo blukti tėvų tautiškumo svarbos supratimas ir jo vertė vaikui. Paskutiniaisiais metais Maironio mokykloje vidurkis būdavo apie 180 mokinių.

Atsirado vėl reikalas keisti mokyklos programą, labiau prisitaikyti prie vaikų. 1985 m. vasarą, Maironio mokyklos mokytojų komisija paruošė pirmiesiems keturiems skyriams mokymo programą.

Mokykla pradėjo augti

Nuo 1985 mokslo metų mokykla vėl pradėjo didėti mokinių skaičiumi. Šiais mokslo metais mokykla turi apie 230 mokinių, ypač pagausėjo pradiniai skyriai. Lietuvoje vyksta tautinis atgimimas. Tuo pačiu vis daugiau ir daugiau išeivijos šeimų supranta savo šaknų reikšmę. Tik kalba išlaiko gyvą tautą. Šį rudenį tikimasi turėti dar daugiau mokinių.

Mokyklos veikla

Maironio mokykla dalyvavo 600 metų krikščionybės minėjime. Mokiniai rašė kalėdinius sveikinimus lietuviams kaliniams Sibire, gaudami iš jų gražių padėkos laiškelių. Mokykla kasmet suruošia Vasario 16 minėjimą ir dalyvauja (vyresnieji skyriai) vėliavos pakėlime prie miesto rotušės. Šiais metais prie mokyklos buvo iškelta Lietuvos vėliava ir sugiedotas Tautos himnas. Pastaraisiais metais į mokyklos suruoštą Kalėdų eglutę atsilankė net 500 vaikučių, tėvų ir svečių. Pirmosios Komunijos šventės proga abiejose parapijose mokykla suorganizuoja mokinių darbų parodėles.

Mokykla dalyvauja Lietuvių namų ruošiamame Karnavale. Vyresniosios klasės (9, 10) kiekvieną pavasarį turi išvykas, aplanko pvz. dailininkų Tamošaičių ūkį, kur mūsų jaunimas pasisemia lietuviškos tautinės dvasios. Maironio mokykla gali didžiuotis savo mokinių choru, kuriam vadovauja muz. D. Viskontienė. Choras gražiai dainuoja ir gieda renginiuose bei šventovėse. Jis dalyvavo ir Lietuvių dienose Londone, įvykusiose 1989 m. gegužės 20 d. Savo laiku taip pat pajėgų mokyklos chorą buvo suorganizavęs sol. V. Verikaitis.

Įvykiai Lietuvoje veikė ir mokyklą. Padvelkė nauja tautinė dvasia. Tai atsispindėjo mokinių rašiniuose. Daug svečių iš Lietuvos ir Sąjūdžio veikėjų lankėsi Toronte. Kai kurie aplankė mokyklą, pasikalbėdami su mokiniais ir atsakydami į jų klausimus. Jau 1987 m. mokykloje buvo Skuodžių šeima, o šiais metais lankėsi kunigai Romualdas Ramašauskas ir Gintautas Kabašinskas, prof. Kazimieras Antanaitis, vienas iš Sąjūdžio vadovų.

Ar mokykla atlieka užduotį?

Tarp daugelio lietuvybės ugdymo veiksnių išeivijoje mokykla yra viena iš svarbiausių institucijų, nors jos veikla gal mažiausiai pastebima plačiosios visuomenės. Matome mokyklos auklėtinius visose mūsų visuomeninio ir kultūrinio gyvenimo srityse. Visa dabartinė jaunoji karta, besireiškianti lietuviškame gyvenime yra Maironio mokyklos darbo liudininkė. Tai didžiausias atpildas buvusiems ir dabartiniams mokyklos mokytojams. Maironio mokykla nesensta, ji jaunėja. Vyresniesiems mokytojams pasitraukus į poilsį, jų darbą perima buvę mokyklos mokiniai, atsivesdami jau ir savo vaikučius į tą pačią mokyklą. 1948 m. įžiebta lietuvių mokyklos liepsnelė jau dega 40 metų, kurstoma pasiryžusių mokytojų, naujų mokinių nuoširdaus mokyklos tėvų komiteto, mokyklos administracijos, susipratusių tėvų, mokyklos rėmėjų, ir aplamai visos lietuviškos visuomenės.

Per 40 metų mokykla išleido šimtus mokinių, joje mokytojavo daugybė pasiryžusių mokytojų. Juos visus išvardinti užimtų per daug vietos. Paminėsiu Maironio mokyklos vedėjus: V. Matulaitis (1948-49), J. Ratkevičius (1949-50), kun. F. Gureckas (1950-51), J. Gaižutis (1951-52), J. Širka (1952-53, 1954-58), J. Jankaitis (1953-54), J. Gustainis (1958-62), J. Andrulis (1962-77), V. Bireta (1977-82). Nuo 1982 m. mokyklai sėkmingai vadovauja energinga, pirma moteris vedėja, Giedra Rinkūnaitė-Paulionienė, buvusi Maironio mokyklos auklėtinė.

Kitos mokyklos

Minint Maironio mokyklos 40 metų sukaktį, negalime pamiršti kitų lietuvių mokyklų Toronte. 1935-tais ir 1937-tais metais buvo įsteigtos dvi lietuviškos mokyklos, kurių darbą nutraukė II D. karas. Pirmą Šv. Jono Kr. Parapijos lietuvių mokyklą įsteigė Šv. Jono Kr. pašalpinė draugija. Jos mokytoju buvo Stasys Balčiūnas, buvęs Lietuvos pradžios mokyklos mokytojas. Antrą mokyklą įsteigė SLA 236 kuopa. Šioje mokykloje mokytojavo Ona Indrelienė. Ji taip apibūdina tų pirmesniųjų ateivių įsteigtas mokyklas: "Ypatingai norėjom, kad vaikai išmoktų lietuviškai skaityti ir rašyti, bei arčiau pažinti Lietuvą ir tai kas joje miela ir gražu."

Toronto Maironio mokykla gegužės 27 d. užbaigė mokslo metus. Mokyklos mokytojai iš kairės pirmoje eilėje: Ž. Šelmienė, L. Šileikienė, A. Karkienė, vedėja G. Paulionienė, V. Jay, N. Marijošienė; antroje eilėje: V. Dailydienė, V. Tirilienė, D. Puterienė, V. Valiulienė, I. Turczyn, L. Dailydaitė, L. Andrulis; trečioje eilėje: I. Ehlers, D. Berienė, R. Bukšaitytė, L. Underienė, D. Viskontienė, L. Stanulytė, G. Šaltmiraitė, A. Karasiejūtė. Trūksta – ses. Teresės, ses. Palmiros, M. Skrinskienės, I. Čuplinskaitės, A. Byskiewicz-Dargytės, J. Jasiūnaitės, L. Mockutės
Nuotr. R. Pranaičio

HALLING ELECTRICAL
(Estonian)
Gyvenamiems namams ir komerciniams pastatams.
- elektros išvedžiojimas
- elektros vielų atnaujinimas
- elektrinis šildymas
- vėdinimo įrengimas
- geras darbo atlikimas
Tel. 762-9190 LIC E 1044

LIETUVA LAUKIA LAISVĖS
REMK IR AUKOK TAUTOS FONDUI!
Jūsų auka TAUTOS FONDUI garsina Lietuvos laisvės bylą laisvajame pasaulyje. Šešiomis kalbomis ELTOS ir radijo žinios nesulaikomai skleidžia informacijas įvairiuose kraštuose apie Lietuvos laisvės kovą ir ją skatina.
REMKIME TAUTOS FONDĄ
aukomis, darbais, palikimais. Kiekvienas paaukotas centas artina Lietuvai laisvės aušrą.
Aukas arba palikimus siųskime Tautos fondui:
TAUTOS FONDO ATSTOVYBĖ KANADOJE,
18 NORWICH RD., STONEY CREEK, ONT. L8E 1Z6.

Marlin Travel
Per Trafalgar Tours ir Marlin Travel
geriausios kelionių sąlygos Europon
4 dienų ekskursija Anglijon nuo $340
15 dienų ekskursija po Europą nuo $1375
Kelionė lėktuvu į Maskvą ..... $959-$1,139,
su apsistojimu Romoje ..... $1,419-$1,439
2959 Bloor St. W. prie Royal York. Tel. (416) 231-1061 arba skambinti Raimundui VALADKAI vakarais (416) 279-4235, kuris atliks visus patarnavimus kelionei.
OVER 200 MARLIN TRAVEL OFFICES ACROSS CANADA TO SERVE YOU.

Ąžuolų randai

ANTANINA GARMUTĖ

Dokumentinės apybraižos, vaizduojančios sibirinius lietuvių trėmimus ir gyvenimą Sibiro plotuose. Jų autorė – buvusi Sibiro tremtinė

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Štai tau mokinė, Nataša! — pristato mane kadrų skyriaus viršininkas Tarabanka ir dingsta.

Geologinėje ekspedicijoje aš — vienintelė tremtinė. Ir keistas dalykas: tremtinys, dirbdamas tarp laisvų, bet kultūringų žmonių, nejučiomis ir pats ima save vertinti kaip žmogų. Visiškai įsijausti į laisvo žmogaus vaidmenį, deja, negaliu: parą budžiu ekspedicijoje, o dvi paras, tiksliau dvi pamainas, kasu kaip ir anksčiau, nemylimą druską.

Geologinė ekspedicija man — tarsi ištroškusiam keleiviui oazė dykumoje. Nesunkiai perprantu įdomų darbą. Reikia tik būti atidžiam ir operatyviai užtikrinti ryšį tarp abonentų — geologų, atliekančių paieškas radimvietėse, meistrų, aptarnaujančių gręžinius, technikų, inžinierių, viršininkų. Svarbiausia kiekvienu paros metu žinoti, kas kur dedasi. Ekspedicijos viršininkas Ovsiankinas mėgsta paskambinti ir po vidurnakčio:

— Kas girdėt, naujokėle?

Raportuoju.

— Labos nakties! Bet tu nemiegok!

Netrukus jis pradeda mane vadint vardu. Kviesti į kiekvieną gamybinį pasitarimą, posėdį — rašyti protokolų.

Kažkuria proga, gal gegužės pirmosios ar devintosios, ekspedicijos garbės lentoje atsiranda mano pavardė: "Už labai gerą darbą ir elgesį telefonistei Garmutei Antaninai Rytų Sibiro geologinės tiriamosios eskspedicijos vadovybė reiškia padėką". Ir viskas. Nežymus, niekam nekliūvantis įrašas.

Pirmieji audros griaustiniai atidunda iš koridoriaus nuo atvirų kadrų viršininko Tarabankos durų:

— Kas tai padarė? Tu? Viršininkas? Ar jūs nenormalūs, ar iš medžio iškritot? Juk žinot, iš kur ta mergaitė? Iš traukinio! Tremtinė! Liaudies priešas! — griaudėjo techninis vadovas Kulikovas. — Tegu ji nors auksinė būtų, bet liaudies priešas negali gerai dirbti! Pagyrimus rašote tokiems . . . Aš jus sutvarkysiu!

Iš kabineto išėjo Ovsiankinas. Kilusio triukšmo pažiūrėti bėgo laborantės.

Tarabanka stengėsi valdytis. Bet jis buvo dar ir partinės organizacijos sekretorius, turėjo tarti savo žodį.

— Atsikvošėk, žmogau, jeigu proto neturi! — pasakė. — Aš įsivaizduoju, kaip ta mergaitė pateko į ešeloną, viena, be tėvų! Joks ji liaudies priešas. Dirba puikiai.

Čia, Sibire, geologų ekspedicijoje žmonės mūru stojo ginti manęs! Nepažįstami, svetimi. Nepaisydami to, kad nėra dar jokios reabilitacijos, jie besąlygiškai išteisino mane.

III

Ėjo tretieji tremties metai. Prasidėjus liepai, žemės paviršius atšilo ir darbų padaugėjo: taigos properšoje Usolės lietuviai gavo sklypelį žemės. Sukuosi kaip voverė rate – nemiegotų naktų daugiau negu išmiegotų: darbas geologinėje ekspedicijoje, druskos kasimas fabrike, malkų reisai į taigą, bulvių sodinimas žemės sklypelyje. Paštas ir siuntiniai, ir visuomeninės laiškininko pareigos – laiškų išnešiojimas lagerio tautiečiams. Štai atėjo ir miego metas. Kaip akmuo krisdama ant narų, dar spėju pagalvoti, kad išbuvau be miego penkias paras. Bet girdžiu balsą:

— Vstavaj, Antanina Kazimirovna! Tebe Litva ždiot! (Kelkis, Antanina, Kazimiero duktė! Tavęs Lietuva laukia)!

Palaukia ir vėl tą patį:

— Tvoja Litva! Vstavaj (Tavo Lietuva! Kelkis)!

Šokteliu kaip spyruoklės išmesta. Ne, tai ne žemės drebėjimas. Gal vis tik sapnas? Pasitikrinu: sužnybiu sau kaktą – skauda! Ne sapnas: tarpduryje stovi komendantas Movčanas ir šypsosi. Pirmą kartą matau besišypsantį Movčaną. Jo šypsena — įvykis, kuriuo gali pasikliauti.

Apsirengti nereikia — miegame ant narų su rūbais.

Ir bėgu aš, ant nematomų sparnų lekiu per Usolės miestą, per duobes ir balas, nei kojų, nei penkių savo nemigos naktų nejausdama ir nieko prieš nematydama, — tik važiuojantį dviračiu komendantą Movčaną ir tik vieno — NKVD — pastato akimis ieškodama!

Movčanas paduoda išimtą iš stalčiaus, ant didelio firminio blanko mašinėle surašytą dokumentą:

— Perskaityk atidžiai! Mes jį pasiliksime sau. Tau pažymą tuojau išduosim.

Ryte ryju akimis tą dokumentą ir sąmone dar nesuvokiu, kas parašyta jame! Taip! Taip! TSRS Ypatingojo Pasitarimo posėdžio, įvykusio 1948 m. spalio mėn. tokią ir tokią dieną (vadinasi, praėjus beveik 4 mėnesiams po išvežimo!), nutarimu pilietė Garmutė Antanina, Kazimiero, gimusi 1934 m., iš specialiosios tremties išlaisvinama, atstatant jos teises ir grąžinant į buvusią gyvenamą vietą Lietuvos TSR. Išskirti pilietei tokiai ir tokiai kelionėje lydintį asmenį ir nemokamą geležinkelio bilietą kariniame vagone. Pasirašė: Ypatingojo Pasitarimo posėdžio pirmininkas J. V. Stalinas.

Komendantas Movčanas prisėda kitapus stalelio. Kiek įmanoma švelniau — jam tai sunkiai sekasi — užklausia:

— O gal tu, mergaite, norėtum pas mus pasilikti? Gal tau ir čia gerai būtų? Pagalvok!

— Ne, ne, — išsigąstu, — aš noriu pas tėvelius! Namo į Lietuvą!

— Važiuok tu į tą Lietuvą! Tik šiuo metu mes neturime žmogaus į palydovus, — tu juk nepilnametė. Be to, traukiniai pro Angarsko stotį ateina iš Vladivostoko perpildyti. Vasarą visi keliauja. Gal luktelsi bent porą mėnesių?

— Oi, ne! Sutinku ir be palydovo! Galiu grįžti ir pakeleivingais traukiniais!

Kadangi ir praeinantys traukiniai tebėra perpildyti, negaliu išvažiuoti daugiau kaip savaitę. Per tą laiką kasdien esu kviečiama į visus barakus iš eilės. Kiekvienas nori perduoti linkėjimus iš gyvų lūpų savo artimiesiems Lietuvoje. O gerosios tetos Varkalienė ir Raslauskienė, su kuriomis per naktis eilėse prie duonos stovėdavau, o dienomis malkų naštas iš taigos vilkdavau, su ašaromis akyse prašo:

— Vaikeli, tu tik vieno dalyko nepamiršk: kai išlipsi Kaune iš traukinio, tai pirmiausia atsiklaupk ir tą žemę pabučiuok!

Jaunimas dalija fotografijas. Užrašo atminčiai nuotraukas žmonės, kurių daugelio aš gyvenime daugiau nebesutiksiu. Tačiau jų apiblukę atvaizdai didžiausioj pagarboj bus. Ir tie nepamirštami, beveik istoriniai įrašai:

"Prisimink Sibire vargstančias drauges — Nijolę ir Katrytę";

Prisimink Usolės barakus ir brigados drauges — Janina";

"Prisimink Sibiro dykumas ir kartu buvusią mane", — prašo tautinėm juostom karūnuota Vita;

"Būdama gimnazijos suole, prisimink mane Sibiro krašte" . . .

"Tokio pat likimo draugei" . . .

"Būdama laisvėje, prisimink" . . .

Atminties fotogalerija!

* * *

Atėjo diena, kai nedidelis artimųjų būrelis išlydėjo mane iš barakų. Buvau apsivilkusi geriausiuoju, dar nespėjusiu suplyšti tetos švarkeliu, o rankoje laikiau dėdės Vilko sukaltą medinę dėžutę su duonos džiūvėsiais. (Dėdę, mano tikros tetos Petrutės vyrą, išvežtą be šeimos, vieną naktį išgabeno į anglių kasyklas, kur jis prarado plaučius; ir vos grįžęs į Lietuvą mirė). Vidinėje švarko kišenėje spaudžiau reabilitacinę pažymą ir karinį geležinkelio bilietą.

Mažoje Angarsko stotelėje tebuvo keletas keleivių. Pro šalį prašvilpė greitieji "Vladivostokas-Maskva" ir "Chabarovskas-Novosibirskas". Mano bilietą kompostiravo į vietinį traukinį "Irkutskas -Zima". Taigi pirmasis žingsnelis link Lietuvos nedidelis, maždaug 500 km. Liko dar beveik 20 tokių "žingsnių".

Zimoje išlaukiau visą parą kol gavau vietą, kitam žingsneliui iki Taišeto stoties. Toliau — Kanskas. Stotys jau grūste prigrūstos keleivių. Ypač daug kariškių. Visi vėluoja, šaukia, stumdosi ir lenda be eilės pas karinį komendantą. Kiekvienos stoties karinėje komendantūroje privalau žymėtis ir aš.

Išsimalusi eilėse, per vargą prisikasu iki komendanto. Šis nieko nesupranta: tokių keleivių kaip aš kariškių tarpe daugiau nėra! Tad įrodinėju, kas aš tokia, kur ir kodėl ir pas ką kariškame vagone važiuoju. Jis uždeda antspaudą ant mano pažymos. Atsigeriu vandens iš hidranto, išsiimu iš medinės skrynutės džiūvėsį, užvalgau ir laiminga traukiu toliau. Į vakarus! Mintyse suskirstau kelionę į etapus: pirmas svarbus punktas — Krasnojarskas. Toliau Novosibirskas, Omskas, Sverdlovskas. Paskui Maskva, o paskėliau — ranka pasiekiami namai! . . .

Naktys traukiniuose einančiuose iš Sibiro į Vakarus, neramios. Nespėji sumerkti akių, kai jas praplėšia aštri prožektoriaus šviesa. Tai patruliai tikrina dokumentus. Tikrina ir tikrina: žiūri, ar ne bėglys esi!

Krasnojarske įstrigau, nes tiesioginis traukinys jau buvo išėjęs, o kursavo jis tik vieną kartą per savaitę. Penkias paras Krasnojarske laukiau vietos į betkokį traukinį, kuris eitų į vakarus. Miegojau stotyje — greta bilietų kasų, išsitiesusi, krūtine ant cementinių grindų. Taip darė daugelis keleivių. Ir buvo gana patogu: jei kas norės tave apiplėšt (mano turtas — reabilitacinė pažyma!) — turės atversti kaip vabalą — ant nugaros! O šitaip vartaliojamas žmogus, kaip bebūtų išvargęs, visada atsibus.

Vakarais Krasnojarske buvo baisu išeiti ne tik į miestą, bet ir iškišti nosį į stoties teritoriją. Siautėjo chuliganai. Pro langą mačiau, kaip mergaitė, trumpam išėjusi atsigerti virinto vandens į peroną, gavo smūgį į pašonę ir buvo nutempta į tamsą.

Būdama Krasnojarske penktąją parą, iš tų keleivių sužinojau, kad prekiniame traukinyje, kuris eina į pietus — Charkovo kryptimi, bet per Novosibirską, formuojamas vienas keleivinis vagonas. Šiaip taip nusigavusi iki komendanto, išmaldavau leidimą važiuoti šiame vagone.

Akyse matau tą vagoną: marga, klykianti minia, girtuokliaujanti, grojanti, lošianti kortomis, kauiukais ir dar kažkuo. Keikiasi senis, šimtasiūlę pragėręs, glebėsčiuojasi buvę jūreiviai, savo dryžinukus kilnodami, spiegia neaiškios lyties ir amžiaus būtybės — vartaliojasi ant grindų. (Bus daugiau)

Tiltas tarp Lietuvos ir išeivijos

Mokslinė konferencija Kaune, kurioje dalyvavo Lietuvos ir išeivijos mokslininkai, nutarė atkurti Vytauto Didžiojo universitetą Kaune • Dalyvio įspūdžiai

PROF. ROMAS VAŠTOKAS

1989 m. balandžio 26 dienos rytmetį Politinio švietimo namuose Kaune, kur bene pirmą kartą suskambėjo tautos himno ir studentų giesmės "Gaudeamus" aidai, buvo pradėta konferencija: "Tautinė aukštosios mokyklos koncepcija ir Kauno universitetas". Suvažiavę 600 akademikų ir mokslininkų per tris dienas svarstė aukštojo mokslo plėtojimą ir persitvarkymą Lietuvoje, nagrinėjo kelius ir būdus atkurti Vytauto Didžiojo universitetą Kaune. Dalyvavo ir lietuviai akademikai iš JAV (16), Vakarų Vokietijos (2), Kanados (1), Lenkijos (1), atstovai iš Latvijos, Estijos ir kitų sovietinių respublikų.

Prof. ROMAS VAŠTOKAS, Trento universiteto profesorius

Konferenciją organizavo Kauno Kultūros fondo klubas "Aukuras", padedamas Lietuvos mokslų akademijos ir Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio. Pagrindinį vaidmenį konferencijos surengime ir jos eigoje atliko "Aukuro" klubo pirmininkas akademikas Gediminas Kostkevičius.

Naujo tipo aukštoji mokykla

Konferenciją pradėjo buvę VD universiteto pedagogai — kaunietis profesorius Jurgis Vidmantas ir mokslininkas Adolfas Damušis iš JAV. Abu mokslo veteranai, pasak "Kauno tiesos" (bal. 27) korespondentės Aldonos Kibirkštienės, "kalbėdami apie kilnų tautos norą atkurti Lietuvai brangų kultūros ir mokslo židinį, tarsi išreiškė visų konferencijos dalyvių mintis: Vytauto Didžiojo universitetas turi tapti tautine fundamentalaus humanitarinio profilio aukštąja mokykla, atveriančia duris plačiam bendradarbiavimui su pasaulio visuomene, jo mokymo bei mokslo įstaigomis".

Pirmą konferencijos dieną pranešimai gvildeno pagrindinius aukštojo mokslo klausimus: "aukštos kvalifikacijos specialistų rengimas Lietuvos ateičiai" (Algirdas Čižas), "Mokslo ir progreso perspektyva Lietuvoje" (Kazimieras Ragulskis), "Kauno universitetas — naujo tipo aukštoji mokykla" (Gediminas Kostkevičius), "Humanitarinių mokslų fakulteto klausimu" (Bronius Vaškelis).

Specialus leidinys

Konferencijos tema buvo išleistas ir leidinys, kuriame išspausdinta 70-ties akademikų 33 straipsniai, nagrinėjantys aukštojo mokslo būklę Lietuvoje ir aptariantys linkmę bei rekomendacijas atkuriamam universitetui. Įžanginis žodis primena, kad konferencija "vyksta reikšmingu tautai ir visiems Lietuvos žmonėms metu", kad krašte pasireiškęs "dvasingumo stygius", kad "dabar žinios, išsilavinimas yra praradę didelę dalį turėto socialinio prestižo, mokslas virtęs gamybos technologija ir menkai besisieja su mūsų nacionaline kultūra." Taigi, "šiandieną ne laikas žvalgytis į Maskvą, turime remtis tautinės bendrojo lavinimo mokyklos siekiais, Lietuvos aukštųjų mokyklų tradicijomis ir pripažinimą pelniusių pasaulio mokslo ir mokymo centrų darbo patirtimi".

Sekcijų posėdžiai

Konferencijos antrą dieną darbas vyko septyniose sekcijose. Dalyviai pasiskirstė į humanitarinių, gamtos, technikos, medicinos, tiksliųjų, teisės ir ekonomikos mokslų sekcijas, kur svarstė ne vien savo specialybių reikšmę, bet ir bendras sąvokas, liečiančias universiteto savarankiškumą bei savivaldą, dėstytojų ir studentų santykius, tautinius požymius, tiltų tarp atskirų mokslo sričių ieškojimą. Buvo apgailestaujamas ypač Kauno "sutechnokratėjimas" ir peršama mintis, kad universitetas "ugdytų žmogui humanistinę asmenybę, rengtų jį gyvenimui, dirbti protinį, kūrybinį darbą".

Ypač didelio dėmesio susilaukė pranešimai išeivijos akademikų. Jie kalbėjo ne tik apie mokslo šakas, kurios savotiškai reiškiasi Sovietų Sąjungoje, kaip pavyzdžiui, antropologija, sociologija, psichologija, filosofija, bet ir pabrėžė besąlyginę Vakarų universitetuose akademinę laisvę.

Nuomonės

Konferencijos metu buvo atlikta dalyvių nuomonių apklausa, kurios rezultatai didele dalimi atspindėjo tai, kas buvo siūloma ir mokslinėse diskusijose bei darbo sekcijų grupių rezoliucijose. Iš apklaustų akademikų (177), 86% pasisakė kad VD universitetas turi būti nedidelė, moderni aukštoji mokykla, kurioje būtų išbandyta nauja mokslo organizavimo sistema. Kiek mažiau, 80%, pareiškė nuomonę, kad universitetas pradėtų savo veiklą 1990 metų rudenį, įjungdamas Vilniaus ir Kauno aukštųjų mokyklų filialus bei perimdamas atitinkamas lėšas ir patalpas. Už konkurencijos tarp mokyklų nuostatą, ruošiant tos pačios ar gretimų sričių specialistus, pasisakė 67%. Daugumas dalyvių siūlė universiteto veiklą finansuoti valstybės lėšomis bei jungti su Mokslo akademijos institutais. Pagaliau į klausimą, kas turėtų imtis universiteto atkūrimu, 73% rėmė nuomonę, kad būtų sudaryta taryba iš krašto profesūros, atstovaujančios toms mokslo kryptims, kurios numatomos universitete. Tik 9% siūlė pavesti universiteto atkūrimu rūpintis vyriausybinei komisijai, kuri buvo neseniai įsteigta kompartijos sekretoriaus Algirdo Brazausko.

Trečią konferencijos dieną baigiamasis posėdis išklausė sekcijų pirmininkų pranešimus, konferencijos svečių pasiūlymus, apsvarstė bei priėmė baigminius dokumentus.

Labai pakilioje dvasioje buvo pateiktas "Vytauto Didžiojo universiteto Kaune atkūrimo aktas", entuziastiškai ir vienbalsiai dalyvių priimtas: "Mes, lietuvių mokslininkai, tiek gyvenantys savo tėvų žemėje, tiek už Tėvynės ribų ... aptarėme Lietuvos mokyklos ateitį. Laikydami didžiausia malone ir savo gyvenimo tikslu galimybę tarnauti Lietuvai ir jos žmonėms ... esame pasiryžę šiuo lemtingu tautos istorijai metu vieningai stoti naujos Lietuvos tarnybon. Todėl, aptarę konferencijoje išsakytas mintis ir pasiūlymus bei jausdami viso pasaulio lietuvių lūkesčius, šiuo aktu skelbiame atkuriantys Vytauto Didžiojo Kaune universitetą, kaip nepriklausomą aukštąją mokyklą, kurios profesoriams ir studentams būtų garantuota sąžinės ir pasaulėžiūros laisvė".

Atkūrimo aktas

Atkūrimo aktu taip pat steigiamas Pasaulio lietuvių kultūros, mokslo ir švietimo centras, kuris taps branduoliu VD universiteto įgyvendinimo eigoje. Centro veiklai vadovauti išrinkta taryba, kuri rūpinsis centro finansavimu, patalpomis, juridiniu įteisinimu ir visais moksliniais reikalais, atsižvelgiant į palaipsnį universiteto atstatymą. Tarybon išrinkti 8 Lietuvos akademikai ir 7 lietuviai akademikai, gyvenantys kitur. Pusė Lietuvos akademikų centro taryboje yra Sąjūdžio seimo nariai ir kartu deputatai naujame Sovietų Sąjungos "parlamente". Taigi centro taryba jungia ne tik Lietuvos ir išeivijos mokslininkus, bet ir įtraukia tautinio atgimimo bei persitvarkymo atstovus.

VD universiteto struktūros projekte, kuris taip pat buvo pateiktas dalyviams, ypač pabrėžiamos tos mokslo sritys, kurių trūksta veikiančiuose institutuose, bei reikalingumas krašto dvasinei ir ekonominei gerovei. Ši mintis buvo jaučiama ir konferencijos diskusijose. Paaiškėjo, kad pirmiausia reikalingi žmogaus, ekologijos ir informatikos fakultetai, kur būtų gvildenami šių dienų žmogaus ir gamtos klausimai. Jie bus pirmieji naujo universiteto vienetai.

Taip pat buvo pabrėžiamas universiteto savarankiškumas, autonomija, politinis nepriklausomumas. Vienbalsiai priimta rezoliucija šiuo klausimu pareiškė: "Kauno universitetas steigiamas tuo pagrindu, kad visų pasaulėžiūrų dėstytojams bei studentams būtų užtikrinta pilna akademinė laisvė, parengiant atitinkamus universiteto nuostatus, kurie užtikrintų visiems pilną dalyvavimą universiteto gyvenime".

Dalyviams priėmus visą eilę atkūrimo reikalu rezoliucijų, buvo nutarta universiteto veiklą pradėti šių metų rudenį Kultūros centro bazėje.

Konferencija baigėsi, kaip ir prasidėjo, ryžtingoje nuotaikoje: vėl padaryti VD universitetą Lietuvos mokslo ir kultūros židiniu. Žinoma, didžiausi darbai dar prieš akis, bet jau vien tokio didelio masto konferencijos paruošimas ir sukvietimas, toks entuziastiškas viso pasaulio lietuvių joje dalyvavimas, tiek konkrečių pasiūlymų ir rezoliucijų sutelkimas liudija, kad drąsos, valios, pasišventimo ir sumanumo šių dienų Lietuvoje nestinga.

Vytauto Didžiojo universiteto atkūrimas Kaune yra dar vienas ryškus ir prasmingas tautinio bei dvasinio atgimimo ženklas ir kartu, pasak atkūrimo akto, "tiltas, jungiantis tautos išeiviją su broliais ir sesėmis Tėvynėje".

Didysis antspaudas Vytauto Didžiojo universiteto Kaune. Centre – Vytautas Didysis, dešine ranka laikantis kardą, kaire – Lietuvos Vytį. Aplinkui – lotyniškas įrašas: "Sigillum maius: universitatis litterarum Vytauti Magni nomine institutae Caunae"

'SAMOGITIA'
Knygų rišykla "SAMOGITIA"
meniškai įriša knygas bei žurnalus
A. Plenys
3333 Grassfire Cres., Mississauga, Ont. L4Y 3J8 Tel. (416)625-2412

Jono Biliūno 110-tųjų gimimo metinių minėjimo dalyviai prie jo gimtosios sodybos Niūronyse, Anykščių rajone Nuotr. J. Junevičiaus

"Žudikai tarp mūsų"

Naujas filmas apie žydų naikintojų ieškotoją Simoną Wiesenthalį

ALGIRDAS GUSTAITIS

Prabangus kvietimas, turtingos vaišės vyko Filmų akademijos teatre, Beverly Hills, Kalifornijoje, 1989 m. balandžio 6 d. vakare. Gatvėje judėjimą tvarkė papildomai įpareigoti miesto policininkai.

Prieš filmo rodymą – pora kalbėtojų. Džiaugėsi filmu apie Simoną Wiesenthalį, kuris gyvenimą paskyrė ieškojimui žydų žudikų, veikusių II D. karo metu. Tai "Murderers among us: The Simon Wiesenthal Story" (Žudikai tarp mūsų: Simon Wiesenthal istorija). Pagamino "HBO Pictures". (Copyright 1989 TVS Television Limited). S. Wiesenthalį vaidina Ben Kingsley. Parašė – Abby Mann, Robin Vote, Ron Hutchinson. Direktorius – Brian Gibson, režisieriai – John Kemeny, Robert Cooper ir kiti. Filmuota Anglijoj, JAV-se, Kanadoje, Austrijoj, Vengrijoj. Iki šiol filmas leidžiamas rodyti tiktai JAV-se.

Kaip iš pavadinimo aišku, vaizduojamas Simono Wiesenthalio gyvenimas, jo vargai vokiečių kacete. Tenai jisai sutinka juos išlaisvinusią JAV-ių kariuomenę, sudomina kenčiančių žydų vargais amerikiečių kariuomenės majorą, kuris vykdo išsigelbėjusio nurodymus, suiminėja nurodytus nacius.

Daugelis filmo gabalų abejotini. Pvz. argi nacių karininkas, šaudantis žydus, duos žydui (S. Wiesenthaliui) nunešti vokiečių nacių (to žudiko) žmonai adresuotą laišką įmesti į pašto dėžutę ... Vėliau, pagal tą adresą, jis nuvyko ieškoti to nacio.

Abejotini vienos žydaitės užrašai, vėliau išspausdinti knyga, pradėti rašyti jai tebebūnant laisvėje.

Filme minimi lietuviai, esą jų policija Vilniuje šaudžiusi žydus. Žydų nekentę vokiečiai, austrai, lietuviai, nors prideda, kad ne visos tos tautos nusikaltusios, o tik paskiri asmenys. Vilnius tenai skamba "Wilno".

Ieško Eichmano, kuris buvęs didelis žydų žudikas. Jo ankstyvesnę pavogtą nuotrauką palygina su į savo tėvo laidotuves atvykusiu, tada nuotrauką pjausto pailgais gabaliukais, deda ant kaktos, akių, nosies, lūpų ir viso veido, iki nutaria, kad tai tas pats asmuo. Adresą sužino besiteiraudamas pašto ženklų. Vienas gavęs įdomiais pašto ženklais nuklijuotą voką iš Eichmano, iš Argentinos, Buenos Aires. Wiesenthalis įsižiūri adresą. Tokia išaiškinimo istorija sunkiai patikima.

Wiesenthalis paieškų įstaigą įrengęs Vienoje. Jo nuomone, Austrijoje daugiausia nacių. Jam talkina asmuo, vadinamas pusiau žydu, pusiau vokiečiu. Talkina ir viena vokietė. Turi dideles patalpas, lentynose daugybė bylų su įvairiais duomenimis. Ten jų niekas netrukdo.

Nutarta pasiųsti savo agentus į Buenos Aires. Bet kaip gauti tris tūkstančius dolerių, reikalingų tokiai kelionei į Argentiną? Toksai prasitarimas neįtikėtinas, jeigu juos remia pasaulio žydija.

Filmas ilgas, silpnai paruoštas. Filmo rodymo metu matėsi pakylančių ir išeinančių iš salės.

* * *

Prieš keletą mėnesių buvau pakviestas pasižiūrėti Izraelio pagaminto filmo apie paprastų žmonių gyvenimą tame krašte. Gal ne visai paprastų, nes pagrindinė artistė pavaizduota kaip gerokai keista, maždaug trenkta, vis prisimena pergyvenimus II D. karo metu Vokietijoje. Prieš premjerą – keletas kalbėtojų nuo scenos. Pakviestas atsistojo Simonas Wiesenthalis ir jo talkininkas rabinas Marvinas Hier. Pasirodo, jie sėdėjo toje pat eilėje kaip ir aš, tiktai vidurinėje dalyje, o aš – šoninėje.

Po kalbų liko kiek laiko sukvietimui visų žiūrovų. Man dingtelėjo mintis prakalbinti tuos du pagrindinius šio vakaro asmenis. Jie sėdėjo paskutinėje eilėje, už jų yra praėjimui takas. Po plojimų tuojau pakilau, priėjau prie greta vienas kito sėdėjusių Simono Wiesenthalio ir Marvino Hier, atsiprašiau už sutrukdymą: "Esu lietuvis, rašau užsienio lietuvių spaudai. Noriu užtikrinti, kad lietuviai aplamai yra draugiški žydams. Mums tiktai keista ir nelaukta, kad kai kuriais atvejais žydai neteisingai kaltina lietuvius. Prašau, taip nedarykite!"

Aš kalbėjau tarp jų galvų. Abu kiek pasisukę žiūrėjo į mane, ramiai išklausė su savotiška šypsena. Vienas po kito tuojau pasakė: "O ne, mes nekaltiname lietuvių. Mes nekaltiname ..."

Daugiau kalbėtis nebuvo kaip, nes prie jų rinkosi filmų artistai ir kiti. Aš juos pamačiau pirmją kartą, kaip ir jie mane. Jie nežinojo nei mano vardo, nei pavardės, tiktai, kad esu lietuvis. Manau, jiems buvo netikėta, kad uždarame žydų filmo rodyme dalyvavo lietuvis, tiesiai pasakęs vadovaujantiems žydams be reikalo nekaltini lietuvių. Tuo metu jokios kitos tautybės spaudos žmogus prie jų nebuvo priėjęs.

Buvo dalinamas techniškai tinkamai paruoštas periodinis leidinys "Simon Wiesenthal Center Response", Vol. 10, nr. 1. April, 1989. Circulation 368,769. Tenai daug jiems rūpimų žinių, yra kiek ir apie lietuvius. To leidinio redakcijos adresas: Simon Wiesenthal Center, 9760 West Pico Blvd. on the Campus of Yeshiva University of Los Angeles, Los Angeles, CA 90035, USA.

Atsiųsta paminėti

Anatolijus Kairys, EPIGONAI. ("TŽ" 21 nr. buvo klaidingai parašyta EPILOGAI), politinis romanas. Spausdino "Draugo" spaustuvė 1989 m., 4545 West 63rd Street, Chicago, IL 60629. Tiražas – 1000 egz. Kaina – $10.

M. Jučas, I. Lukšaitė, V. Merkys, LIETUVOS ISTORIJA NUO SENIAUSIŲ LAIKŲ IKI 1917 METŲ. Lietuvos istorijos kospektas. Vilnius, "Mokslo" leidykla, 1988 m., 208 psl. Kaina – 2 rb.

Filatelistų draugijos "LIETUVA" biuletenis 1989 nr. 1(206). Šį biuletenio numerį paruošė J. Variakojis, J. Adomėnas ir A. Baleška. Adresas: Z. Zakas, 5723 S. Merrimac Ave., Chicago, IL 60638.

LITUANUS. Lithuanian Quarterly Journal of Arts and Sciences. 1989. Volume 35 No. 2. Editor of this issue Antanas V. Dundzila. Lituanus Foundation.

Į LAISVĘ. Leidžia Lietuvių fronto bičiuliai tris kartus per metus. Redaktorius: Juozas Baužys. Spausdina "Draugo" spaustuvė, 4545 W. 63rd St. Chicago, IL 60629.

"ŠALTINIS". Pasaulio lietuvių žurnalas 1989 2(1393). Leidžia Tėvai marijonai ir Šv. Kazimiero sąjunga. Redaguoja S. Matulis, MIC. Redakcija, administracija ir spaustuvė, 16 Hound Rd., West Bridgford, Nottingham, NG2 6A4, Great Britain.

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Amerikos katalikų istorijos draugijos konferencija balandžio 21-22 d.d. įvyko Buffalo mieste, Kanizijaus kolegijos patalpose. Aštuoniose sekcijose padaryti 23 moksliniai pranešimai. Sekcijoje "Rytų Europos temos" dalyvavo du lietuviai. Buffalo valstybinės kolegijos prof. dr. Julius P. Slavėnas padarė pranešimą "Protestantų tradicijos įnašas į lietuvių kultūrą". D'Youville kolegijos prof. dr. Antanas Musteikis buvo tos sekcijos moderatorius.

Uršulės Astrienės liaudies meno darbų parodą Čikagos ir apylinkių lietuviams kovo 17 — balandžio 15 d.d. savo galerijoje surengė Balzeko lietuvių kultūros muziejus. Parodą atidarė muziejaus vykdomasis direktorius Valentinas Ramonis, o prez. Stasys Balzekas dalyvius supažindino su jos kūriniais ir jau 24-rius metus trunkančiais ryšiais su muziejumi. Šiai parodai liaudies menininkė U. Astrienė buvo iš šiaudų sukūrusi 45 įdomius paveikslus. Ji taipgi yra pasižymėjusi kalėdines eglutes puošiančiais šiaudinukais ir velykiniais margučiais. Artėjančių Velykų proga U. Astrienė kovo 18 d. muziejaus lankytojus supažindino su kiaušinių marginimu.

Sol. Ritos Markelytės-Dagienės, sodraus kontralto, koncertą Čikagos lietuviams balandžio 16 d. savo salėje surengė Balzeko lietuvių kultūros muziejus. Muzikos studijas ji yra baigusi Ilinojaus universitete Čikagoje bakalaurės laipsniu, kompozicijos studijas — magistrės laipsniu F. D. Roosevelto universitete. Dirba dėstytoja Ilinojaus universiteto muzikos fakultete. Daugiau yra žinoma kaip kylanti jauna kompozitorė. Dainavimo studijų, pradėtų muzikos fakultete, dar nėra baigusi. Tad ją tenka laikyti tik studentiško lygio kamerine dainininke. Koncertui buvo pasirinkusi klasikų J. S. Bacho, J. Brahmso, F. Schuberto, G. Mahlerio dainas, kurioms trūko jas sukūrusių kompozitorių nuotaikos. Lietuviškajai daliai atstovavo J. Gruodžio "Rūta", "Ko čia taip ilgu" ir "Aguonėlės". Akompanavo pianistė Celeste Rue.

VI-jame tarptautiniame šokių festivalyje balandžio 8 d. Klivlando Brecksvilės priemiestyje dalyvavo slovakų, skotų, vokiečių, lietuvių, ispanų ir amerikiečių grupės. Lietuviams atstovavo "Grandinėlė", kuriai po 1988 m. lapkričio 20 d. įvykusio koncerto vadovauja buvusi šokėja R. Motiejūnaitė-Booth. Tada buvo atsisveikinta su 35-rius metus darbo "Grandinėlei" atidavusiu jos įsteigėju Liudu Sagiu. Aleksandra ir Liudas Sagiai dabar yra vadovės R. Motiejūnaitės-Booth patarėjai. Kiwanis klubo surengtame festivalyje Brecksvilėje "Grandinėlė" atliko tautinių šokių pynę, kurią sudarė "Kepurinės", "Viliotinio", "Grandinėlės", "Malūno", "Tolkašokio" ir "Juostų" šokiai. Žiūrovai entuziastiškai sutiko šiame festivalyje pirmą kartą pasirodžiusią "Grandinėlę". Rengėjų vardu jai padėkojo Kiwanis klubo pirm. D. Webbas. Šį rudenį "Grandinėlė" yra pakviesta koncertui Pittstone, Pensilvanijos valstijoje. Naujoji vadovė R. Motiejūnaitė-Booth "Grandinėlės" pasirodymus planuoja ir kituose miestuose.

Užsienyje gyvenančių lietuvių fotografų apžvalginė nuotraukų paroda š. m. lapkričio mėnesį rengiama Vilniaus dailės parodų rūmuose. Lietuvos fotografijos meno draugijos pranešimą apie šią parodą išeivijos spaudai atsiuntė Čikagoje veikiantis Dr. Stasio Budrio lietuvių foto archyvas. Dalyvauti kviečiami visi lietuviai fotografai. Jie gali siųsti neribotą skaičių spalvotų ir nespalvotų meninių, dekoratyvinių bei reklaminių nuotraukų, formatą pasirinkdami patys. Nuotraukos turi būti nepaklijuotos. Laukiama ir vyresniųjų fotografų dar Lietuvoje darytų nuotraukų. Paroda iš Vilniaus bus perkelta ir į kitus Lietuvos miestus. Tad bus išleistas katalogas, kuriam reikia fotografų vardų ir pavardžių, nuotraukų pavadinimo, fotografavimo datos, portretinės paties fotografo nuotraukos. Informacijų apie šią parodą galima gauti telefonu 610642 Vilniuje. Pranešimą apie dalyvavimą parodoje ir nuotraukas reikia siųsti šiuo adresu: S. Paukštys, Lietuvos fotografijos meno draugija, Universiteto 4, Vilnius 232600, Lithuania / Soviet Union. Tai turi būti atlikta skubiai, nes išsiuntimui buvo numatyta gegužės 31 d. data.

Kristijono Donelaičio gimtuosiuose Lazdynėliuose apsilankę talkininkai iš Vilniaus, Kauno, Šiaulių ir Plungės išryškino pokaryje nugriautų pastatų pamatų liekanas. Prisimindami 275-tąsias K. Donelaičio gimimo metines, jie pasodino 275 ąžuoliukus, kuriuos parūpino Marijampolės ir Alytaus miškininkai.

Lietuvių liaudies meno parodą Telšiuose įsikūrusiame žemaičių "Alkos" muziejuje surengė jo fondų vyr. saugotoja Elvyra Sprūdytė. Parodai ji panaudojo 60 iš fondų paimtų senųjų meistrų darbų. Didžiąją rodinių dalį sudarė religinio turinio medinės skulptūrėlės, kurios lig šiol nebuvo rodomos muziejaus lankytojams, ir savitos XIX-XX š. Žemaitijos kalvių sukurtos saulutės.

Maironio lietuvių literatūros muziejuje veikianti paroda "Iš lietuvių išeivių kūrybos" kauniečius ir jų svečius supažindina su išeivijos literatų darbais. Parodoje apžvelgta A. Vaičiulaičio, satyriko A. Gustaičio, poeto J. Blekaičio, dramaturgo K. Ostrausko ir prozininko K. Almeno kūryba. Neužmiršti ir mirusieji rašytojai. V. Krėvės nuotrauką, "Dangaus ir žemės sūnų" bei paskaitų rankraščių kopijas atsiuntė K. Ostrauskas. H. Radausko eilėraščių rinktinės, nuotraukos ir atsiminimai apie jį gauti iš J. Blekaičio, o A. Škėmos ir H. Radausko rankraščių kopijos — iš L. Mockūno. J. Aisčio kūrybos fragmentų žada atsiųsti A. Aistienė. Einančius ir ėjusius išeivių literatūrinius žurnalus, pagrindines rašytojų antologijas, A. Mackaus knygų fondo leidinius parūpino L. Mockūnas ir G. Vėžys. Rodinius papildo grafiko Žibunto Mikšio sukurti knygženkliai, grafiko Prano Lapės iliustracijos Antano Gustaičio knygai "Pakeliui į pažadėtąją žemę".

Jono Biliūno šimtas dešimtasis gimtadienis paminėtas Anykščiuose. Minėjimas pradėtas prie jo kapo Liudiškių piliakalnyje. Vykdant velionies pageidavimą, ten iš Zakopanės buvo pervežti ir 1953 m. liepos 1 d. palaidoti J. Biliūno palaikai. Piliakalnyje 1958 m. išaugo architekto Vytauto Gabriūno sukurtas antkapinis paminklas, primenantis "Laimės žiburį". Sukakties proga ten susirinkę anykštėnai ir svečiai iš kitų Lietuvos vietovių klausėsi amžininkų atsiminimų apie J. Biliūno palaikų pervežimą. Prie gimtosios J. Biliūno sodybos Niūronyse, kur 1960 m. įsteigtas memorialinis muziejus, buvo skaitomi jo kūriniai. Ten dabar atstatytas kadaise stovėjęs medinis kryžius. Pokaryje buvo įvykdytas barbariškas aktas — kažkas nulaužė ir sunaikino kryžių iš Zakopanės atvežtame antkapyje, kurį ten buvo pastačiusi velionies žmona Julija Janulaitytė. Jai buvo skirti J. Biliūno testamentinio eilėraščio žodžiai: "Tu, Julyte, mano kapą / Žolynėliais apkaišysi, / Tarpu rožių ir lelijų / Man kryželį pastatysi". Dabar tas antkapis atnaujintas su kryžiumi ir toks, kokį buvo palikusi žmona Julija, vėl bus pastatytas prie J. Biliūno kapo Liudiškių piliakalnyje.

Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino paminklo projekto viešą konkursą paskelbė Lietuvos kultūros ministerija, Vilniaus miesto vykdomasis komitetas, Lietuvos dailininkų ir Lietuvos architektų sąjungos. Paminklas bus pastatytas Žemutinės pilies teritorijoje prie buvusių Kunigaikščių rūmų, šalia Gedimino aikštės, kur dabar yra apskritas gėlynas. Paminklas turės sudaryti harmoningą visumą su aikštės kompozicija, sąlygojama esamų ir buvusių istorinių pastatų. Nustatytos apimties konkursinė medžiaga turės būti pristatyta arba atsiųsta į Vilniaus dailės parodų rūmus (232024 Vilnius, Vokiečių 2) iki 1990 m. vasario 5 d. 18 val. Informacijų apie konkurso sąlygas galima gauti Lietuvos kultūros ministerijos dailės skyriuje (232683 Vilnius, Basanavičiaus 5, kamb. 307). Jos taipgi teikiamos telefonais 62 15 25 ir 62 18 30. Vertintojų komisija lygiavertėmis 2.000 rublių premijomis pažymės septynis geriausius projektus. Ji taipgi galės sumažinti premijuotų projektų skaičių, palikdama bendrą premijų sumą. Tada bus paskelbtos konkurso sekančio turo sąlygos ir datos. Premijuoti darbai taps Vilniaus miesto vykdomojo komiteto nuosavybe ir galės būti naudojami jo nuožiūra, laikantis autorinių teisių įstatymo. **V. Kst.**

PRISIKĖLIMO PARAPIJOS KREDITO KOOPERATYVAS

999 College St., Toronto, Ontario M6H 1A8

Telefonai: (416) 532-3400 ir 532-3414

KASOS VALANDOS: Pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais ir penktadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 8.00 v.v.; šeštadieniais – nuo 9.00 v. ryto iki 1.00 p.p.; sekmadieniais nuo 9.00 v. ryto iki 12.30 v.p.p. SKYRIUS ANAPILYJE: Sekmadieniais nuo 9.30 v. ryto iki 1.00 v.p.p.

MOKA UŽ:		IMA UŽ:	
90-179 d. term. ind.	9½%	Asmenines paskolas nuo	13 %
180-185 d. term. ind.	9¾%	Sutarties paskolas nuo	13 %
1 metų term. indėlius	10 %	Nekiln. turto paskolas:	
2 metų term. indėlius	10 %	Su nekeičiamu nuošimčiu 1 metų	13¼%
3 metų term. indėlius	10 %	2 metų	13 %
1 metų GIC-met. palūk.	11¾%	3 metų	13 %
2 metų GIC-met. palūk.	11¼%	Su keičiamu nuošimčiu 1, 2 ir 3 metų	11¾%
3 metų GIC-met. palūk.	11 %		
1 metų GIC-mėn. palūk.	10 %		
RRSP, RRIF ir OHOSP	8¾%		
RRSP ir RRIF-1 m. term. ind.	11¾%		
RRSP ir RRIF-2 m. term. ind.	11¼%		
RRSP ir RRIF-3 m. term. ind.	11 %		
Specialią taup. s-tą	8 %		
Taupomąją sąskaitą	8 %		
Kasd. pal. taupymo sąsk	9¼%		
Kasd. pal.čekių sąsk.iki	5¾%		

Draudžiame asmenines ir sutarties paskolas iki $15,000 ir narių gyvybę iki $2,000 už santaupas laikomas šėrų, čekių ir taupymo sąskaitose.

Duodame asmenines paskolas iki $50,000 ir morgičius iki 75% įkainoto turto vertės. Parduodame pinigines perlaidas (money orders) ir kelionių čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas.

AKTYVAI virš 41 milijonų dolerių

Mūsų tikslas – ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas

STEPHAN'S FURS

2239 Bloor Street West. • 406 Roncesvalles Ave. Telefonas 536-5936 ir Telefonas 762-7775

Parduodami kailiniai apsiaustai ir įvairaus kailio kepurės. Priimami užsakymai. Daromi pataisymai bei persiuvimai.

LIETUVIO SAVININKO VAISTINĖ

MARGIS DRUG STORE

JOHN V. MARGIS, Phm. B.

408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944

PRIIMA "ONTARIO DRUG BENEFIT" RECEPTUS.

PENSININKAMS 15% NUOLAIDA NUO VISKO (IŠSKYRUS CIGARETES)

NEMOKAMAS PRISTATYMAS Į NAMUS

MARGIS DRUG STORE TURI "LOTTARIO" LOTERIJOS SKAITYTUVĄ (KOMPIUTERĮ)

TOTAL TRADES RENOVATING

151 Carlingview Dr., Unit 5, Rexdale, Ontario

- atlieku visus elektrinius darbus — namų, įstaigų, įmonių
- parduodu ir įrengiu namų šildymo ir vėsinimo sistemas
- įrengiu aliuminiaus gaminius — lauko sienas, langus, duris, veidrodžius
- atlieku pagrindinius namų remontus — prausyklų, rūsių, padidinu namus, verandas
- uždengiu naujus stogus, išlieju įvažiavimus (driveways)

Bob (Gintas) Artickonis 674-1068

AUTOMOTIVE FIBER

AUTOBODY AND COLLISION REPAIRS

Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas ir dažymas: sąžiningas darbas, pigios kainos.

Savininkas – RIČARDAS KYBARTAS,

22 BELVIA ROAD, Etobicoke, Ont. M8W 3R3 **Telefonas 252-8863**

T. ir T. SERVICE CENTRE GARAŽAS

1814 Berkel Rd., Mississauga L4X 1M7

Telefonas: 625-0707 *Savininkas – Tom Thompson*

Kokia jūsų namo vertė?

Skambinkite dar šiandien dėl nemokamo jūsų namo įkainojimo. ANTANAS GENYS

an independent member broker

RE/MAX professionals inc. Realtor

1 east mall crescent, etobicoke, ontario M9B 6G8 — 232-9000, res: 231-2839

Greitas ir tikslus *patarnavimas!*

DRAUDA

gyvybės, automobilių, gaisro atveju, nuomininkų turto, verslo ir komercijos

Juozas Eimis Ramas

Tel. 231-5641, namų 766-5857

Allstate 5233 Dundas St. W. (arti Kipling) Islington, Ontario M9B 1A6

Klientų patogumui, susitarus, atvažiuoju į namus

39-se ŠALFASS žaidynėse "LAK" vyrų B klasėje laimėjęs krepšinio meisterio titulą. Klūpo pirmas iš dešinės "LAK" pirm. PRANAS GVILDYS, antroje eilėje pirmas iš dešinės: AUDRIUS ŠILEIKA, žaidynių varž. komiteto pirm., RIMAS SONDA, organizacinio komiteto pirmininkas

SPORTAS

T.V.

Redaguoja SIGITAS KRAŠAUSKAS,
32 Pasadena Gardens, Toronto, Ontario, M6S 4R5,
telefonas (416) 766-5367

Vyrų B klasės krepšinis

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

39-se ŠALFASS metinėse žaidynėse 1989 m. geg. 6-7 d.d. Toronte vyrų B klasėje varžybos, kuriose dalyvavo 10 komandų: Toronto "Perkūnas", Detroito "Kovas B", Čikagos "Lituanica B", Toronto "Vytis B", Londono "Tauras", Toronto "Aušra B", Hamiltono "Kovas B", Niujorko "LAK B", Klivlando "Žaibas", Montrealio "Tauras", buvo pravestos taip pat dviejų minusų sistema, tik ji skyrėsi nuo A klasėje naudotos sistemos tuo, kad šios komandos burtų keliu paskirstytos į A, B, C ir D grupes, ir kurių laimėtojai buvo perkelti tolimesnėms varžyboms į vieno minuso sistemos lentelę dėl medalių, t.y. pirmųjų vietų, o pralaimėtojai sugrupuoti tokios pat sistemos kitoje lentelėje, kur buvo aiškinamasi dėl tolimesnių varžybose pasiektų vietų.

Medalistų lentelėje išsirikiavo: Toronto "Perkūnas" prieš Londono "Taurą", laimėtoju tapo "Tauras" 71:62 (29:30) ir Niujoko "LAK" prieš Klivlando "Žaibą", kur laimė nukrypo Niujorkui 74:72 (36:46), šių be pralaimėjimo einančių komandų pasiekta baigmė dėl meisterio titulo. Baigmė buvo įdomi ir pirmas kėlinys užbaigtas 39:31 Londono "Tauro" naudai. Antrajame kėlinyje taškų santykis keitėsi, kovota rimtai, ir pagaliau Niujorko "LAK" pavyko ištempti pergalę 71:67 savo naudai ir pasipuošti meisterių titulu bei aukso medaliais.

Už Niujorko "LAK" žaidė ir pelnė taškus: Winslow 28, O'Brion 10, R. Kezys 13, B. Waitkus 5, V. Kezys 6, Reventas 3, Milukas 6, R. Waitkus 0, Lora 0.

Už Londono "Taurą" žaidė ir pelnė taškus: Bulkus 19, Andriukaitis 14, Sizas 12, Janzenberger 9, Brikmanis 5, Dragunevičius 4, Shaver 2, Švilpa 2, Navickas 0, Sicas 0, Walkarus 0.

Jaunių A klasės krepšinis

Žaidynėse dalyvavo tik trys komandos: Čikagos "Neris", Detroito "Kovas" ir Niujorko "LAK". Kaip žinome iš netolimos praeities, Niujorko "LAK" ir Čikagos "Neris", Australijoje III-se PLS žaidynėse 1988 m. varžėsi dėl aukso finaluose ir "Neris" buvo laimingesnė, pasiekdama pergalę. Šiose 39-tose ŠALFASS žaidynėse istorija kartojosi. Ir čia dviejų minusų sistemos varžybose pirmose rungtynėse Niujorko "LAK" ištempė pergalę prieš "Nėrį" 59:58 (28:23). Sekančiose rungtynėse "Neris" laimėjo prieš Detroito "Kovą" 78:65 (43:34), o trečiose rungtynėse Niujorko "LAK" paklupdė Detroito "Kovą" 73:63 (46:28). Taip, Niujorko "LAK" su dviem laimėjimais ir "Neris" su viena pergale atsidūrė finaluose. O Detroito "Kovas" su dviem pralaimėjimais iškrito iš tolimesnių varžybų.

Baigminės rungtynės – finalas tarp Niujorko "LAK" ir Čikagos "Neries" baigėsi "Neries" pergale 73:60 (35:25) ir tuo pačiu "Neris" pasipuošė auksu ir ŠALFASS 39-jų žaidynių meisterio titulu. Už "Nerį" žaidė ir pelnė taškų: Juškaitis 21, Šmulkštys 15, Falkner 14, Modestas 13, Jesewitz 6, Grabauskas 4, Brazaitis 0. Už Niujorko "LAK" žaidė ir pelnė taškų: O'Brien 25, Milukas 11, Waitkus 13, Marijošius 6, Jankauskas 5, Marijošius V. 0.

"Sovietskij sport" laikraščio redakcijos antrą kartą surengtų geriausių 1988-89 sezono šalies krepšininkų rinkimų rezultatai sako: pirmas A. Volkovas, (Kijevo "Budivelnikas") – 230 tšk.; antras A. Sabonis, (Kauno "Žalgiris") – 199 tšk. ir trečias Š. Marčiulionis, (Vilniaus "Statyba") – 90 tšk. Rimas Kurtinaitis, (Kauno "Žalgiris" liko ketvirtuoju su 88 taškais. Šiuose geriausių krepšininkų rinkimuose dalyvavo spaudos ir radijo bei televizijos žurnalistai, aukščiausios lygos komandų treneriai ir žaidėjai.

ŠALFASS metinėse "Trap", skridinukų pirmenybėse, kurios įvyko 1989 geg. 6 d. Hamiltono lietuvių medžiotojų ir žuklautojų "Giedraičio" klube, laimėtojai vietomis pasiskirstė sekančiai:

16 yardų atstume – 100 taikinių (A klasės varžybose) – 1 v. Antanas Šimkevičius pataikė 95, 2 v. Jonas Stankus 91 ir 3 v. Balys Savickas 91. B klasės varžybose – 1 v. W. Lobodici 75, 2 v. Petras Zubas 75 ir 3 v. E. Rickus 69.

Išilginių yardų – 50 taikinių – 1 v. Algis Kontrimas 42, 2 v. A. Šimkevičius 41 ir 3 v. W. Lobodici 41.

Dvigubų 25x2 taikinių varžybose – 1 v. A. Šimkevičius 37, 2 v. J. Stankus 35 ir 3 v. B. Savickas 35.

Iš galimų 200 taikinių, pataikęs 173, pirmuoju tapo A. Šimkevičius ir su 165 antruoju liko J. Stankus.

Toronto lietuvių golfo klubo oficialus 1989 sezono atidarymas įvyko gegužės 13 d. Golf Haven golfo laukuose. Dalyvaujant 40-čiai golfininkų buvo sužaistas turnyras visose klasėse, išlyginamųjų smūgių sistema ir laimėtojams įteiktos pereinamosios dovanos, kurių istorija rišama su golfo klubo gimtadieniu.

Geriausiai sužaidė (low gross), M. Podsadecki 78 ir (low net) S. Podsadecki 62. Toliau, atskirose klasėse (low net) laimėtojai išsirikiavo sekančiai:

A klasė: 1 v. M. Podsadecki 68(78), 2 v. Al. Simanavičius 72(84), B klasė: 1 v. L. Chomyc 66(84), 2 v. D. Marijošius 76(96). C Klasė: 1 v. S. Podsadecki 62(84), 2 v. R. Grigas 63(85). D klasė: 1 v. A. Kartavičius 65(98), 2 v. A. Grigonis 77(113). Senjorų klasė: 1 v. S. Kėkštas 71(88), 2 v. V. Štuikys 71(96). Pensininkų klasė: 1 v. P. Pargauskas 71(97), 2 v. J. Danaitis 79(95) Moterų klasė: 1 v. G. Stauskienė 76(106), D. Deksnytė (low gross 103.)

Sviedinio primetimai arčiausiai prie vėliavos varžybose ant 3-jų žaliųjų buvo laimėti: M. Podsadecki, M. Ignatavičiaus ir R. Grigo. Paslaptingosios skylės laimėtoju tapo R. Vaitkevičius ir durų atvėrimo premija atiteko P. Augaičiui.

Ateitininkų žinios

Ateitininkų šventė įvyks birželio 17-18 d.d. Šeštadienį, birželio 17 d., visų kuopų nariai, tėvai ir sendraugiai vyks į laužą, kuris bus Toronto centrinėje saloje (Central Island). Išplaukiame 5 v. iš uosto, kuris yra Bay gatvės gale (Foot of Bay), 6 v.v. prie laužo vyks programa. Bus paruošti ir užkandžiai. Sekmadienį visų kuopų nariai su vėliavomis organizuotai dalyvauja 10.15 Mišiose Prisikėlimo parapijoje. Prieš Mišias – įžodžio iškilmės. Po Mišių einame pas seseles pusryčiams, pabendravimui ir pagerbimui davusiųjų įžodį.

Dainavoje vykstančios ateitininkų stovyklos visada yra gerai suorganizuotos, turiningos ir įdomios. Jaunimui yra būtina šiose stovyklose dalyvauti. Tėveliai turėtų pasirūpinti sudaryti sąlygas jų vaikams į Dainavą nuvykti. Smulkesnes informacijas teikia O. Gustainienė tel. 445-4521.

Sekančių veiklos metų iškilmės bus rugsėjo mėnesį Lietuvos kankinių parapijoje, Mississaugoje. Iškilmių detalės bus paskelbtos vėliau. **O.G.**

Skautų veikla

• Birželio 6, antradienį, 7.30 v.v. skautų būklė yra šaukiamas Kanados rajono skautų-čių vadovų-vių ir tėvų posėdis "Romuvos" stovyklos reikalais. Kviečiami visi vadovai-vės ir tėvai gausiai dalyvauti. Stovykla įvyks rugpjūčio 13-26 d.d.

Paieškojimai

Ieškomas **Petras Kalinauskas** anksčiau gyvenęs Kanadoje, dirbęs miškų darbuose su Pranu Kaunu. Jis pats arba asmenys žinantys apie jį prašomi pranešti "Tėviškės žiburių" administracijai.

Paieškomas **Tadas Jakštys,** atvykęs į Kanadą, Regan, Ontario 1947 metais "Abitibi P.& P. Company" miško darbams. Gyveno Toronte (dirbo garaže). Prašau jį ar apie jį žinančius pranešti P. Adamoniui, 6470 Jalobert Ave., Montreal, Quebec H1M 1K9. Tel. 514-256-5355.

Ieškomas **Petras Kazlauskas,** kilęs iš Utenos apskr., Daugailių valsč., Gutaučių kaimo, gyvenęs Vancouver, BC, Kanadoje. Jis pats, ar apie jį žinantieji prašomi rašyti: Lithuania, USSR, 233009 Kaunas-9, Algirdo 36-3 Kuzmai Vladui.

Lietuviška baldų dirbtuvė Trout Creek

Daromi nauji minkšti baldai ir aptraukiami seni PIGIA KAINA. P. Lubys, telefonas(705) 723-5522

Londono "Tauras" 39-se ŠALFASS žaidynėse vyrų B klasėje krepšinio vicemeisteris. Klūpo iš kairės: E. Daniliūnas, "Tauro" vadovas, ir antroje eilėje pirmas iš dešinės R. Sonda ir A. Šileika, žaidynių org. ir varž. komitetų pirmininkai

GEO. H. CREBER MONUMENTS INC.

208 Kingston Rd., Toronto, Ont. M4L 1S7

Raštinės tel. 691-5712, 694-1013 — Namų tel. 762-3502, Roman Demkiw

Išstatyta 120 paminklų pavyzdžių – didžiausias pasirinkimas Toronte paminklų, sukurtų tautiniais motyvais

Mes parūpinam savo klientams braižinius bei proporcingus pagal mastelį planus patvirtinimui. Projektai ir skulptūros atliekami geriausių mūsų meistrų.

Naudojamas geriausias Š. Amerikos ir importuotas granitas. Užsakymai priimami bronzos ir granito plokštėms, keramikos ir porceliano paveikslams, įrašams kapinėse, bronzos statuloms ir lemputėms.

Varžytinių kainos – visų projektų meistriškumas garantuotas.

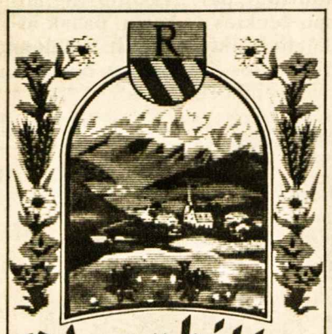

Alpenbitter

Galima gauti tik LCBO parduotuvėse

Jeigu negalite rasti Alpenbitter (100 ml ar 750 ml) jūsų LCBO parduotuvėje, klauskite parduotuvės vedėjo, kad užsakytų arba rašykite Rittmeister of Canada Inc., 297 South Service Road, Grimsby, Ont., L3M 4E9

PARAMA LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

MOKA:		IMA:	
9½% už 90 dienų term.indėlius		už asmenines paskolas nuo	13 %
9¾% už 6 mėn.term.indėlius		už nekilnojamo turto paskolas (mortgages): su nekeičiamu nuošimčiu	
10 % už 1 m. term. indėlius		1 metų	13¼%
10 % už 2 m. term. indėlius		2 metų	13 %
10 % už 3 m. term. indėlius		3 metų	13 %
10 % už 1 m. GIC mėn. palūk.		(fixed rate)	
11¾% už 1 m. GIC invest. pažym.		su keičiamu nuošimčiu 1, 2 ar 3 metų	11¾%
11¼% už 2 m. GIC invest. pažym.		(variable rate)	
11 % už 3 m. GIC invest. pažym.			
8¾% už RRSP ir RRIF ind. (variable rate)			
11¾% už RRSP ir RRIF 1 m. term. ind.			
11¼% už RRSP ir RRIF 2 m. term. ind.			
11 % už RRSP ir RRIF 3 m. term. ind.			
8¾% už namų planą - OHOSP (variable rate)			
8 % už taupymo sąskaitą			
9¼% kasd. pal. sąsk. virš 10.000			
6½% už kasd. pal. čekių sąsk.			

Asmenines paskolas duodame iki $65,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgičiai.

AKTYVAI virš 72 milijonų dolerių

Visų narių gyvybė apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau $2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki $15,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas. Gaunama piniginės perlaidos, kelionės čekiai (American Express).

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 3.30 v. po pietų; ketvirtadieniais ir penktadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 8 v. vakaro; šeštadieniais – nuo 9 v. ryto iki 1 v. po pietų (liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta).

BŪSTINĖ: Lietuvių namai —

1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6

Telefonas 532-1149

A. W. GARBENS REAL ESTATE INC.

121 Willowdale Ave., Suite 106, Willowdale, Ont. M2N 6A3.

Telefonai: 225-5699 arba 489-1543

Nekilnojamo turto įstaiga, tarnaujanti tautiečiams nuo 1951 metų. Lietuviams nuolaida namo pardavimo atveju.

Alfonsas Garbenis, sn. (tėvas) ir **Alfonsas Garbenis**, jn. (sūnus) – **savininkai**

Namų įkainojimo skyrius

HURONIA PROPERTIES APPRAISALS LIMITED

25 Pineneedle Dr. P.O. 174, Aurora, Ontario L4G 3H3

Telefonas (Toronto linija) 773-6480

ALFONSAS W. GARBENIS, jn., B. Econ. CRA, SRA, kvalifikuotas įkainotojas nuosavybių – mortgičių, palikimų, investacijų, (V. Day Capital Gains) ir patarėjas kituose nekilnojamo turto reikaluose.

KINGSWAY NATIONAL REAL ESTATE LTD., REALTOR

1614 Bloor St. W., Toronto, M6P 1A7 (Arti Toronto Lietuvių namų)

PERKANT – PARDUODANT NAMĄ AR KOKIĄ NEKILNOJAMĄ NUOSAVYBĘ, VISADA JUMS SĄŽININGAI IR DRAUGIŠKAI PATARNAUS

STASYS JOKUBAITIS.

Nemokamas namo įkainojimas.

Telefonai 535-2331 arba 537-2869

RE/MAX renown realty ltd., realtor an independent member broker

daiva t. dalinda, B.A. associate broker

4887 dundas street west, islington, ontario M9A 1B2, res: 239-9892 — **232-2322**

DEŠIMTIES METŲ PATYRIMAS

NEMOKAMAS NAMO ĮKAINOJIMAS

MARIUS E. RUSINAS, *turįs aštuonerių metų patyrimą, patarnauja visose pensijų srityse:*

- RRSP – nuo 1 iki 10 metų garantuoti pažymėjimai
- RRIF pensijų fondas
- metinė renta (Annuities) – nuo 5 iki 20 metų išmokos abiem (vyrui ir žmonai) arba vienam (kitam mirus)
- įvairūs fondai (Segregated Funds) – gyvybės, sveikatos, grupinė drauda
- atstovauja visom gyvybės draudos bendrovėm
- klientų patogumui, susitarus, atvažiuoja į namus

Canada Life Assurance Company

390 Bay St. nr. 600, Toronto M5H 2Y2

Darbo (416) 868-0922, namų (416) 848-0320

A†A
HALINAI ŽMUIDZINIENEI
mirus,

jos vyrą, Lietuvos generalinį konsulą, dr. JONĄ ŽMUIDZINĄ ir sūnų dr. JONĄ su šeima nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime –

Haris ir Gražina Lapai

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

deficitais, naują ambasadą Vašingtone nutylėjo. Jos, matyt, sąmoningai nelietė liberalų vadas J. Turneris, nors šiam prabangiam pastatui, atlikus paskutiniuosius pataisymus, bus išleista beveik šimtas milijonų dolerių. Mat naujoji Kanados ambasada Vašingtone buvo suplanuota 1983 m., kai valdžioje buvo ministerio pirm. P. E. Trudeau liberalai. Pats P. E. Trudeau patvirtino brangaus sklypo įsigijimą Pensilvanijos gatvėje. Tada karštos opozicijoje buvusių konservatorių kritikos susilaukė A. Ericksono pasirinkimas naujojo ambasados pastato architektu. Tiesa, jį rekomendavo neutralus komitetas, bet visiems buvo žinoma, kad jis yra artimas P. E. Trudeau bičiulis. Į ambasados atidarymo iškilmes buvo pakviestas P. E. Trudeau pakeitęs dabartinis liberalų vadas J. Turneris, bet jis nesutiko dalyvauti. Šiais metais Kanados ambasados Vašingtone išlaidos buvo sumažintos 35%. Matyt, dėl to ir buvo pakeistas ambasadorius A. Gotliebas, kurio žmona Sondra pasižymėjo prabangių pokylių rengimu.

Kanados milijonierius E. Bronfmanas, Seagram alkoholio bendrovės savininkas, vadovaudamas Pasaulio žydų kongresui, spėjo pasižymėti nenutrūkstančiais K. Waldheimo puolimais. Buvusį Jungtinių Tautų generalinį sekretorių ir dabartinį Austrijos prez. K. Waldheimą E. Bronfmanas yra užsimojęs įtraukti į vokiečių didžiausių karo nusikaltėlių eiles. Iš tikrųjų K. Waldheimas tebuvo leitenantas reguliarioje vokiečių Wehrmachto kariuomenėje, ne žudynes atlikusiuose SS daliniuose. Austrija tada buvo prijungta prie Vokietijos. Austrai negalėjo išvengti karinės tarnybos vokiečių daliniuose. K. Waldheimui nusikaltimai tikriausiai buvo žinomi, bet jis jų negalėjo sustabdyti ir pats žudynėse nedalyvavo. Tokią išvadą yra padariusi ir Izraelio vyriausybė, viešai prisipažinusi, kad K. Waldheimo apkaltinimui ir teismui nėra pakankamos medžiagos. Vokiečiai yra įvykdę žudynių dabartinėje Jugoslavijoje, bet jomis pasižymėjo ir B. Tito partizanai, o anglai sovietams atidavė nelaisvėn patekusius kazokus, caro laikų pabėgėlius bei laisvės siekusius kitų tautų narius.

Milijonierius E. Bronfmanas savo kerštingą neapykantą svaido ne tik K. Waldheimui, bet ir jį prezidentu išrinkusiai Austrijai. Neskoningą išsišokimą E. Bronfmanas dabar padarė Kanados žydų kongreso suvažiavime Montrealyje. Šį kartą jis austrus, išrinkusius K. Waldheimą prezidentu, viešai pavadino antisemitiniais šunimis. Esą tegu jie leidžia K. Waldheimui vėl būti kandidatu į prezidentus, nes rinkimuose paaiškės, ar austrai yra civilizuota tauta, ar tik purvini antisemitiniai šunys. Tad šį kartą E. Bronfmanas netgi drįsta kritikuoti demokratinius rinkimus Austrijoje: jeigu jūs dar kartą balsuosite už K. Waldheimą, būsite antisemitiniai šunys, o jei atmesite K. Waldheimą, tapsite civilizuota tauta. Šiam E. Bronfmano išsišokimui savo vedamąjį gegužės 11 d. laidoje paskyrė Toronto dienraštis "The Globe and Mail". Pasigirdo ir daugiau E. Bronfmaną smerkiančių balsų.

Izraelis ir Lietuva...

(Atkelta iš 2-ro psl.)

kovai už žmogų; už taurų žmogaus rūpestį žmogumi, už dorumą sau ir kitiems. Susidūrę su žiauria dabartimi, susimąstęs apie tradicinį gyvenimo būdą, per amžius nusistovėjusių moralinių vertybių sąrangą, apie negrįžtamus pakitimus, atneštus barbariškų antižmonių veiksmų, mūsų kraštų žmogus šiandien yra tvirtai įsitikinęs, kad jokie nauji bandymai nebepakeis jo idėjų pasaulio, nebeprivers daryti ne taip, kaip mano, ne taip, kaip diktuoja jo sąžinė.

Kalbėdamas apie taurius jausmus, apie didelę tiesą, dėl kurios verta gyventi ir dėl kurios reikia kovoti, norėtųsi, kad susimąstymo minutėje skausmingai suvokiąs, jog gyvenimas tai tik nežymi grandis amžinoje kartų kartoje, – mūsų kraštų žmogus taip pat pagalvotų ir apie tai, kas sudaro tautos gyvenimo prasmę bei esmę, apie savo asmeninio gyvenimo prasmę ir pajustų atsakomybę istorijai, tėvynei, šeimai. Tada jis pasijus laimingas, nes galės žvilgtelėti į artimo širdies gelmes, įsigilinti į jo būseną ir, reikalui esant, tarti: "Vince malum in bono" (Nugalėk blogį gėriu). Tai vienintelis kelias išvengti akistatos su savo sąžine.

Mokyklos ir kursų išleistuvės

Maironio mokyklą baigė 16, Aukštesniuosius lituanistinius kursus – 14

Toronto Maironio mokyklos ir Aukštesniųjų lituanistinių kursų išleistuvės įvyko gegužės 26 d. Prisikėlimo parapijos salėje. Susėdus gausiai auditorijai prie vakarienės stalų, salėn įžygiavo 30 abiturientų: 16 Maironio mokyklos, 14 — Aukštesniųjų lituanistinių kursų. Pirmieji baigė dešimties metų šeštadieninę mokyklą, antrieji — dvejų metų kursą (antradieniais). Išsirikiavus abiturientams scenoje, sugiedotas Lietuvos himnas. Mokyklos vedėja G. Paulionienė, tarusi žodį, pranešėjos pareigoms pakvietė Ramūnę Jonaitienę.

Baigusius sveikino: Mokyklų tarybos pirm. kun. J. Staškus, gen. konsulo pavaduotojas inž. H. Lapas ir LKB švietimo komisijos pirm. A. Vaičiūnas.

Išdalinus baigimo pažymėjimus, su dešimtokais atsisveikino mokytoja A. Karkienė, išvardindama geriausiais pažymiais baigusius mokinius: Lietuvių literatūra — Rasa Matušaitytė; darbštumas — Andrėja Kušneraitytė; lietuvių kalba — Adriana Karkaitė; veiklumas — Audra Paulionytė; pažangumas (peršokęs skyrių ir baigęs penketukais) — Darius Viskontas; istorija — Kristina Baršauskaitė; entuziazmas — Kristupas Goudie, Juris Batraks.

Su Aukštesniuosius lituanistinius kursus baigusiais atsisveikino mokytoja Irena Gotceitaitė-Ehlers ir suminėjo pasižymėjusius mokinius. Dvi pirmosios premijos teko Larisai Matukaitei ir Janei Macijauskaitei, dvi antrosios — Dainai Gurklytei ir Alicijai Krakauskaitei.

Su Maironio mokyklos mokytojomis baigusiųjų vardu atsisveikino Eugenija Ambrozaitytė ir Gintaras Karasiejus bei įteikė dovanas mokytojoms. Kursantų vardu atsisveikino Aurelija Karasiejūtė ir įteikė mokytojoms atitinkamas dovanas.

Po skanios vakarienės R. Jonaitienė plačiau apžvelgė Maironio mokyklos nueitą kelią per 40 metų. Buvo prisiminti mokyklos vedėjai ir pagerbti gėlėmis (kurie dalyvavo). Taip pat buvo pagerbti mirusieji mokytojai minutės susikaupimu. Dabartinė vedėja G. Paulionienė prisiminė mokyklos geradarius, išreikšdama jiems nuoširdžią padėką. Sveikinimo žodį abiturientams Kanados lietuvių fondo vardu tarė jo tarybos pirm. H. Stepaitis.

Meninę dalį atliko patys abiturientai. Viena jų grupė skaitė montažą apie lietuviško žodžio ir knygos nueitą kelią, vaizduojantį tautos atgimimą. Abiturienčių sekstetas padainavo keletą dainų, diriguojant muz. D. Viskontienei, akompanuojant S. Freimanienei. Smagiai nuteikė klausytojus skudutininkai, padūdavę "Buvo boba Vilniuj".

Pabaigoje X sk. vardu G. Karasiejus perdavė raktus IX skyriui per mokyklos vedėją G. Paulionienę. Padėkos ir atsisveikinimo žodį visiems dalyviams tarė tėvų komiteto pirm. B. Batraks, daug pasidarbavusi rengiant šias išleistuves.

Tėvai bei mokytojai dar ilgai šnekučiavosi salėje, džiaugėsi savo vaikų laimėjimais, reikšdami viltį, kad ir ši mokinių laida bus naujas įnašas į lietuviškąjį gyvenimą.

Pažymėtina, kad ir šiais metais išleistas puošnus metraštis, kuriame atsispindi Toronto Maironio mokyklos, Aukštesniųjų lituanistinių kursų ir Hamiltono Vyskupo Valančiaus mokyklos gyvenimas bei darbai. Leidinyje gražiai paminėta Maironio mokyklos sukaktis. **Dl.**

Ruoškimės "Armonikos" koncertui

Pasikeitus padėčiai Lietuvoje, įvairūs meno vienetai nori aplankyti išeivijos lietuvius. Lietuvos televizijos ir radijo ansamblis "Armonika" į Kanadą atvyksta birželio 19, ir pirmas pasirodymas bus Montrealyje birželio 20, antradienį. Toronte numatytas koncertas birželio 22, ketvirtadienį, Anapilio salėje.

Nors trumpai apie ansamblį. Kompozitorius Vytautas Juozapaitis, 1969 m. subūrė liaudies muzikos kapelą ir pavadino "Armonika". Tais laikais niekas netikėjo, kad ansamblį lydės ypatinga sėkmė. Dabar šį ansamblį žino visi, nes "Armonika" yra aplankiusi kiekvieną Lietuvos kampelį. Tarp šimtais skaičiuojamų koncertų nebuvo tokio, kuriame klausytojai būtų apvilti. Ansamblis sėkmingai aplankė daugelį rytų Europos šalių. Vakaruose lankėsi Ispanijoje, o 1988 m. aplankė Pietų Ameriką. Kodėl ansambliui taip sekasi? "Armonikos" programos pagrinde yra liaudiškumas. Tačiau jai į pagalbą ateina žymūs Lietuvos kompozitoriai, poetai, aktoriai bei dainininkai. Ansamblis yra daugelio naujų kūrinių iniciatorius ir pirmas atlikėjas. Šiuo pirmuoju atsilankymu Kanadoje "Armonika" žada neapvilti išeivijos žiūrovų bei klausytojų. Bus proga išgirsti daug negirdėtų muzikos kūrinių. Dabartinis vadovas Stasys Liupkevičius energingai ir sumaniai vadovauja vienetui. Jis yra žinomas iš įrašų plokštelėse. Toronto vyrų choras "Aras", kuris globoja koncertą, kviečia visus atsilankyti į šį retą renginį. Taigi, iki pasimatymo Anapilyje, birželio 22 d.

Vyt. Pečiulis

TORONTO

"Tėviškės žiburių" administracija prašo skaitytojus pranešti pastebėtus netikslumus adresuose, kadangi pereinama į naują adresavimo sistemą. Pranešimus siųskite 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3.

Kasetę "Tėviškės kampelis" (Audet, Govėdas, Regina, Žiemelytė), galima įsigyti Toronte parapijų knygynuose arba pas S. Žiemelytę, 966 Inverhouse Drive, Apt. 602, Mississauga, Ont. L5J 4B6. Kaina — $10.

Punsko kultūros namų statybos vajui gautos aukos: $110 — K. Balyta; $100 — Toronto Pūtvio šaulių kuopa, V. J. Dzemionai. Per Vytautą Žmuidziną gauta amerikietiškais doleriais iš Ročesterio (N.Y.); $20 — V. I. Žmuidzinai, A. Samulevičius; $10 — S. I. Ilgūnai, J. E. Vaičiai; $5 — V. Vitkus, V. M. Leliai, R. Kiršteinas, P. Matiukas, G. M. Vidmantai, I. Gvildienė. Nuoširdi padėka aukotojams.

Advokatas
ALGIS S. PACEVIČIUS, B.Sc., LL.B.
2 Jane St., Suite 500 — Telefonai:
Bloor ir Jane gatvių kampas — įstaigos (416)**762-7393**
Toronto, Ontario M6S 4W3 — namų **233-0303**

Advokatas
VIKTORAS E. RUDINSKAS
B.C.L., LLB., M.B.A., M. Eng.
15 John St., Suite 2 — **Tel. 240-0594**
Weston, Ontario M9N 1J2 — **Fax. 248-5922**

Advokatas
PETRAS K. ŠIMONĖLIS B.A. M.L.S. LL.B.
perėmė a.a.advokato **Algio Puterio**
bylas ir testamentus
3425 Dundas St. W., Suite 200 — Telefonai:
prie Windermere Ave. — įstaigos (416) **763-3362**
Toronto, Ontario M6S 2S4 — namų **621-2136**

RE/MAX
west realty inc., realtor
an independent member broker
Juozas (Joseph) Norkus
namų pirkimo ir pardavimo atstovas
patarnauja lietuvių kalba
Nemokamas namų įvertinimas
Lietuvių pensininkų namuose "Vilnius" I-me aukšte.
1700 bloor street west, toronto, ontario M6P 4C3 — **769-1616**

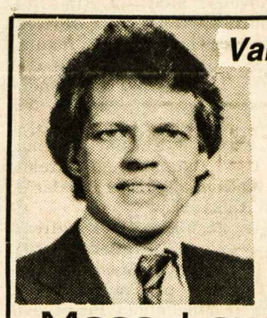
Vaidotas Jonynas, M.B.A., C.F.A.
Telefonas (416) 864-2734
- **Turi daugiau kaip 10 metų patyrimo investacijų srityje**
- **Aukso kasyklų analizuotojas**
- **Asmeniškai pataria apie "T-Bills", "Canada Savings Bonds", RRSPs, "Mutual funds"**
- **Sąžinigai patarnauja lietuviškai arba angliškai**

Moss, Lawson & Co. Limited
48 Yonge Street, Toronto, Ont. M5E 1G7

Century 21
DRESHER Ltd.
Member Broker
Tel. 233-3334
FAX 233-0285
3830B Bloor St. W., Islington, Ont. M9B 1K8
Patarnavimai visose pirkimo ir pardavimo srityse.
Kreipkitės į Birutę Spudienę, B.A., namų 445-9469 arba į Valterį Drešerį. *Kiekviena įstaiga tvarkosi atskirai.*
Didžiausia pirkimo ir pardavimo organizacija pasaulyje.

Ar jūs domitės pirkimo ir pardavimo (Real Estate) karjera?
Jeigu taip, skambinkite į mūsų raštinę. Mes paruošime jus, duodami pamokas kas antrą antradienį.
Century 21 geriausiai paruošia pardavėjus pirkimo ir pardavimo versle. Dėl informacijų skambinkite **Valteriui** ar **Rick tel. 233-3334.**
Century 21. **Dresher Ltd.**

Siunčiame ir parduodame
220 voltų/50 H_2
elektrinius reikmenis
įskaitant ir "Camcorders", "VCR" bei "TV" vartojimui Europoje–Lietuvoje
Universal Overseas Services
1960 Ellesmere Rd. Unit 6
Scarborough, Ont. M1H 2V9
Tel. (416) 438-7500

Turner & Porter laidotuvių namai
436 Roncesvalles Ave,
Toronto 3, Ont.
Tel. 533 - 7954
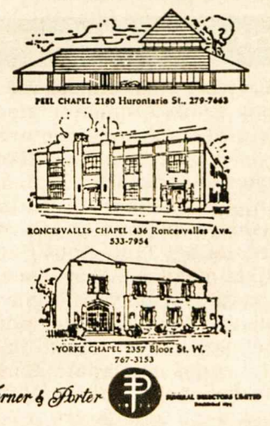

SHERLOCK HOMES REAL ESTATE INC. REALTOR
Jei norite pirkti ar parduoti namą, ar gauti informacijų, prašau man paskambinti.
Prižadu mielai ir sąžiningai patarnauti.
Lina Kuliavienė tel. 534-7788
431 Roncesvalles Ave., Toronto, Ontario

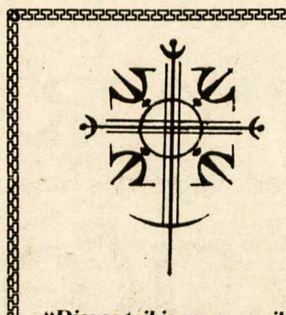
"Dievas teikia mums meilę, kad mylėtume tą, kurį Jis mums duoda"
The Lougheed & Barnard Funeral Home
252 Regent Street South
Sudbury, Ontario P3C 4C8
Telefonas: (705) 673-9595

Viešėdami Čikagoje, neužmirškite aplankyti **N. ir J. VAZNELIŲ**
Gifts International Inc.
2501 W 71st STREET, CHICAGO, ILL. 60629
Telefonas 471-1424
Čia gausite lietuviškų knygų, plokštelių, odos, medžio dirbinių. Ypač didelis gintaro išdirbinių pasirinkimas.

Sąžiningas, konfidencialus patarnavimas
Parduodant, perkant ar tik norint informacijų apie nekilnojamas nuosavybes prašom man paskambinti
Justinas Raškauskas
allan BROWN
624-6336 — namų **897-0068**
ALLAN BROWN REAL ESTATE (Ont.) LTD., REALTOR
Toronto & Mississauga Real Estate Board
4078 Dixie Rd., Mississauga, Ont. L4W 1M4

DRAUDA
"ALL THE CHOICE IN THE WORLD"
MASKELL INSURANCE BROKERS LTD. (Savininkas Balys Maskeliūnas)
Tel. 251-4864, 251-4025, 251-4824 • Namų: 277-0814
2405 Lakeshore Boulevard West, Suite 403
Toronto, Ontario M8V 1C6
VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 20 METŲ PATIRTIS
• ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

1989 metų EKSKURSIJOS į LIETUVĄ
rugpjūčio 23 – rugsėjo 4 — Kaune kaina $2,533
Sudaromi iškvietimai giminių apsilankymui ir sutvarkomi dokumentai giminių aplankymui Lietuvoje.
Dėl kelionių teirautis arba užsisakyti prieš kelis mėnesius nuo išvykimo datos.
Dėl smulkesnių žinių skambinti arba rašyti žemiau nurodytu adresu:
V. BAČĖNAS arba **A. MEDELIS**
KENNEDY TRAVEL BUREAU LTD.
296 Queen St. W., Toronto, Ontario M5V 2A1 Tel. (416) 593-0600

DRESHER INSURANCE BROKERS
Fax 233-0285 - Tel. 231-2661
3830B Bloor Street West, Islington, Ontario M9B 1KB
Lietuvių kalba patarnauja – V. DREŠERIS ir RIMA (Petkutė) DREŠERIENĖ
Darbo valandos: 10 v.r. – 7 v.v., šeštadieniais – 10 v.r. – 2 v.p.p.
Narys "Better Bussiness" biuro

Patarnavimas – greitas ir tikslus!
V. Dauginis – telefonai (416) 533-1121 (416) 822-8480
* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS *
* GYVYBĖS * KOMERCINĖ*
DRAUDA — INSURANCE
Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,
1613 Bloor St. West, Toronto, Ont., M6P 1A6
(416) 533-1121

TORONTO ONT

Anapilio žinios

— Praeitą sekmadienį, kapinių lankymo dieną, mūsų parapijoje pamokslus sakė svečias iš Lietuvos, kun. Vytautas Rūkas, Trakų klebonas. Kun. Rūkas pamokslą pasakė ir pamaldų kapinėse metu. Jose giedojo sol V. Verikaitis ir Lietuvos kankinių šventovės choras, vadovaujamas muz. J. Govėdo. Pietus ruošė KLK moterų draugijos mūsų parapijos skyrius. Naujoje Anapilio parodų salėje vyko dail. Jokūbo Dagio medžio skulptūrų paroda. Ją globojo Anapilio moterų būrelis. Autoaikštėje judėjimą tvarkė Toronto Vlado Pūtvio kuopos šauliai.

— Toronto Vlado Pūtvio šaulių kuopa iškilmingai su savo vėliava dalyvavo 11 v. Mišiose, minėdama savo 35 m. įsikūrimo sukaktį.

— Autobusų bendrovė atsiprašo už autobuso neatvykimą užpraeitą sekmadienį. Išvengti panašių atsitikimų ateityje maldininkai prašomi skambinti tel. 270-0561, jeigu 10 v.r. autobuso dar nebūtų prie Islington požeminių traukinių stoties. Budintysis pasirūpins, kad autobusas tuojau prisistatytų.

— Birželinės pamaldos prie išstatyto Švenčiausiojo ateinantį mėnesį bus sekmadieniais po 9.30 v.r. Mišių.

— Gegužės 25 palaidota a.a. Marija Pargaliauskienė, 71 m. amžiaus.

— Susituokė Algirdas Rimkus su Kristina Garbaliauskaite.

— Tuoktis ruošiasi Jonas Oleka su Terese Melvydaite; Išganytojo liuteronų parapijoje — Alvinas Kišonas su Silvija Šernaite.

— Vykstantiems Lietuvon primenama, kad mūsų parapijoje nemokamai galite gauti N. Testamento, maldaknygių ir A. Maceinos knygų gabenimui savo giminėms bei artimiesiems.

— Skelbiamas knygų vajus į Lietuvą. Visi prašomi siųsti knygas registruotu paprastu paštu šiuo adresu: "Lietuvių kalbos ir literatūros institutas", Antakalnio g-vė 6, 232055 Vilnius, Lietuva. Būtina į kiekvieną knygą įrašyti "Lietuvos jaunimui". Išsiuntus knygas, būtina tuojau parašyti laišką, nurodantį kokios knygos išsiųstos, koks yra siuntos registracijos numeris ir tą laišką pasiųsti šiuo adresu: a/d 1204, 232001 Vilnius, Lietuva.

— Anykščiuose renkamos knygos bei kiti leidiniai, kuriuos išeivijoje parašė asmenys kilę iš Anykščių apylinkės, pvz. kun. St. Yla, Steponas Kairys, Albinas Kutkus, Halina Mošinskienė-Didžiulytė, Juozas Parojus-Paršelis, Stepas Zobarskas, kun. Jonas Gutauskas. Prašome knygas siųsti "Knygų vajaus" nurodytu adresu ir būdu. Rašomame laiške prašome nurodyti, kad siunta skiriama Anykščiams.

— Ieškoma asmenų, norinčių dirbti su lietuviškai kalbančiais priešmokyklinio amžiaus vaikučiais. Skambinti tel. 534-5773.

— Tęsiamas finansinis vajus Kanados lietuvių kultūros muziejui Anapilyje. Iki šiol surinkta $167,-101.09.

— Aukojo Šv. Jono lietuvių kapinėms: $100 — B. Racevičius.

— Mišios sekmadienį, birželio 4 d., 9.30 v.r. už Plečkaičių ir Račių mirusius, 11.00 v.r. už parapiją; Wasagoje 11.00 v.r. už Gudų šeimos mirusius.

Lietuvių namų žinios

— Lietuvių slaugos namams aukojo $25 T. Stanulis. Iš viso statybos fonde yra $125,713.07. Aukos priimamos "Paramoje" sąsk. nr. 8711, Prisikėlimo parapijos kooperatyve sąsk. nr. 155332.17 ir "Talkoje" sąsk. nr. 4259.

— Sveikatos ministerija Labdaros Lietuvių namų slaugos komiteto posėdyje birželio 19 d. duos pranešimą kaip užpildyti prašymą dėl 60 lovų senelių namų.

— Sekmadienio popietėje dalyvavo 200 asmenų. Svečių knygoje pasirašė: D. Adomaitienė, K. J. Jotautai, A. Kopūskaitė, S. Povilėnas, V. Šleinienė, V. V. Zabielskai iš Vilniaus; G. Kuprinienė iš Kauno; A. I. Gedriai iš Klivlando; E. I. Klimai iš Lyndhurst, Ohio; S. D. Kleinai iš Barrie, Ont.

— Svetainei "Lokiui" skubiai reikalingos 45 apsisukimų greičio lietuviškos plokštelės automatiniam patefonui. Skambinti LN vedėjui, T. Stanuliui tel. 532-3311.

— Nauji LN nariai, sumokėję ar papildę nario įnašą iki $100: Birutė Daržinskienė, Kostas Latwis.

— LN vyrų būrelio valdybos posėdis — birželio 7, trečiadienį, 7.30 v.v. V. Drešerio įstaigoje, 3830B Bloor St. W.

— LN valdybos posėdis — birželio 1, ketvirtadienį, 7.30 v.v.

Sol. Slava Žiemelytė "Dux Magnus" operoje Lietuvoje, Vilniaus operos rūmuose, atliks burtininkės ir motinos vaidmenius. Spektakliai vyks liepos 6-9 d.d. Opera bus rekorduojama liepos 13-14 d.d. Stuttgarte, V. Vokietijoje.

Toronto Vlado Pūtvio kuopos 35 m. gyvavimo sukaktis buvo atšvęsta gegužės 27, šeštadienį, Lietuvių namuose. Kuopą sveikino Lietuvos vicekonsulas Kanadai inž. H. Lapas, šaulių rinktinės pirmininkas J. Šiaučiulis iš Montrealio ir visa eilė apylinkinių kuopų pirmininkų.

Prisikėlimo parapijos žinios

— Praėjusį sekmadienį pamokslus per visas Mišias sakė T. Jonas Bacevičius, OFM, Kennebunkporto vienuolyno viršininkas, kuris lankėsi Toronte su T. Dennis ir keturiais pranciškonų kandidatais.

— Šis penktadienis — mėnesio pirmasis. Šventoji valanda prasideda 7 v.v. Mišios 7.30 v.v. Išpažinčių klausoma prieš Mišias. Seneliai ir ligoniai lankomi ligoninėse ir prieglaudose iš anksto susitarus. Šį šeštadienį Gyvojo Rožinio draugija renkasi 10.30 v.r. Rožinio kalbėti, o 11 v.r. Mišios. Pensininkų namuose "Vilnius" Mišios 5 v.p.p.

— Trečiojo šv. Pranciškaus ordino mūsų parapijos kongregacijos mėnesinis susirinkimas ir Mišios šį ketvirtadienį 10 v.r.

— Prisikėlimo parapijos vadovybė ir parapijiečiai giliai užjaučia Lietuvos generalinį konsulą Kanadai dr. J. Žmuidziną mirus jo žmonai Halinai.

— Gegužės 26 d. palaidotas a.a. Albinas Raila, 82 m. Gegužės 30 d. palaidotas a.a. Kazys Povilenskis, 88 m.

— Pakrikštytas Aleksandras-Ričardas-Walter, Romos (Sokolovaitės) ir Richard Hoszka sūnus.

— Jėzaus Širdies garbinimui birželio mėnesį mūsų šventovėje bus kalbama Jėzaus Širdies litanija šiokiadieniais po 8 v.r. Mišių, šeštadieniais po 9 v.r., o sekmadieniais po kiekvienų Mišių.

— Registracija į "Kretingos" stovykloje ruošiamas lietuviškai kalbančių ir lietuviškai nekalbančių lietuvių kilmės vaikų stovyklas jau seniai vyksta. Lietuviškai kalbantiems vaikams stovykla prasidės liepos 2 d. ir baigsis liepos 15 d. Lietuviškai nekalbantiems stovykla prasidės liepos 16 d. ir baigsis liepos 29 d. Daugiau informacijų galima gauti pas L. Kuliavienę 766-2996 arba pas R. Jaglowitz 622-9919.

— Parapijos tarybos jaunų šeimų sekcijos rengiama gegužinė įvyks Etienne Rule parke tuoj po 10.15 v.r. Mišių, kurios taikomos tėveliams su mažais vaikučiais. Maistą visi atsineša patys. Jei lytų, gegužinė neįvyks.

— Labdaros sekcija vėl pasiuntė į Suvalkų trikampį lietuviams 25 siuntinius.

— Parapijai aukojo: $200 — Our People Fund; $150 — A. Genys; $100 — P. Gaidelis, A. V. Lukai, S. Rukša, J. B. Tamulioniai, S. Vaitekūnienė; novenai: $100 — J. Rimšaitė, L. A. Rudis; $50 — B. D. Radzevičienė; pranciškonų klierikų fondui: $100 — S. Vaitekūnienė; Relig. šalpai: $500 — P. E. Vaitkūnai (Edmonton); Vyskupo fondui: $100 — Vl. Skirgaila; Šv. Kazimiero kolegijai Romoje: $200 — E. Kulienė ir šeima; $100 — L. V. Balaišiai, S. Vaitekūnienė; Motinos Teresės labdarai: $100 — A. Rakauskas.

— Mišios gegužės 28, sekmadienį, 8.30 v.r. — už a.a. Kazimierą Činčių, 9.20 v.r. už a.a. Oną ir Stasį Leškauskus, 10.15 v.r. — prašant sveikatos, už Vincą ir Magdaleną Pranckevičius, 11.30 v.r. — už parapiją, 7 v.v. — už a.a. Adelę Račkienė

Atitaisymas. "TŽ" 21 nr. buvo parašyta: "Kun. Vytautas Rūkas, Trakų parapijos klebonas, Trakų dekanato vicedekanas ir Vilniaus diecezijos dvasinės tribūnos narys". Turėjo būti dvasinio **tribunolo** narys.

A. a. Halina Žmuidzinienė mirė Mercy ligoninėje 1989 m. gegužės 26 d. Pašarvota Turnerio-Porterio laidotuvių namuose Roncesvalles gt. Laidotuvės – gegužės 31, trečiadienį, 10 v.r., iš Lietuvos kankinių šventovės lietuvių kapinėse.

Toronto pensininkų klubas birželio 20, antradienį, ruošia išvyką į Toronto salas. Išplauksime 11 v.r. iš Toronto prieplaukos. Dėl daugiau informacijų skambinti St. Dervinienei tel. 767-5518 ar J. Gustainiui tel. 769-1599.

Darželis "Immaculata" pradėjo registraciją naujiesiems mokslo metams. Norintys vaikučiams leisti daryti pirmuosius savarankiškus žingsnius lietuviškoje aplinkoje, malonėkite kreiptis tel. 534-5773 Toronte.

Trijų lietuvių dailininkų darbai išstatyti The Mississauga Civic Centre meno galerijoje. Atskiroje patalpoje kabo dail. D. Jonkaitytės, grafikės iš Lietuvos, kūriniai. Dail. J. Račkų atstovauja didelis emalio ir vario paveikslas bei austas kilimas. Įspūdinga dail. J. Bakio skulptūra stovi pagrindinėje galerijos patalpoje. Galerijos žiniaraštis "Brush Up" (gegužės-birželio 1989 nr.) pirmajame puslapyje įsidėjo dail. J. Bakio, dirbančio prie savo skulptūros, nuotrauką.

Sveikina iš Lietuvos. Los Angeles vyrų kvartetas, kuris šiuo metu gastroliuoja Lietuvoje, atsiuntė "Tėviškės žiburiams" sveikinimą. Pasirašė Antanas Polikaitis, Rimtautas Dabšys, Dalilė Polikaitienė, Bronius Seliukas, Raimonda Apeikytė, Emanuelis Jarašiūnas.

Kviečiame visus aplankyti ***Lietuvos grafikės***
Danutės Jonkaitytės, *tarptautinių premijų laureatės,*

PARODĄ

birželio 4, sekmadienį, Prisikėlimo parapijos parodų salėje

Parodos atidarymas tuoj po 10.15 v.r. Mišių. *Rengėjai*

Ir per ledo tundras, užsnigtais miškais,
Tu pajusk, tėvyne, tremtinio skausmus.
Tik kažin, o Dieve, ar diena ateis,
Kai širdis išvargus grįš vėl į namus.
B. Auginas

Prisiminkime tūkstančius nekaltai nukentėjusių ir nesugrįžusių prie Baltijos krantų

KANADOS BALTIEČIŲ FEDERACIJA

ir baltiečių jaunimas kviečia dalyvauti metiniame

SIBIRINIŲ TRĖMIMŲ MINĖJIME

birželio 14, trečiadienį, 7 valandą vakaro, Toronto anglikonų Šv. Pauliaus šventovėje, *227 Bloor St. E., prie Jarvis gatvės kampo*

Ekumeninėse pamaldose *pamokslą sakys latvių kun. Juris Calitis, giedos latvių Šv. Jono liuteronų parapijos ansamblis, visos organizacijos prašomos dalyvauti su vėliavomis. (Prašome rinktis 6.30 v.v. šventovės aikštėje)*

Po pamaldų baltiečių jaunimas organizuoja eitynes *į "Nathan Phillips" miesto rotušės aikštę.*

Savo dalyvavimu pamaldose ir eitynėse paminėkime šią didžiausią Lietuvos gedulo dieną.

Kanados Baltiečių federacija

Lietuvos radijo ir televizijos ansamblis

"ARMONIKA",

vadovaujamas Stasio Liupkevičiaus, **pirmą kartą Toronte** atliks

KONCERTĄ

birželio 22, ketvirtadienį, 7.30 v.v., didžiojoje Anapilio salėje,

2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario

Įėjimas – $12 asmeniui. Bilietus galima iš anksto įsigyti Anapilio ir Prisikėlimo parapijose bei Lietuvių namuose sekmadieniais.

Rengėjai – Toronto vyrų choras "Aras

Geriausia įdėti įnašus į RRSP yra dabar – metų pradžioje

— Daugumas įnašus į RRSP sąskaitą įmoka metų gale. Tai buvo geras būdas taip daryti, kol valdžia leido taupytojams uždirbti iki $1,000 palūkanų per metus, nemokant už jas pajamų mokesčių.

— Dabar valdžiai pakeitus įstatymus, pajamų mokesčius reikia mokėti už kiekvieną gautą palūkanų dolerį, tačiau mokesčių nereikia mokėti už palūkanas RRSP (pensijų) plane.

— Apskaičiuota, kad, įnešant per 25 metus kasmet po $1,000, metų gale į pensijų planą, mokantį 10% palūkanų, santaupos užaugs iki **$57,927.** Tačiau įnešant tą pačią sumą tom pačiom sąlygom metų pradžioje, po 25 metų santaupos bus **$64,967. Didelis skirtumas.** Todėl patariame visiems mūsų nariams įnašus į pensijų planą daryti metų pradžioje.

— Ta pačia proga primename, kad 1989 metai yra paskutinieji, kai dar galima įnešti į RRSP sąskaitą visas pensijų pajamas. Pradedant 1990 metais šia privilegija pensininkai jau negalės pasinaudoti.

Prisikėlimo parapijos kredito kooperatyvas

KANADOS LIETUVIŲ MEDIKŲ DRAUGIJOS metinis susirinkimas-vakarienė įvyks birželio 10 d., 6 v.v., dr. Marijos ir dr. Juozo Uleckų rezidencijoje, 12 Edith Drive, Toronto, Ontario M4V 2V7. Tel. 923-3770.

Programoje bus įdomūs pranešimai iš pasaulio lietuvių gydytojų suvažiavimo Lietuvoje ir diskusijos, liečiančios laisvės prošvaistes ir mūsų pareigas tėvynei.

KLM draugijai gali priklausyti – medicinos, veterinarijos ir dantų gydytojai, farmacininkai bei farmakologai, klinikinės srities psichologai ir aukštąjį mokslą baigusios medicinos seserys.

Kviečiame dalyvauti visus ir visas. Valdyba yra išsiuntusi asmeninius pakvietimus. Tačiau, kai kurių adresai yra pasikeitę, arba valdyba visai jų neturi.

Apie dalyvavimą malonėkite pranešti ligi birželio 4 d., dr. Marijai Uleckienei, aukščiau nurodytu adresu bei telefonu, arba dr. J. Sungailai, 109 Riverwood Parkway, Toronto, Ontario M8Y 4E4. Tel. 239-1047. *Valdyba*

Dail. J. Dagio skulptūrų paroda Anapilio moterų būrelio rūpesčiu buvo surengta kapinių lankymo dienos proga naujoje Muziejaus salėje gegužės 27-28 d.d. Susirinkus nemažam lankytojų skaičiui, ją atidarė Anapilio moterų būrelio pirm. R. Celejewska. Dalyvavo ir pats skulptorius su savo sūnumi, atvykusiu iš Lietuvos. Buvo išstatyta per 90 kūrinių. Parodą per dvi dienas aplankė daug tautiečių. Penkiolika skulptūrų buvo parduota. Šioje parodoje buvo išstatyta tiktai dalis dailininko skulptūrų. Visą savo kūrinių lobį dailininkas laiko savo namuose Toronte.

A. a. Stasio Banelio atminimui Kęstutis Grigaitis "Tėviškės žiburiams" aukojo $25.

A. a. Liudvikos Barčaitienės trijų mirties metinių atminimui Simas Barčaitis "Tėviškės žiburiams" aukojo $30.

Aušra ir Vytas Garkauskai iš Vilniaus, lydimi giminaičio Antano Garkūno, gyvenančio Dundas mieste, Ont., lankėsi "Tėviškės žiburiuose". Ta proga paaukojo "TŽ" $30.

Kristina Garbaliauskaitė ir Algis Rimkus sumainė žiedus Lietuvos kankinių šventovėje, gegužės 27 d. Apeigas atliko ir pamokslą pasakė klebonas kun. J. Staškus. Prie iškilmių prisidėjo ir muz. J. Govėdo vargonų bei T. Reginos fleitos atlikta muzika. Vakare jaunieji su gausia palyda įžygiavo į didžiąją Anapilio salę, pilnutėlę svečių. Juos sutiko jų tėvai Leonas ir Danutė Garbaliauskai bei Leonas ir Ona Rimkai su duona ir druska. Maldą sukalbėjo kun. K. Kaknevičius. Pasivaišinus puikia J. Bubulienės paruošta vakariene, jaunuosius sveikino giminės ir draugai. Tarė sveikinimo žodį ir jaunojo teta iš Lietuvos, atvežusi naujai Rimkų šeimai daug linkėjimų iš tėvynės. Laimingo gyvenimo jauniesiems linkėjo jaunosios motina Danutė Garbaliauskienė ir jaunojo tėvas Leonas Rimkus. Nuoširdžiai visiems padėkojo jaunasis Algis. Visą vestuvių eigą su puikiu sąmoju pravedė Aldona ir Edis Bubuliai, dažnai prajuokindami dalyvius. Geras orkestras linksmino šokėjus iki ankstyvo sekmadienio ryto.

MONTREALQUE

Liūdnai atrodė Karalienės Viktorijos dienos savaitgalis abiejose parapijose, kai didelis skaičius lietuvių išvažiavo į XXXII-ąsias lietuvių dienas Londone. Aktyviais programos atlikėjais nuvažiavo Montrealio sporto klubo "Tauras" sportininkai, Aušros Vartų parapijos ir Montrealio mergaičių "Pavasaris" chorai bei Montrealio jaunimo ansamblio "Gintaras" tautinių šokių grupė. Aišku, visos grupės važiavo su savo vadovais. Be to, buvo išvykę ir nuoširdūs žiūrovai: Šv. Kazimiero parapijos klebonas kun. Stasys Šileika, seselė M. Paulė ir kiti.

Montrealio lietuvių auksinio amžiaus klubo "Rūta" organizuojama išvyka pas seseles Putname "Voyageur" autobusu. 47 asmenų talpos autobusas jau yra pilnas. Gaila, kad visi norintieji negalėjo sutilpti. Vykstantieji turi pasiimti pilietybės dokumentus ir šiek tiek amerikietiškų pinigų. Išvykstama birželio 12, pirmadienį, 8 v.r. punktualiai nuo "Rūtos" patalpų. Grįžtama ten pat ketvirtadienio pavakaryje.

Joninės įvyks birželio 18 d. po pamaldų AV parapijos salėje. Meninę programą atliks torontietis muz. Vaclovas Povilonis su savo dainininkais. Šį renginį ruošia, kaip ir praeityje, LK Mindaugo šaulių kuopa.

Dr. Kristinos Gudaitės jungtuvės su dr. Thomas G. Thompson įvyko gegužės 20 d. AV šventovėje. Apeigas atliko kun. Jonas Kubilius.

Moterystei ruošiasi dr. Kristinos pusseserė Anne G. Gudaitė su Keith A. Raymond. **B.S.**

Greitas ir tikslus patarnavimas

Tel. Bus.: 722-3545
Res.: 256:5355

PETRAS ADAMONIS
C. I. B.

GAISRAS - AUTOMOBILIAI - ATSAKOMYBĖ - GYVYBĖ

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

3907A Rosemont Blvd., Montreal, Que. H1X 1L7

LITAS MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA

1475 DeSeve St., Montreal, Que. H4E 2A8
Tel. 766-5827; 766-5830
Skyrius: 3907A Rosemont Boulevard
VISI BANKINIAI PATARNAVIMAI

AKTYVAS – virš $26,000,000 REZERVAS – virš milijono.

MOKA UŽ:

Certifikatus	11¾%	Taupymo – special.	6¼%
Term. indėlius:		Taupymo – su gyv. dr.	6 %
1 metų	10¼%	Taupymo – kasdienines	5¾%
180 d. - 364 d.	9¾%	Einamos sąsk.	4½%
120 d. - 179 d.	9¾%	RRIF – RRSP – term.	11¾%
60 d. - 119 d.	9½%	RRIF – RRSP – taup.	6¾%
30 d. - 59 d.	9¼%		

IMA UŽ:

Nekiln. turto nuo 13¼%, asmenines – nuo 13¼%

Informacija apie naujausias palūkanas "Lite"

KASOS VALANDOS:

	1475 DeSeve	3907A Rosemont
Pirmadieniais	9.00- 3.00	10- 2
Antr., treč.	9.00-3.00	——
Ketvirtadieniais	12.00- 8.00	3.00-7.00
Penktadieniais	10.00- 6.00	2.00-6.00

VLIKas ieško vasaros darbams lietuviškai kalbančio studento ar studentės

Darbas nuo birželio vidurio iki rugpjūčio pabaigos.
Dėl informacijų skambinti įstaigos vedėjai **J. Čikotienei tel. (202) 667-1980** arba rašyti:
VLIKas, 1609 Connecticut Ave. North West, Suite 400, Washington, DC 20009, USA.

Š.m. birželio 7, trečiadienį, 1 v.p.p.,
"Vilnius Manor" III aukšto menėje,
1700 Bloor St. W., Toronto, Ontario
lietuvė advokatė ***Rita Chrolavičiūtė*** *skaitys*

PASKAITĄ

ir atsakys į klausimus:
1. Įgaliojimai (Power of Attorney)
2. Testamentai
3. Skriauda seneliams (Elder abuse)

Visi kviečiami šioje praktiškai svarbioje paskaitoje dalyvauti. Įėjimas – nemokamas.

Rengia – Toronto lietuvių socialinių reikalų taryba ir Lietuvių pensininkų klubas

MIKOLAINIS VALTERIS atlieka staliaus, plytelių dėjimo, vonių, tualetų ir prausyklų įrengimo darbus už prieinamą kainą. Skambinti tel. 769-5024 Toronte.

GALIU ATLIKTI dažymo, stogų dengimo ar kitus namų pataisymo darbus. Skambinti tel. 621-5468 Toronte.

JAUNAI, NERŪKANČIAI, patikimai vedusių porai reikalingas vieno arba dviejų miegamųjų butas Toronte arba jo apylinkėse nuo liepos 1 d. Skambinti Sauliui Fidleriui, tel. (613) 546-1426 (collect), Kingston, Ontario.

• **Ar jau paremei Kanados lietuvių kultūros muziejų?**

Optical Studio
OPTIKAS R. SCHMID
1586 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A7
(Prieš Lietuvių namus)
Telefonas 535-6252
Greitas patarnavimas, neaukštos kainos. Gaunami kontakto lešiai (contact lenses).

PARDUODAMAS grynas bičių medus. Kreiptis pas bitininką J. Norkų (didesnius kiekius pristatau į namus) tel. 389-8179. Taip pat galima gauti Anapilio knygyne, "Vilnius Manor" pensininkų namuose pas J. Gustainį.

PARDUODU AUTOMOBILĮ "Buick-Skylark" 1982 m., įvažiuota 36.400 mylių. Skambinti tel. 530-1892 Toronte.

EUROPEAN CATERING
Gaminamas maistas visom progom, parūpinama salė, muzika, gėlės, sutvarkomi gėrimų (baro) reikalai. Skambinti bet kuriuo laiku: Antanas Gataveckas tel. (416) 234-0243 Toronte.

DĖMESIO! Pilna kaina su persiuntimu į Lietuvą: video kamera HITACHI 600 E – $1,240 (amerik.). NATIONAL M-7 su lagaminėliu – $1,340. Video magnetofonas TOSHIBA 83CZ – $415. Palyginkite kainas. SIUNČIAME IR VAISTUS. Romas Pukštys, TRANSPAK, 2655 W. 69th St., Chicago, IL 60629. Įstaigos valandos: kasdien nuo 12-6 v.v., šeštadieniais nuo 10-4 v.p.p. Pirmadieniais uždaryta. Tel. 312 - 436-7772; namų tel. 312 - 430-4145. Rašydami būtinai pažymėkite savo telefoną.